

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

ORTAÖĞRETİM

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI
(9, 10, 11 VE 12. SINIFLAR)

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

2026

4501710266 - 4501710266 - 4501710266 - 4501710266

İÇİNDEKİLER

1. DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ (9-12. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMI	4
1.1. DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ (9-12. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL FELSEFESİ VE ÖZEL AMAÇLARI	4
1.1.1. Öğretim Programının Temel Felsefesi	4
1.1.2. Öğretim Programının Temel Yaklaşımı	5
1.1.2.1. Eğitim Bilimsel Yaklaşım	5
1.1.2.2. Din Bilimsel Yaklaşım	6
1.1.3. Öğretim Programının Vizyonu	6
1.1.4. Öğretim Programının Özel Amaçları	6
1.2. DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ (9-12. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	7
1.3. ÜNİTE ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOSU	12
1.4. KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBATLARI	13
1.5. DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ (9-12. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	14
2. DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ (9-12. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN SINIF DÜZEYLERİNE AİT ÜNİTELERİ	16
9. SINIF	16
10. SINIF	36
11. SINIF	56
12. SINIF	75

1. DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ (9-12. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMI

1.1. DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ (9-12. SINIFLAR) PROGRAMI'NIN TEMEL FELSEFESİ VE ÖZEL AMAÇLARI

1.1.1. Öğretim Programının Temel Felsefesi

İnsanın varoluşsal ihtiyaçlarının başında anlam arayışı gelir. Bu ihtiyacın karşılanmasında dinî kurumların ve toplumun önemli bir yeri vardır. Anlam arayışı insan için önemli bir ihtiyaç olduğu kadar önemli bir sorumluluktur. Zira anlamlı bir hayat güçlü ve üretken bir kişilik ile toplumsal yapı için de vazgeçilmezdir. 21. yüzyılda yaşanan değişimlerin etkisiyle bireysellik ve toplumsallık arasındaki ölçütlerin anlamı zayıflamış ve ayrıca bilgiye erişimde meydana gelen değişimlere bağlı olarak da geleneksel anlam arayış yollarının etkinliği azalmıştır. İnsanoğlunun yüzleştiği yeni sosyal gerçeklik, insanın anlam arayışı konusunda yeni yöntemler geliştirmeye sevk etmiştir.

Yeni sosyal gerçeklik, insanın anlam arayışı için sınırlayıcı bir duruma işaret etmektedir. Din ve ahlak öğretimine duyulan ihtiyaç da burada ortaya çıkmaktadır. Yeni nesillerin kendilerine sunulan önermeleri etik, ahlaki ve teolojik bir perspektifle değerlendirebilme yeteneği kazanmasında din ve ahlak öğretimine önemli bir rol düşmektedir. Din ve ahlak öğretimi, bireyin millî, manevî, ahlaki, evrensel ve kültürel değerleri 21. yüzyılın gerektirdiği bilişsel, duyuşsal ve sosyal beceri setleri ile beraber edinmesini mümkün kılmaktadır. Bu yapılırken sosyal gerçeklik dikkate alınmakta, bireyin aklına ve kalbine hitap eden yöntem ve araçlara yer verilmektedir. Bu bağlamda din ve ahlak öğretimi süreçlerinde insan kişiliğinin bütünlüklü yapısı ve kişiliği etkileyen farklı değişkenler göz önünde bulundurularak değerlerle zenginleştirilmiş bir içerik sunulmaktadır.

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile sosyal ve toplumsal değişimler, bilgi ve değer hiyerarşisinde dönüşüme sebep olabilmektedir. Makul gerekçeler ortaya koymadan bu dönüşüme dinî ve ahlaki ilkeler üzerinden itiraz etmek, yeni kuşaklar için bir anlam ifade etmemekte aynı zamanda dinî ve ahlaki değerlerin manevî ağırlığının azalmasına da neden olabilmektedir. Böyle bir ortamda din ve ahlak öğretimi, bireylerin bu değişim ve dönüşümü sağlıklı bir şekilde değerlendirme ve yönetme becerisi kazanabilmelerini anlam arayışında insanın aklı ve kalbi çabasını doğru bilgi ve yöntemlerle desteklemeyi amaçlamaktadır.

Eğitim sisteminin bir parçası olarak din ve ahlak öğretimi, bireyin bilişsel ve duyuşsal yeteneklerini geliştirmesini sağlamak ve kendisine sunulan önermeleri analiz edebilme becerisini kazandırmaktadır. Bu sayede birey, karşılaştığı önermelerde tutarlılığı ve geçerliliği araştırma, bu araştırmanın sonuçlarına göre de bir duruş geliştirebilme imkânına kavuşacaktır. Böylece birey, kendisine sunulan önermelerde tutarlılığı ve geçerliliği arama, sorgulama eğilimi kazanacaktır.

Din ve ahlak öğretimi süreçlerinde üst düzey bilişsel becerileri geliştirmeyi amaçlayan eğitimsel yaklaşımlara yer verilmesi, bireyin kendine sunulan her türlü önerme karşısında tutarlılığı fark etmesini sağlayacak yetenekler geliştirmesini mümkün kılmaktadır. Bu nedenle din ve ahlak öğretimi süreçlerinde insanı merkeze alan, beceri temelli, probleme dayalı, proje tabanlı ve anlamlı öğrenme modellerine dayanan bir öğretim programı tasarlanmıştır. Eğitim öğretim süreçlerinde bu yaklaşımlar, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli"nde öngörülen kavramsal beceriler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, eğilimler, okuryazarlık becerileri ve alan becerileri ile desteklenmektedir. Böylelikle temel kaynaklardan faydalanarak dinin ve ahlakın yaşanan bir gerçeklik olarak öğrenilmesi, anlaşılması ve yorumlanması, din ve ahlak öğretimini bireyin kişilik gelişimine ve anlam arayışına katkı sunan bir faaliyete dönüştürmektedir.

Eğitimin ve insan kişiliğinin bütünlüklü yapısı, din ve ahlak öğretiminde öğrencinin beceri gelişiminin bütüncül bir anlayışla ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Birey, öğrenme alanlarının birinde edindiği becerileri başka bir alana transfer etme eğiliminde olduğu gibi hayata bakışta epistemik bir bütünlüğe de ihtiyaç duymaktadır. Bu anlamda din ve ahlak öğretimi, bireye sunduğu kavramsal çerçevenin yaşanan gerçeklik ile ilişkisine ve hayata transfer edilebilirliğine özen göstermektedir. Bunun için din ve ahlak öğretiminde olgusal gerçekliğin bilgisini teolojik bilgi ile bütünleştiren ve bunu analitik bir yöntemle çözümleyen anlamlı bir öğrenme süreci tasarlanmıştır.

Sağlıklı bir kişilik için duyguların ve duyguların idaresine ilişkin yeteneklerin önemi, her alanda fark edilmektedir. “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli” sosyal-duygusal öğrenme becerileri [kendini tanıma (öz farkındalık), kendini düzenleme (öz düzenleme) ve kendine uyarılama (öz yansıtma) vb.] ve eğilimler (merak, azim ve kararlılık, öz güven vb.) gibi sosyal-duygusal gelişim öğelerini eğitim sisteminin temel unsurları arasında saymaktadır. İnsan kişiliğinin en güçlü yönlerinden ve dinî yaşantının temel bileşenlerinden birisinin duygu olduğu gerçeği, din ve ahlak öğretimi süreçlerinde bu alanların birlikte değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Din ve ahlak öğretimi, bireyin duygularını tanıma ve onları yönetme yeterliliği kazanmasına katkı yaparak iradesinin güçlendirilmesini desteklemektedir. Bu bakımdan bahsi geçen ilkelere göre geliştirilen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı, duygusal becerilerin eğitim yoluyla geliştirilmesine önem atfetmektedir.

Din ve ahlak öğretimi süreçlerinde bireyin bilişsel ve duyuşsal yeteneklerini geliştirebilmek için akli ikna edecek, kalbi mutmain kılacak yöntem, araç ve imkânlar önem verilmektedir. Bu nedenle Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıf) Öğretim Programı, din ve ahlak öğretiminde bireye tutarlı ve geçerli temellendirmelerle desteklenmiş güvenli öğrenme ortamları sunmaktadır. Öğretim programı, öncelikle her insanı bir özne olarak gören ve bu noktadan hareketle tüm eğitim süreçlerini onun anlam arayışını desteklemek üzerine kurgulayan bir yaklaşımla hareket etmektedir.

Eğitim sistemi içinde din ve ahlak öğretimi sağlıklı, iradeli, sorgulayıcı, üretken, bilge, cesaretli, merhametli, vatansever, estetik duyarlılığa sahip ve ahlaklı bireylerin yetiştirilmesinde önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Bunun yanı sıra sosyal, kültürel, ahlaki ve hukuki temellere dayanan din ve ahlak öğretimi, değerler ile zenginleştirilmiş içeriğiyle toplumsal uyuma katkı vermektedir. Bireyin içinde yaşadığı ve ilişki içinde olduğu toplumların inanç, kültür ve değer yargılarına yönelik yapıcı bir anlayış geliştirebilmesi ancak nesnel bir din ve ahlak öğretimi ile mümkündür. Bu bağlamda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı bireyin özgünlük ve özgürlüğünü gözetten bir toplumsal bilinç geliştirilmesine katkı sunmaktadır. Eğitim hakkı ile din ve inanç özgürlüğünü temel insani ve hukuki haklar olarak değerlendiren bu anlayış, hakkın kullanımı noktasında ahlaki eylemi vazgeçilmez kabul etmektedir. Bu bağlamda ulusal ve uluslararası hukukta tanınan hakların eğitim alanında kullanımına dair ilkelere riayet, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı’nın öncelikleri arasında yer almaktadır.

1.1.2. Öğretim Programının Temel Yaklaşımı

1.1.2.1. Eğitim Bilimsel Yaklaşımı

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı’nın felsefesinde ortaya konulduğu üzere, günümüzde bilgiye sahip olmanın ötesinde bilginin bireysel ve toplumsal hayattaki işlevselliği, transfer edilebilirliği ve sürdürülebilirliği önemli hâle gelmiştir. Bu doğrultuda eğitim bilimleri alanındaki arayışlar; insanı merkeze alan, beceri temelli, probleme dayalı, proje tabanlı ve anlamlı öğrenme gibi yaklaşım ve modellerin geliştirilmesini sağlamıştır. Din ve ahlak öğretimi, tecrübe edilen sosyal ve epistemik değişimi ve mevcut pedagojik birikimi dikkate alarak bireyin ihtiyacını karşılayacak bir anlayış sunmaktadır. Bu bağlamda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı, “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli” kapsamında ortaya konulan vizyona uygun olarak hazırlanmıştır.

Din ve ahlak öğretiminin en önemli hedeflerinden biri, söylem ile eylem arasındaki tutarlılığa dayalı kişilik bütünlüğünü sağlamaktır. Beceri temelli eğitim, bu kişilik bütünlüğü için önemli imkânlar sunmaktadır. Bu anlayış, eğitimi belli bir bilgi kümesinin aktarımı olarak sınırlandırmamakta; bilgiye ulaşma, onu yeni durumlara uyarılama ve kullanma esnekliği sağlayan becerileri içermektedir. Beceri temelli eğitim bilgi, duygu ve davranış arasındaki uyuma odaklanarak öğrencileri sahip olduğu teorik bilgileri kullanma ve yeni durumlara uyarılama konusunda desteklemektedir. Bu bakımdan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı, din ve ahlak hakkındaki teorik bilgileri kendi hayatı için nasıl anlamlı hâle getireceği konusunda bireye rehberlik etmektedir. Bu amacı gerçekleştirmek üzere Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı, dinî ve ahlaki konularda bireyin dikkatini üst düzey düşünme becerilerine, sosyal-duygusal öğrenme becerilerine dikkat çekmektedir. Diğer yandan da eğitim öğretim süreçlerinde “Erdem-Değer-Eylem” yaklaşımı ile bilgi, duygu ve davranış bütünlüğüne ulaşmayı amaçlamaktadır.

Din ve ahlak öğretimi bireyin kabiliyetleri ile inanç ve değer dünyasına dair bir farkındalıkla işe başlamaktadır. Bu farkındalık, pedagojik ve hukuki açıdan bireyin özgürlük ve özgünlüğünü esas alan etik sorumluluğu içermektedir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı, anlamlı öğrenmenin gerçekleşmesi için bilgiyi sunar-ken yaşanan gerçekliğin ve öğrencinin çağrışım dünyasının dikkate alınması gerektiğini ifade eder. Bu amaçla öğretim programında öğrenciye bilgiyi zihninde yapılandırmak ve yeni durumlara transfer etmek üzere sorgulama, tartışma, uygulama planına dönüştürme ve kullanma imkânı sunulur. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı, bireyin inanç ve değer alanı ile dinî yaşam deneyimlerini dikkate alan din ve ahlak öğretimi mümkün kılmaktadır. Bireyin deneyimlerini dikkate alan bir öğretim yaşantısı, bireyde anlamlı öğrenmeler oluşturur ve kişiliğin bütüncül gelişimine katkı sunar.

1.1.2.2. Din Bilimsel Yaklaşımı

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı, din ve inançların öğretiminde “dinden öğrenme” ve “din hakkında öğrenme” yaklaşımlarının ilkelerini temel alan bir anlayışla geliştirilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin nesnel, betimsel ve analitik bir anlayışla hem kendi dinlerine ait yorum farklılıklarını hem de farklı dinleri, inançları ve dünya görüşlerini tanımaları amaçlanmıştır. Aynı şekilde din ve ahlak konuları üzerinde düşünceleri ve tartışmaları teşvik edilerek öğrencilerin içinde yaşadıkları toplumu ve dünyayı daha iyi anlamaları, öğretim programının amaçlarından biridir. Bunun yanında öğrencilerin din, ahlak ve değerler hakkında elde edecekleri bilgi ve becerilerle dinî ve ahlaki kavramları anlama ve yorumlama becerisi ve dinî okuryazarlık kazanmaları; böylece kendi ahlaki ve manevi gelişimlerine katkı sağlamaları hedeflenmiştir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı’nda, din ve inançların öğretiminde bilimsel bir yaklaşımla disiplinler arası bakış açısı esas alınmıştır. Din, inanç ve ahlakla ilgili konuların anlaşılması ve yorumlanmasına katkı sağlamak üzere hem din bilimlerinden hem de eğitim bilimleri ile sosyal ve beşeri bilimlerin bilgi birikiminden istifade edilmiştir. Öğretim programı, İslam dini ve diğer dinleri betimleyici yaklaşımla öğretime konu etmeyi amaçlamıştır. İslam dininin öğretimi, Kur’an ve sünnetin ortaya koyduğu temel ilkeler çerçevesinde yapılandırılmıştır. İslam düşüncesinde ortaya çıkan yorumlar, bilimsel bir metotla ele alınmıştır. Yaşayan dünya dinleri, nesnel bir metotla, dinler açılımı ve olgusal bir yaklaşımla öğretime konu edilmiştir. Bunun yanında, öğretim programının geliştirilmesi sürecinde programın amaçları, öğrenme çıktıları ve içerik çerçevesi belirlenirken eğitim bilimlerinden; din ve inanç olgusunun bireysel, toplumsal, tarihsel, kültürel, yerel ve evrensel yansımalarının sunumunda din bilimleri ile sosyal ve beşeri bilimlerden faydalanılmıştır.

1.1.3. Öğretim Programının Vizyonu

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı’nın vizyonu, dinin hayatı anlamlandırmadaki rolünü fark eden; millî, manevi ve ahlaki değerleri benimseyen; dinler ve inançlar hakkında doğru bilgi sahibi; farklılıklarla bir arada yaşama becerisi kazanmış bireyler yetiştirmektir.

1.1.4. Öğretim Programının Özel Amaçları

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programıyla 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda yer alan “Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri”ne uygun olarak öğrencilerin

- (1) İslam dininin iman, ibadet ve ahlak esasları arasındaki ilişkiyi analiz etmeleri
- (2) İslam’da imanın mahiyetini değerlendirerek inancın bireye ve topluma yansımalarını yorumlamaları
- (3) İslam’da bilgi kaynaklarını kullanarak insanın yaratılışı ve Allah’ın (cc) varlığının delilleri hakkında akıl yürütmeleri
- (4) İslam’daki temel ibadetlerin ahlaki gelişime katkılarını yorumlamaları
- (5) Kur’an-ı Kerim’in temel özelliklerini ve ana konularını dikkate alarak ayetlerin mesajlarını kendi cümleleriyle özetlemeleri
- (6) Hz. Muhammed’in (sav) beşerî ve peygamberlik yönünü ayırt ederek onun örnekliğini kendi hayatlarına yansıtması
- (7) Hz. Muhammed (sav) ve Ehlibeyt sevgisi hakkında sosyal farkındalık kazanmaları
- (8) Dinî ve ahlaki meseleleri İslam’daki temel bilgi kaynaklarından yararlanarak çözümlmeleri
- (9) Ahlaki tutum ve davranışlarında doğru ve tutarlı kararlar almaları
- (10) Millî, dinî ve ahlaki kavram ve değerlerin yorumlanmasında bilgi, dijital, finansal, görsel, kültür, vatandaşlık ve sanat okuryazarlıklarından faydalanmaları

- (11) Millî, manevi ve ahlaki değerleri bireysel ve toplumsal hayata yansıtmaları
- (12) İslam düşüncesindeki yorum farklılıklarını bir zenginlik olarak değerlendirmeleri ve bunlara saygı duymaları
- (13) Dinin aile kurumuna verdiği değer ve önemi analiz ederek aile bireylerinin birbirlerine karşı olan hak ve sorumluluklarını fark etmeleri
- (14) İslam'ın evrensel mesajlarından adalet, eşitlik ve barış ilişkisini sentezlemeleri
- (15) Din, felsefe, bilim ve sanat arasındaki ilişkiyi bütüncül ve sistematik bir yaklaşımla değerlendirmeleri
- (16) İnsanın çevre ve teknolojiyle olan ilişkisini ahlaki değerler perspektifinde çözümlemeleri
- (17) Yaşayan dünya dinlerinin tarihsel süreçlerini ve temel özelliklerini özetlemeleri
- (18) Medeniyeti oluşturan unsurları analiz ederek İslam medeniyetini geçmiş, bugün ve gelecek perspektifinde değerlendirmeleri
- (19) Türk-İslam kültürünün oluşmasına ve yaşanmasına etki eden bazı önemli şahsiyetleri ve kurumları tanımaları amaçlanmaktadır.

1.2. DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ (9-12. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

- (1) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı'nda eğitim ve öğretim süreçleri; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile hedeflenen öğrenci profiline uygun, millî ve manevi değerlerimizi tanıyan, geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak geleceğe yön veren, yetkin ve erdemli öğrencilerin yetiştirilmesine hizmet edecek şekilde planlanır ve yürütülür. Bu kapsamda sevgi, saygı, kardeşlik ve dostluk bağlarını güçlendiren; vatan, millet, bayrak, şehitlik, gazilik gibi millî birlik ve beraberliği pekiştiren değerlerin öğrencilerin zihninde güçlü bir şekilde yer etmesine özen gösterilir.
- (2) Öğretim programı, beceri temelli olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede kitap yazımında ve öğrenme-öğretme yaşantılarında programda yer verilen becerilerin, süreç bileşenlerinin, değerlerin, eğilimlerin ve anahtar kavramların bütüncül bir şekilde kazandırılmasına özen gösterilir.
- (3) Öğretim programında "İçerik Çerçevesi" bölümünde konu başlıklarına yer verilmiştir. Konu alt başlıkları, "öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri" ve "öğrenme-öğretme yaşantıları" esas alınarak oluşturulabilir.
- (4) Ölçme ve değerlendirme yöntemleri öğrencilerin yeteneklerine, ihtiyaçlarına ve özel durumlarına göre çeşitlendirilir. Bilgi ve becerilerin ölçülmesiyle değerlendirilmesinde ilgi çekici konulara, günlük yaşamla ilgili çevrede karşılaşılabilecek problemlere dair görevler verilir; öğrenciye yönelik yargısal nitelik taşımayan ve motive eden geri bildirimler sağlanır; dijital teknolojilerden ve eğitici oyunlardan yararlanılır.
- (5) Öğrenme-öğretme uygulamalarında bazı bölümlerde "istenir/istenebilir" şeklinde iki farklı kullanım görülebilir. İçerik çerçevesine ve öğrenme çıktılarına işaret eden bölümlerde tercih söz konusu değilken öğretim yöntemleri veya ölçme değerlendirme süreçlerinde konunun ve sınıfın şartları göz önünde bulundurularak tercihte bulunulabilir.
- (6) Zenginleştirme ve destekleme uygulamaları, ihtiyaç hâlinde sınıftaki farklı öğrencilerin gereksinimlerine cevap verebilecek şekilde planlanır. Zenginleştirme ve/veya destekleme bölümündeki içeriklere ders kitaplarında yer verilmez, bu bölüm ihtiyaç duyulması hâlinde e-içerik olarak verilebilir.
- (7) Türkçemizin doğru ve etkili kullanımına, öğrencilerin söz varlığının ve dil becerilerinin geliştirilmesine özen gösterilir.
- (8) Öğretim programında ve ders kitabında alana özgü kelime, kavram ve tamlamalar, Talim ve Terbiye Kurulu mütaalaası ile uygulamaya konulan "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Kavramları Yazım Kılavuzu"na göre yazılır. Sınıf içi uygulamalarda da öğretmenler bu kılavuza göre hareket etmelidir. İlgili kılavuz ve ekinde bulunmayan alana özgü kelime, kavram ve tamlamaların yazımı ve kullanımında ise kılavuzda belirtilen ilke ve esaslara uyulur.
- (9) Programda her bir ünite için kullanılacak süre ve ünitelerin işleniş sırası belirlenmiştir. Bununla birlikte zümre öğretmenlerince öğrenci seviyesi ve çevre şartlarına uygun planlama yapılabilir.
- (10) Öğrenme-öğretme yaşantılarında çevre faktörlerine, eğitim ortamına, öğrencilerin gelişim düzeylerine, genel kültür ve dinî bilgi seviyelerine göre onları aktif kılan yöntem, teknik ve stratejiler kullanılır.

- (11) Programda öğrencilere kazandırılması hedeflenen becerilerin gerçekleşmesi için çevre şartları ve imkânları elverişli ölçüde öğrencilerin dinî, tarihî ve kültürel mekânları yerinde tanımaları sağlanır.
- (12) Gerek farklı din ve inançların öğretiminde gerekse İslam düşüncesinde ortaya çıkan yorumların öğretiminde olgusal bir yaklaşım benimsenir; bu bağlamda dinler, inançlar ve İslam düşüncesinde yer alan yorumlar, kendi metinleri, kaynakları ve kabulleri esas alınarak öğretime konu edilir.
- (13) İnanç ve ibadetlerinin öğretiminde dinlerin kendi içlerindeki farklı anlayış ve uygulamalarla ilgili bilgiler, ihtiyaç duyulması hâlinde öğretmenler tarafından açıklanır.
- (14) İslam dininde yer alan ibadetlerin öğretiminde (abdest, gusül, namaz vb.) mezheplerin farklı anlayış ve uygulamalarıyla ilgili bilgiler, ihtiyaç duyulması hâlinde açıklanabilir.
- (15) Programda yer alan ayetler işlenirken öğrencilerin ayetlerin içeriğini ve verdiği mesajları kavramaları esas alınır; bu bağlamda ayetlerle ilgili kısa açıklamalara ve bunların içeriğini tanıtan metinlere yer verilir.
- (16) Din, vicdan ve düşünce özgürlüğünü zedeleyici yaklaşım, tutum ve davranışlardan uzak durulur. Bu bağlamda öğrenciler dinî duygu ve düşüncelerini açıklamaya, programda yer alan dinî pratikleri yerine getirmeye zorlanmaz.
- (17) Ünite içeriklerinin özelliğine göre ayet ve hadislerden, yazılı ve sözlü edebiyatımızdan (hikâye, şiir, beyit, vecize, deyiş, nefes vb.) faydalanılır. İçerikleri destekleyecek örnek okuma metinlerine yer verilir.
- (18) Öğrenciler insana, düşünceye, haklara, ahlaki olana ve kültürel mirasa saygı çerçevesinde davranmaya teşvik edilir.
- (19) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı kademeli olarak uygulanacağından, bir önceki kademe ile ilgili ön öğrenme eksiklikleri zümre öğretmenlerince tespit edilir, ilgili konu ve içeriğe ilişkin ön öğrenme eksikliklerini gidermeye yönelik içerik eğitim öğretim yılı başında zümre toplantılarında karara bağlanır ve eğitim öğretim sürecinde uygulanır.

Programlar Arası Bileşenler

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı'nda yer alan "sosyal-duygusal öğrenme becerileri", "değerler" ve "okuryazarlık becerileri" bütünlük bir şekilde kullanılmış; öğrenme-öğretme uygulamalarında bu unsurların öğretmenler tarafından nasıl kullanılacağına dair örneklerle yer verilmiştir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı'nın yapılandırılmasında bütüncül eğitim yaklaşımı önemli bir rol oynamıştır. Program, temel bileşenleri aracılığıyla öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal becerilerinin en üst düzeyde gelişimine vurgu yapmış; öğrencilerin tüm varlık unsurlarıyla maddi ve manevî açıdan bütüncül bir birey olarak yetiştirilmesini hedeflemiştir. Bu sebeple programda öğrencilerin bilgi, beceri ve değer kazanımları ile öğrenme-ye ilişkin olumlu tutum geliştirmeleri teşvik edilmiştir.

İçerik Çerçevesi

- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı'nın içerik çerçevesi bölümünde ünite kapsamında öğretilecek konuların ana başlıklarına yer verilmiştir. Programda içerik; öğrenme çıktılarından bağımsız birer bilgi yığını olarak değil öğrenmeyi gerçekleştirmek, öğrencilerin konuya ilişkin bilgi, beceri ve değer kazanmasını sağlamak için sistemli bir şekilde kullanılması gereken araçlar ve süreçte yararlanılacak konular olarak ele alınmaktadır. Ayrıca öğretim programının içeriğinde ele alınan konu başlıkları için öğrenme-öğretme uygulamaları da önerilmiştir.
- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı'nın içerik çerçevesi oluşturulurken konu alanındaki geleneksel yaklaşımlar, öğrencilerin ihtiyaçları ve yeni gelişmeler temel alınarak konular, öğrencilerin gelişimsel özelliklerine dikkat edilerek uygun yaş/kademelere göre ele alınmaya çalışılmıştır. Bu noktada bir diğer husus da Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Peygamberimizin Hayatı, Temel Dinî Bilgiler ve Kur'an-ı Kerim'in Anlam Dünyası derslerinde ele alınan konularda tekrara düşülmemesidir. Bununla birlikte öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin dikkate alınması amacıyla Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı'nın içeriği oluşturulurken hem önceki kademelerdeki ders içerikleri hem de ortaöğretim kademesindeki diğer derslerin içerikleri de göz önünde bulundurulmuştur.
- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı her sınıf düzeyinde beş üniteden oluşmaktadır.

Öğrenme Kanıtları

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı'nın ölçme ve değerlendirme uygulamaları bölümünde ölçme amacına ve öğrenme çıktısına yönelik öğrenme kanıtları bulunmaktadır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğrenme-öğretme sürecinin etkililiğinin anlaşılması için önemli bir rol oynamaktadır. Bu açıdan ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğrenme-öğretme sürecinde öğrenci gelişiminin takip edilmesi ve uygulanan öğretim yöntemlerinin etkililiğinin belirlenmesine rehberlik edecek şekilde tasarlanmıştır. Bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulduğunda bütün öğrenciler için aynı derecede geçerli bir ölçme ve değerlendirme aracından söz etmek mümkün değildir. Bu nedenle öğrenci performansının belirlenmesi için çeşitli ölçme araç ve yöntemlerinden elde edilen birden fazla kanıt ihtiyacı duyulmaktadır.

- Programda öğrencilerin performanslarının dikkate alınıp değerlendirilebileceği, öğrenciyi öğrenmeye motive edecek öğrenme-öğretme kuram ve yaklaşımlarıyla uyumlu, zamana ve öğrenciye göre esneklik gösterebilen ölçme ve değerlendirme araçları kullanılmıştır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları yapılandırılırken bu uygulamaların programın tüm bileşenleriyle uyum sağlamasına dikkat edilmiştir.
- Programda verilen öğrenme çıktılarına ilişkin öğrenme kanıtlarının sunulmasına çalışılmıştır. Değerler, eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme ve okuryazarlık becerileri öğrenme-öğretme uygulamalarının bir parçası olduğu ve içeriğe dâhil edildiği için kanıtlar bölümünde bunlara ilişkin doğrudan ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerine yer verilmemiştir.
- Programda verilen ölçme ve değerlendirme araçları ve yöntemleri örnek niteliğindedir. Ölçme amacına ve öğrenme çıktısına uygun olmak koşuluyla farklı ölçme ve değerlendirme araçları kullanılabilir.
- Programda ölçme-değerlendirme araç ve yöntemlerinin çeşitliliğine önem verilmiş, bunlara yönelik önerilerde bulunulmuştur. Öte yandan öğretmenlerin öğrenme çıktıları, içerik ve öğrenme-öğretme uygulamaları doğrultusunda kendi yaklaşımlarını belirlemelerine imkân sağlanmıştır. Bu doğrultuda öğretmenler; açık uçlu, kısa cevaplı, eşleştirme, çoktan seçmeli, doğru-yanlış madde türleri, gözlem formları, kontrol listesi, dereceleme ölçekleri, dereceli puanlama anahtarları (rubrik), çalışma yapıtları ve yapılandırılmış grid gibi tamamlayıcı ölçme araçlarından yararlanabilirler. Ayrıca çıkış kartı, T diyagramı, karşılaştırma tabloları gibi araçlar ile performans görevi, proje ve yazılı-sözlü sınavlar kullanılabilir; öz, akran ve grup değerlendirme formları aracılığıyla öğrencilerin de değerlendirme sürecine etkin katılımı sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı'nın öğrenme-öğretme uygulamaları bölümünde öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal becerilerinin en üst düzeyde gelişiminin sağlanması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda öğrenme çıktılarının yıl boyunca gerçekleştirilmesiyle ilgili farklı öğrenme ortamları, öğretim yaklaşımları ve materyallerinin kullanımına yönelik örnek uygulamalara yer verilmiştir. Öğrenci merkezli etkinlikler aracılığıyla öğrencilerden ders kapsamında edindiği bilgi, beceri ve değerleri çoklu bakış açısıyla ele almaları beklenmektedir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrencilerin hem bağımsız öğrenmelerine hem iş birliği içinde çalışmalarına imkân tanıyan öğretim stratejileri (sunuş, buluş, araştırma-inceleme vb.) kullanılmalıdır. Bu stratejiler kapsamında çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri (anlatım, tartışma, örnek olay, problem çözme, drama, bireysel çalışma, grup çalışması, beyin fırtınası, gösteri, soru cevap, benzetim, eğitsel oyunlar, altı şapkalı düşünme, sözlü tarih, yerel tarih, müze gezisi, proje vb.) kullanılmalıdır. Bu bağlamda öğretim programının öğrenme-öğretme yaşantıları bölümünde örnek olması amacıyla çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerine de yer verilmiştir.
- Öğrenme ortamları ve öğretim yaklaşımlarıyla birlikte görsel, işitsel, görsel-işitsel ve teknoloji destekli vasıtalarla öğrencilerin ilgili becerileri kazanmaları sağlanmalıdır. Öte yandan öğrenme çıktılarıyla ilgili güncel konular, farklı tartışma teknikleri kullanılarak problem çözme, eleştirel düşünme, kanıt kullanma, karar verme ve araştırma becerileri ile ilişkilendirilerek sınıfa taşınmalıdır.

- Öğrenme-öğretme uygulamaları, öğrencilerin çevreleriyle daha fazla etkileşime girerek zengin öğrenme yaşantılarını edinmelerine imkân sağlayacak şekilde kurgulanmıştır. Bu süreçte okul içi öğrenme ortamlarının (sınıflar, okul kütüphaneleri, laboratuvarlar, beceri ve tasarım atölyeleri, okul bahçeleri vb.) yanı sıra okul dışı öğrenme ortamlarından da (dinî ve tarihî mekânlar, kütüphaneler, müzeler, millî parklar, kültür merkezleri, bilim ve sanat merkezleri, araştırma enstitüleri, resmî ve özel kurum ya da kuruluşlar, sergiler vb.) olabildiğince yararlanılmalıdır. Uygun okul içi veya okul dışı öğrenme ortamlarının oluşturulmasında öğrenme çıktısının kapsamı, öğrenci özellikleri, okul imkânları ve ekonomik olma gibi belirleyici unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır. Dijital öğrenme ortamları ve uygulamaları (EBA, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından geliştirilen dijital platformlar, uygulamalar vb.) ile ulusal ve uluslararası projeler imkânlar çerçevesinde öğrenme öğretme süreçlerine dâhil edilmelidir. Bununla birlikte millî ve dinî günler, bayramlar, önemli olaylar ile belirli gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencilerin millî ve manevî bilinçleri geliştirilmelidir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında beceri öğretimine önem verilmiştir. Öğrenme çıktıları doğrultusunda eğilimler, değerler, okuryazarlık ve sosyal-duygusal öğrenme becerileriyle ele alınan kavramsal beceriler ve alan becerileri; içeriğin öğrenciler tarafından öğrenilmesi sırasında kullanılacak öğretim kuram, model, strateji, yöntem, teknik ve materyaller ile ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerinin belirlenmesinde önemli rol oynar. Örneğin sentezleme becerisinde kullanılacak ölçme değerlendirme araçları ile bilgi toplama becerisinde kullanılacak araçlar farklılık gösterecektir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında kavram öğretimine yönelik etkinlikler önemsenmiştir. Programda soyut içeriği somutlaştırmak, olası kavram yanılgısı ve kargaşasının önüne geçmek, üst düzey akademik başarı sağlamak, doğru anlama ve öğrenmeye yardımcı olmak gibi nedenlerle kavram öğretim materyallerinin kullanılması istenmektedir. Bu sebeple öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrenme çıktılarına ve öğrenci özelliklerine uygun olarak kavram haritası, kavram ağı, anlam çözümleme tablosu, kavram bulmacası, kavram karikatürü ve kavramsal değişim metni gibi materyallere yer verilmesi önerilmiştir.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında değerler öğretimine yönelik önerilerde de bulunulmuştur. Öğrenme-öğretme sürecinde değerlerin öğrencilere kazandırılması, uygun yer ve zamanda bu değerlerin edinilmesini sağlayacak yaşantıların oluşturulması ve öğrencilerin bu yaşantılara aktif olarak katılmasıyla gerçekleştirilmelidir. Öğretmenler, öğrenme çıktılarıyla ilişkili olarak sunulan değerler dışında örtük program anlayışı aracılığıyla okul çevresindeki toplumsal ve kültürel özellikler ile öğrenci özellikleri gibi değişkenleri göz önünde bulundurarak öğretim programı kapsamında sunulan diğer değerlerin kazandırılmasına da öncülük etmelidir. Programdaki değerlere uygun öğrenme-öğretme uygulamaları oluşturma yanında öğrencilerde değerlerin içselleştirilmesine de dikkat edilmeli; değerler eğitiminde farklı yaklaşımlardan yararlanılmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında öğretmenler; gerektiğinde öğrencilere kaynaklık eden bir “uzman”, öğrencilerin kendi öğrenmelerini izlemeye ve yönlendirmeye yardımcı bir “rehber” olmalı ve uygun öğrenme ortamlarını sağlamada etkin görev üstlenmelidir. Öğretmenler, öğrenme çıktısına uygun köprü kurmalı; öğretim kuram, model, strateji, yöntem ve tekniğini belirlerken hem öğrencilerin bütüncül gelişimlerini hem de öğrenmelerin kalıcı ve etkili bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla öğrenme-öğretme süreçlerini zenginleştirmelidir. Bu doğrultuda öğrenme çıktıları ve öğrenci özelliklerini dikkate almak suretiyle öğretmenler; harita, resim, fotoğraf, müzik, minyatür, gravür, hat, edebiyat, tiyatro, sinema gibi unsurlar ile geleneksel ve/veya modern sanat ürünlerini kullanmalıdır. Ayrıca öğretmenler öğrenme çıktılarına uygun olarak anı, biyografi, efsane, fıkra, gezi yazısı, hikâye, makale, marş, mektup, tarihsel roman, siyasetname, söylev, şarkı, türkü, şiir, deyiş ve tiyatro gibi edebî türlerden faydalanmalıdır.
- Geleneksel ve çağdaş öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinin yanı sıra altı şapkalı düşünme, düşün-eşleş-paylaş, eğitsel oyun, görüş geliştirme ve istasyon gibi alternatif öğretim tekniklerinden de yararlanılmalıdır. Bununla birlikte program uygulanırken Türk dilinin doğru, etkili ve güzel kullanımı çerçevesinde ders içeriğine uygun kitap listeleri belirlenmeli; bu kitapların okunması konusunda öğrenciler özendirilmelidir.

- Öğrenme-öğretme uygulamalarının gerçekleştirilmesinde temel dinî kaynakların kullanılması önemlidir. Bu bağlamda öğrenme-öğretme uygulamalarında içerik çerçevesinin daha iyi aktarımına imkân veren ayet meallerine ve hadislerle yer verilmelidir. Ayet, ayet mealleri ve hadis metinleri seçiminde Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından hazırlanan kaynaklar esas alınmalı, bunun yanı sıra literatürde kabul gören eserlere başvurulmalıdır. Ancak bu kaynaklar kullanılırken telif hakları ve etik kuralları göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle dijital kaynakların kullanımı hususunda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kurallara uyulmalıdır.

Farklılaştırma

- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı'nda farklılaştırma bölümü, her öğrencinin kendine özgü yetenek, ilgi ve öğrenme stillerini tanıyarak kapsayıcı bir eğitim ortamı oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır. Bu bölüm ders kitaplarında yer almayacaktır. Bu bölümde öğrencilerin bireysel farklılıkları ile esnek gruplandırma, sürekli değerlendirme ve uyarılma yaklaşımlarının ön plana çıkarılması hedeflenmektedir.
- Program, okul içi ve okul dışı uygulamalarda öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal gelişimleri ile bireysel farklılıkları dikkate alınarak yapılandırılmıştır. Bu nedenle program uygulanırken öğrenme düzeyi farklı ve akranlarına göre farklı özellikleri olan öğrenciler için gereken esneklik gösterilmeli; öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda etkinlikler hazırlanmalı ve planlamalar yapılmalıdır.
- Farklılaştırma, zenginleştirme ve destekleme bölümlerinden oluşmaktadır. Zenginleştirme, akranlarına göre daha ileri düzeyde olan öğrencilerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarabilmek için öğretmene yönelik önerilerin bulunduğu kısımdır. Destekleme ise öğrenme-öğretme uygulamalarında zorluk yaşayan öğrencilere gerekli ek zaman ve desteğin verilebilmesi için öğretmene önerilerin sunulduğu bölümdür. Programda zenginleştirme kapsamında mevcut öğrenme-öğretme uygulamaları üzerine "konu, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme ve değerlendirme" açısından daha üst düzey etkinlikleri gerektiren bir yapı kurgulanmıştır. Desteklemede ise mevcut öğrenme-öğretme uygulamalarına göre sadeleştirilmiş bir içerik belirlenmiş, konulara yönelik ek kaynaklara ve açıklamalara yer verilmiş, öğrencilerin bireysel olarak yapabilecekleri basit düzeyde etkinliklerin yanında öğretmeni ve akranlarıyla birlikte gerçekleştirebilecekleri orta düzeyde etkinlikler tasarlanmıştır.

1.3. ÜNİTE ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOSU

9. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÜNİTE	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. Allah-İnsan İlişkisi	4	14	19
2. İslam'da İnanç Esasları	4	16	22
3. İslam'da İbadetler	4	14	19
4. İslam'da Ahlak İlkeleri	4	12	17
5. Kur'an'a Göre Hz. Muhammed	4	12	17
Okul Temelli Planlama*	-	4	6
Toplam	20	72	100

10. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÜNİTE	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. İslam'da Varlık ve Bilgi	3	14	19
2. Allah'ı Tanımak	3	16	22
3. İslam'ın Evrensel Mesajları	4	14	19
4. Din, Çevre ve Teknoloji	4	12	17
5. İslam Düşüncesinde İtikadi-Siyasi ve Fıkhi Yorumlar	3	12	17
Okul Temelli Planlama*	-	4	6
Toplam	17	72	100

11. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÜNİTE	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. Kader, İrade ve Sorumluluk	3	14	19
2. Din, Felsefe, Bilim ve Sanat	4	14	19
3. İslam Medeniyeti ve Gönül Coğrafyamız	4	14	19
4. İnançla İlgili Meseleler	4	16	22
5. Yahudilik ve Hristiyanlık	1	10	14
Okul Temelli Planlama*	-	4	6
Toplam	16	72	100

12. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

ÜNİTE	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. Kur'an-ı Kerim	5	14	19
2. Din ve Aile	4	12	17
3. Güncel Dinî Meseleler	5	16	22
4. İslam Düşüncesinde Tasavvufi Yorumlar	5	16	22
5. Hint ve Çin Dinleri	1	10	14
Okul Temelli Planlama*	-	4	6
Toplam	20	72	100

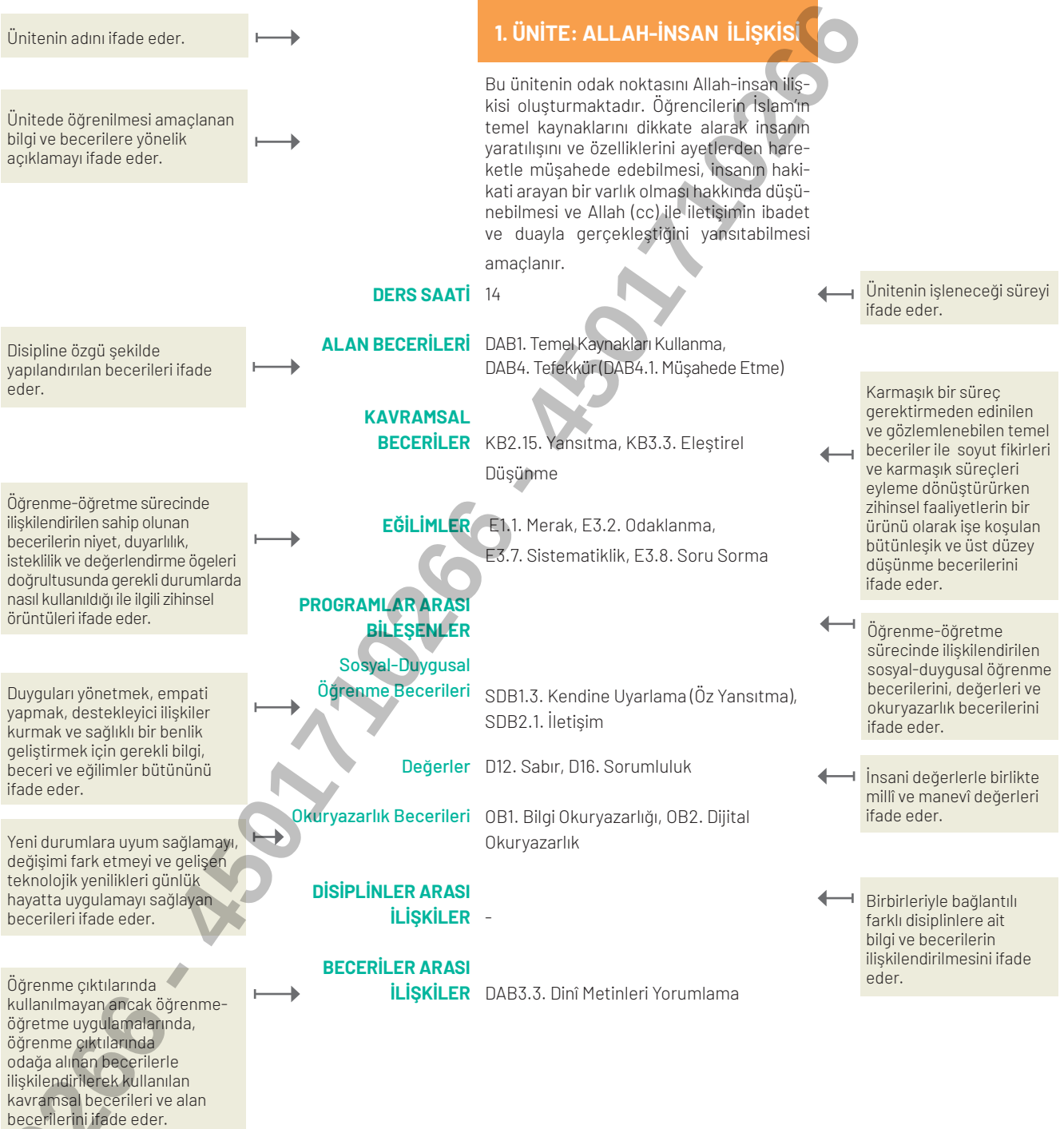
1.4. KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBATLARI

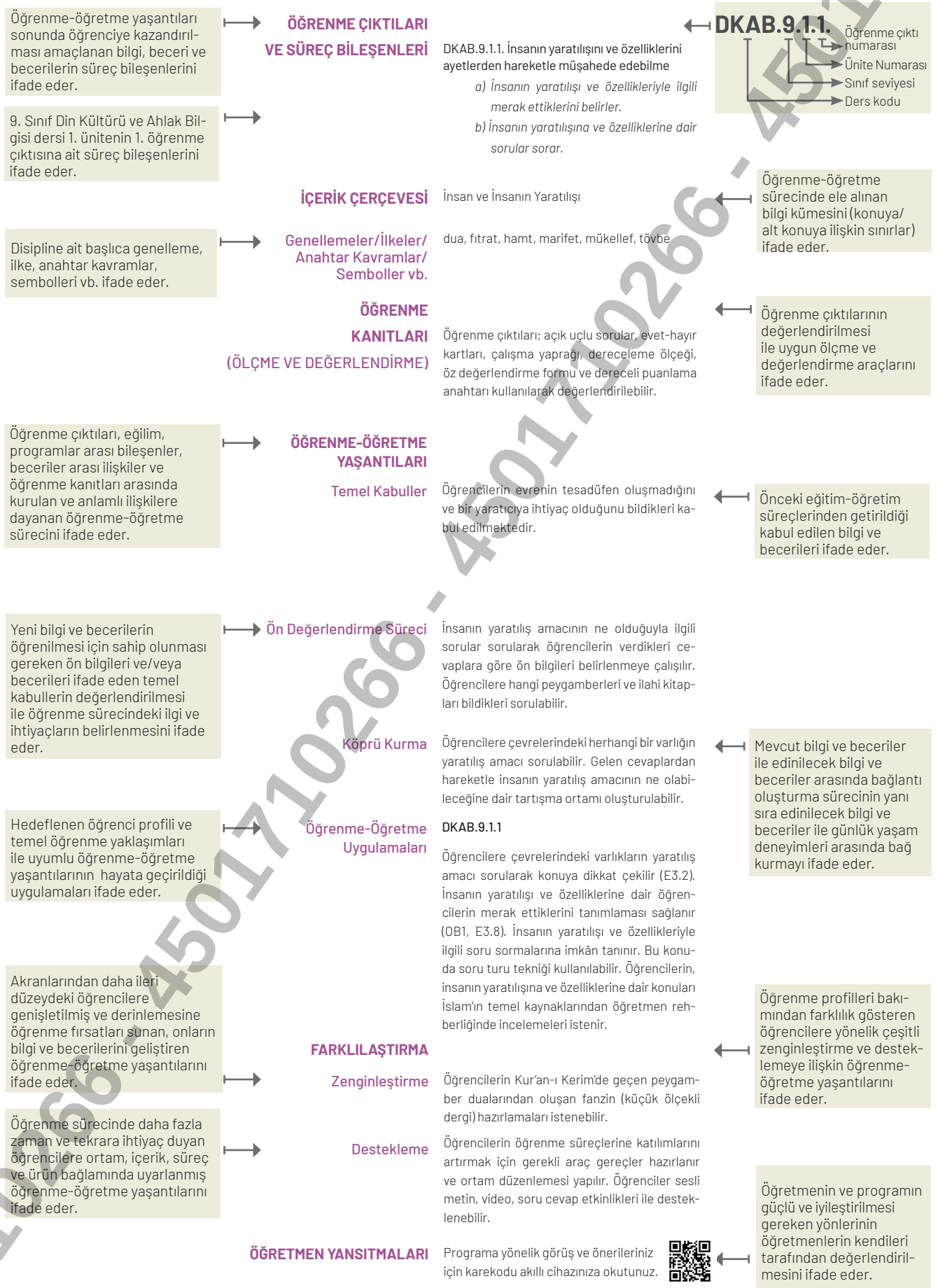
DERS KİTABI	FORMA SAYISI	KİTAP EBATLARI
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 9	11-13	19,5 cm X 27,5 cm
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 10	11-13	19,5 cm X 27,5 cm
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 11	11-13	19,5 cm X 27,5 cm
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 12	11-13	19,5 cm X 27,5 cm

* Zümre Öğretmenler Kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan okul dışı öğrenme etkinlikleri, araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları vb. faaliyetler için ayrılan süredir. Söz konusu faaliyetler için ayrılan süre eğitim öğretim yılı içinde planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir.

1.5. DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ (9-12. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı'nda her sınıf düzeyinde beş ünite yer almaktadır. Ünitelerin yapısı ve bu yapıya ilişkin açıklamalar şematik olarak aşağıda sunulmuştur.

2. DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ (9-12. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN SINIF DÜZEYLERİNE AİT ÜNİTELERİ

9. SINIF

1. ÜNİTE: ALLAH-İNSAN İLİŞKİSİ

Bu ünitenin odak noktasını Allah-insan ilişkisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin İslam'ın temel kaynaklarını dikkate alarak insanın yaratılışını ve özelliklerini ayetlerden hareketle müşahade edebilmesi, insanın hakikati arayan bir varlık olması hakkında düşünebilmesi ve Allah (cc) ile iletişimin ibadet ve duayla gerçekleştiğini yansıtabilmesi amaçlanır. İlgili bölümlerde Allah'ın (cc) isimlerine ve bu isimlerin hayata yansımalarına da yer verilerek bu konuda farkındalık oluşturulur. Kur'an'dan mesajlar bölümünde Rum suresinin 17-27. ayetleri ele alınır. Öğrencilerin bu ayetlerde verilen mesajları anlamada temel kaynakları kullanabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 14

ALAN BECERİLERİ DAB1. Temel Kaynakları Kullanma, DAB4. Tefekkür (DAB4.1. Müşahade Etme)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.15. Yansıtma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.2. Odaklanma, E3.7. Sistematiçlik, E3.8. Soru Sorma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.3. Kendine Uyarılama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim

Değerler D12. Sabır, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER DAB3.3. Dinî Metinleri Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- DKAB.9.1.1. İnsanın yaratılışını ve özelliklerini ayetlerden hareketle müşahade edebilme
- a) İnsanın yaratılışı ve özellikleriyle ilgili merak ettiklerini belirler.
 - b) İnsanın yaratılışına ve özelliklerine dair sorular sorar.
 - c) İnsanın yaratılışını ve özelliklerini İslam'ın temel kaynaklarından faydalanarak inceler.
 - ç) İnsanın yaratılışına ve özelliklerine dair çıkarımlarda bulunur.
- DKAB.9.1.2. İnsanın doğruyu arayan bir varlık olarak bilgiye ulaşma yolları hakkında eleştirel düşünebilme
- a) İnsanın doğru bilgiye ulaşması konusunda akıl ve duyuların yeterliliğini sorgular.
 - b) Vahyin ve peygamberin gönderiliş amacına dair akıl yürütür.
 - c) Akıl yürütmeye ulaştığı çıkarımları yansıtır.
- DKAB.9.1.3. Allah (cc) ile iletişimin ibadet ve dua ile sağlandığını yansıtabilme
- a) İbadet ve dua deneyimlerini gözden geçirir.
 - b) İbadet ve dua deneyimlerine dayalı çıkarım yapar.
 - c) İbadet ve dua deneyimlerine dayalı yaptığı çıkarımları değerlendirir.
- DKAB.9.1.4. Rum suresinin 17-27. ayetlerinin mesajlarını anlamada temel kaynakları kullanabilme
- a) Rum suresinin 17-27. ayetlerinin mesajlarını anlamada Kur'an-ı Kerim meallerine başvurur.
 - b) Rum suresinin 17-27. ayetlerinin mesajlarını anlamada hadis kaynaklarına başvurur.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

İnsan ve İnsanın Yaratılışı
Doğruyu Arayan Bir Varlık Olarak İnsan
İbadet ve Dua Eden Bir Varlık Olarak İnsan
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

dua, fitrat, hamt, marifet, mükellef, tövbe

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; açık uçlu sorular, evet-hayır kartları, çalışma yaprağı, dereceleme ölçeği, öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

Allah'ın (cc) güzel isimlerinin yer aldığı dua örneklerinden bir sınıf panosu hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "bilgi toplama, çıkarım yapma, içerik ve sunma" ölçütlerine göre dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin evrenin tesadüfen oluşmadığını ve bir yaratıcıya ihtiyaç olduğunu bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

İnsanın yaratılış amacının ne olduğuyla ilgili sorular sorularak öğrencilerin verdikleri cevaplara göre ön bilgileri belirlenmeye çalışılır. Öğrencilere hangi peygamberleri ve ilahi kitapları bildikleri sorulabilir. Ardından Allah'ın (cc) neden ilahi kitap ve peygamber gönderdiğini tartışmaları istenir. Bu süreçte öğrencilerin hazır bulunuşlukları ve temel kabuller kontrol edilebilir.

Köprü Kurma

Öğrencilere çevrelerindeki herhangi bir varlığın yaratılış amacı sorulabilir. Gelen cevaplardan hareketle varlıkların yaratılış amacının ne olduğu üzerine konuşmalar yapılabilir. Öğrencilerin görüşleri alınarak konuyla ilişki kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DKAB.9.1.1

Öğrencilere çevrelerindeki varlıkların yaratılış amacı sorularak konuya dikkat çekilir (**E3.2**). İnsanın yaratılışı ve özelliklerine dair öğrencilerin merak ettiklerini tanımlaması sağlanır (**OB1, E3.8**). İnsanın yaratılışı ve özellikleriyle ilgili soru sormalarına imkân tanınır. Öğrencilerin, insanın yaratılışına ve özelliklerine dair konuları İslam'ın temel kaynaklarından öğretmen rehberliğinde incelemeleri istenir. Öğrenciler Yüce Allah'ın, insanı mükemmel bir varlık olarak yarattığına ilişkin çıkarımlarda bulunur. Bu süreçte düşün-eşleş-paylaş tekniği kullanılabilir. Öğrencilerin insanın yaratılış amacının farkına vararak kendisine, ailesine, topluma ve Allah'a (cc) karşı sorumluluk bilinci kazanması sağlanır (**D16.2**). Bu süreçte değer analizi yöntemi kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında açık uçlu sorular kullanılabilir.

DKAB.9.1.2

İnsanın hakikate ulaşma konusunda kullandığı bilgi kaynakları değerlendirilir. Bunun için beyin fırtınası tekniği kullanılabilir. Öğrenciler, bazı bilgilere duyu organları ve akıl yoluyla ulaşamayacağını öğretmen rehberliğinde verilen örnekler üzerinden sorgular. İnsanın vahiy ve peygambere olan ihtiyacı vurgulanır. Konuyla ilgili ayetler incelenir. Öğrenciler ilgili ayetlerden hareketle vahyin ve peygamberin gönderiliş amacına dair akıl yürüterek çıkarımda bulunur (**E3.7**). Marifet kavramı tanımlanır. Öğrenciler hakikati arayan bir varlık olarak doğru bilgiye ulaşmada akıl ve duyularla birlikte vahiyden faydalanır. Allah'ın (cc) Hâdi ismine konu ile bağlantı kurularak vurgu yapılır. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öğrencilerden bir değerlendirme metni yazmaları istenebilir. Yazılan metinler dereceleme ölçeği ile değerlendirilebilir.

DKAB.9.1.3

Allah (cc) ile bağ kurmanın ibadet, dua, tövbe etmek ve Kur'an okumakla sağlandığına vurgu yapılır. Bu bağlamda hamt kavramının tanımı yapılır. Kur'an-ı Kerim ve hadislerde geçen dua örnekleri incelenir **(DAB3.3)**. Öğrencilerden birer dua örneği yazmaları istenir. Bu yolla dua konusundaki deneyimlerini öğrenciler gözden geçirirler. İbadet ve duanın insana katkılarının neler olacağına dair öğrencilerin kendi deneyimlerinden hareketle çıkarım yapmaları beklenir **(SDB1.3)**. Yapılan çıkarımlar evet-hayır kartları ile değerlendirilebilir. Öğrenci dua ve ibadetlerin zorluklarla mücadelede kendisine güç ve moral verebileceğini fark eder. İradesiyle değiştirebileceği ve değiştiremeyeceği olayları ve durumları ayırt eder **(D12.1)**. İbadet ve dua konusu Allah'ın (cc) Mucib, Tevab, Gaffar, Settâr ve Afüv isimleri çerçevesinde değerlendirilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında eşleştirme, boşluk doldurma ve kısa cevaplı sorulardan oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir. Bu konuda Allah'ın (cc) güzel isimlerinin yer aldığı dua örneklerinden bir sınıf panosu hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan pano dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

DKAB.9.1.4

Kâinatın yaratılışında Allah'ın (cc) yüceliğini gösteren işaretlerin neler olabileceği öğrencilere sorularak ilgi ve merak uyandırmak amaçlanır **(E1.1)**. Öğretmen rehberliğinde Rum suresinin 17-27. ayetleri, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur **(OB1, OB2)**. Ayetlerde geçen konular ve kavramlar ayet meallerinden tespit edilir. Tespit edilen konu ve kavramlarla ilgili hadisler öğrenciler tarafından belirlenir. Öğretmen rehberliğinde öğrenciler ayetleri ve hadisleri içeriklerine göre sınıflandırır. Öğrenciler, bu ayet mealleri ve hadisler doğrultusunda ayetlerin içerdiği mesajlarla ilgili çıkarım yapar **(E3.7)**. Bu süreçte serbest kürsü tekniği kullanılabilir. Öğrenciler, Kur'an-ı Kerim ve hadislerden yararlanarak ayetlerle ilgili yaptıkları çıkarımları kendi cümleleriyle ifade eder. **(SDB2.1)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorulardan oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öğrencilerden Kur'an-ı Kerim'de geçen peygamber dualarından oluşan fanzin (küçük ölçekli dergi) hazırlamaları istenebilir. Görsel sanatlara ilgisi olan öğrencilerin ünitelerde verilen esmayihüsna ile ilgili hat levhalarını incelemelerine ve bu alanda ürün oluşturmalarına imkân sağlanabilir.

Destekleme

Öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımlarını artırmak için gerekli araç gereçler hazırlanarak ortam düzenlemesi yapılabilir. Öğrenciler sesli metin, video, soru cevap etkinlikleri ile desteklenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: İSLAM'DA İNANÇ ESASLARI

Bu ünitenin odak noktasını İslam'da inanç esasları oluşturmaktadır. Öğrencilerin iman ve imanın mahiyetiyle ilgili konuları müşahade edebilmesi, iman esaslarını ayet ve hadislerden hareketle özetleyebilmesi, imanın bireye ve topluma kazandırdıklarını idrak edebilmesi amaçlanır. İnancın hayatı nasıl etkilediği ve şekillendirdiğine yer verilerek bu konuda bir farkındalık oluşturulması hedeflenir. Kur'an'dan mesajlar bölümünde Bakara suresinin 177. ayeti ele alınır. Öğrencilerin bu ayette verilen mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 16

ALAN BECERİLERİ DAB1. Temel Kaynakları Kullanma (DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma), DAB4. Tefekkür (DAB4.1. Müşahade Etme, DAB4.5. İdrak Etme)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.3. Özetleme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.4. Gerçeği Arama, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB2.3. Sosyal Farkındalık, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler D5. Duyarlılık, D20. Yardımseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER -

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.15. Yansıtma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.9.2.1. İmanın mahiyetini müşahade edebilme

- a) İmanın mahiyetiyle ilgili merak ettiği konuları belirler.
- b) İmanın mahiyetini anlayabilmek için sorular sorar.
- c) İmanın mahiyetiyle ilgili konuları inceler.
- ç) İmanın mahiyeti hakkındaki incelemelerinden faydalananarak çıkarım yapar.

DKAB.9.2.2. İslam'ın iman esaslarını ayet ve hadisler bağlamında özetleyebilme

- a) Ayet ve hadislerden hareketle İslam'ın iman esaslarına ilişkin çözümleme yapar.
- b) Ayet ve hadislerden hareketle iman esaslarını sınıflandırır.
- c) Ayet ve hadislerden hareketle iman esaslarını açıklar.

DKAB.9.2.3. İmanın bireye ve topluma kazandırdıklarını idrak edebilme

- a) İmanın bireye ve topluma kazandırdıklarıyla ilgili tefekkür sürecini gözden geçirir.
- b) İmanın bireye ve topluma kazandırdıklarıyla ilgili çıkarımlar yapar.
- c) İmanın bireye ve topluma kazandırdıklarıyla ilgili ulaştığı çıkarımları değerlendirir.

DKAB.9.2.4. Bakara suresinin 177. ayetindeki mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme

- a) Ayetin mealini bulur.
- b) Ayette geçen konu ve kavramları belirler.
- c) Ayette geçen konuları sınıflandırır.
- ç) Ayetin içerdiği mesajlarla ilgili çıkarım yapar.
- d) Ayette verilen mesajlarla ilgili çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

İman ve İmanın mahiyeti
İslam'da İman Esasları
İmanın Bireye ve Topluma Kazandırdıkları
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

ahiret, iman, kutsal kitap, melek, tevhit

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; açık uçlu sorular, çıkış kartları, kavram haritası, öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

İmanla ilgili temel kavramlar, iman esasları, imanın birey ve topluma katkılarıyla ilgili bilgi haritası hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi, "konu hakkında bilgi toplama, ilişkilendirme, çözümleme, çıkarım yapma ve sunma" ölçütlerine göre dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formuyla değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

İmanın şartları konusunda öğrencilerin temel bilgilere sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

İnanma ihtiyacı, inanmanın insan için önemi, İslam'da imanın şartları, imanın insan ve toplum için faydalarıyla ilgili sorular sorularak öğrencilerin hazır bulunuşlukları ve temel kabuller kontrol edilebilir. İnsanın duygu, düşünce ve davranışları üzerinde Allah'a (cc), meleklerle, kitaplara, peygamberlere, ahirete, kadere ve kazaya inanmanın nasıl ve ne tür etkilerinin olabileceğiyle ilgili bir tartışma ortamı oluşturulabilir.

Köprü Kurma

Geçmişteki her toplumun yüce bir varlık inancına sahip olduğuna değinilebilir. Bu konuyla ilgili belgesellerden çeşitli bölümler izletilerek bütün insanların doğasında inanma duygusunun var olduğuna dikkat çekilebilir. İnancın hayatı anlamlandırmaya katkı sağladığı, huzur ve güven duygusunu geliştirdiği, güzel ahlaka yönlendirdiği örneklerle ele alınarak gerçek hayatla köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DKAB.9.2.1

İnsanın inanma duygusuna doğuştan sahip olduğu geçmiş toplumlardan örnekler verilerek vurgulanır. Öğrenciler öğretmen rehberliğinde imanın mahiyetiyle ilgili merak ettiklerini belirler **(E1.1)**. Öğrenciler konuyla ilgili sorular sorar ve bu soruları listeler. Bu süreçte beyin fırtınası tekniği kullanılabilir. İman kavramı tanımlanarak imanın kalp ile tasdik dil ile ikrar olduğuna değinilir. Öğrenciler, ayet ve hadislerden faydalanarak imanın mahiyetiyle ilgili konulara dair incelemeler yapar ve bu incelemelerden hareketle çıkarımda bulunur **(E3.4, OB1)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında açık uçlu sorular kullanılabilir.

DKAB.9.2.2

İman esasları ile ilgili ayet ve hadisler öğrencilerle paylaşılır. Öğrenciler tarafından ayet ve hadisler doğrultusunda iman esaslarına ilişkin çözümlemeler yapılır. Bu süreçte bilgi kartları kullanılabilir. Öğrenciler ayet ve hadisleri konularına göre sınıflandırır. Bu aşamada yapılandırılmış grid tekniği kullanılabilir. İman esasları açıklanarak tevhit, melek, kutsal kitap ve ahiret hakkında bilgi verilir. Öğrencilerin ayet ve hadislerden hareketle sistematik bir bakış açısıyla iman esaslarının ayrılmaz bir bütün olduğunu açıklamalarına imkân tanınır **(E3.7)**. Öğrencilerden iman esaslarıyla ilgili görüş ve yorumlarını birbirleriyle paylaşmaları istenir **(SDB2.1)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında çıkış kartları kullanılabilir.

DKAB.9.2.3

Öğrencilere imanın bireysel ve toplumsal katkılarının neler olabileceğine dair sorular sorularak öğrencilerin konuya dikkatleri çekilir **(SDB2.1)**. İmanın; insanı güzel ahlaka yönlendirdiği, kaygıyı azalttığı, yalnızlık duygusunu hafiflettiği, huzur ve güven verdiği gibi bireysel katkılarından bahsedilir. Toplumsal düzeyde ise imanın; birlik, düzen ve istikrarı sağladığı, iyilik ve merhamet duygularını canlı tuttuğu, yardımlaşma ve dayanışma ruhunu güçlendirdiğine değinilir. Öğrencilerin, imanın bireye ve topluma kazandırdıkları üzerine akıl yürütmeleri sağlanarak konuyla ilgili tefekkür sürecini gözden geçirmeleri istenir. Bu doğrultuda öğrencilerin çıkarımlar yapmaları ve çıkarımlarını not etmeleri sağlanır. Süreçte görüş geliştirme tekniğinden yararlanılabilir. Sürecin sonunda öğrencilerden, imanın bireye ve topluma kazandırdıklarına ilişkin çıkarımlarını değerlendirmeleri istenir **(SDB2.3, SDB3.3, KB2.15)**. Öğrenci, imanın insana ve topluma kazandırdıklarının farkında olarak kendisinin ve başkalarının istekleri arasında denge kurar ve çevresindekilere duyarlı, sabırlı, anlayışlı ve nazik davranır **(D5.2)**. Bu süreçte yaparak yaşayarak öğrenme yöntemi kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında çıkış kartı kullanılabilir. İmanla ilgili temel kavramlar, iman esasları, imanın birey ve topluma katkılarıyla ilgili bilgi haritası hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

DKAB.9.2.4

Öğrencilerden iyilik olarak tanımladıkları hususları paylaşımları istenir **(SDB2.1)**. Öğretmen rehberliğinde Bakara suresinin 177. ayetinin meali Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur **(OB1, OB2)**. Ayette geçen konular ve kavramlar öğrenciler tarafından belirlenir. Bu doğrultuda ayette geçen konular sınıflandırılır. Öğrencilerden ayetin mesajlarına ilişkin çıkarım yapmaları ve çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir **(E3.7)**. Bu süreçte bilgi kartları kullanılabilir. Bakara suresinin 177. ayetinin mesajı çerçevesinde öğrencilerin sahip olduklarını (para, mal, bilgi vb.) başkalarıyla paylaşması gerektiğinin farkına varması ve insanlara yardım etmekten mutluluk duyacağı bir anlayışa ulaşması hedeflenir **(D20.1)**. Bu değer kazandırılma sürecinde yaparak yaşayarak öğrenme modeli tercih edilebilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında kavram haritası ve açık uçlu sorular kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Konuyla ilgili güvenilir kaynaklardan çeşitli belgeseller önerilebilir. Öğrencilerden inancın hayata yansımalarıyla ilgili kısa bir film hazırlamaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımlarını artırmak için gerekli görsel-işitsel araç gereçler hazırlanarak ortam düzenlemesi yapılabilir. Öğrenciler sesli metin, video, soru cevap etkinlikleri ile desteklenebilir. Grup çalışmaları ve daha fazla rehberlikle öğrencilerin öğrenme süreçleri desteklenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: İSLAM'DA İBADETLER

Bu ünitenin odak noktasını İslam'da ibadetler oluşturmaktadır. Öğrencilerin İslam'da ibadet ve ibadetin temel ilkeleri hakkında bilgi toplayabilmesi, öğretmen rehberliğinde temel ibadetleri sınıflandırabilmesi, insan ve ibadet ilişkisini yorumlayabilmesi amaçlanır. Kur'an'dan mesajlar bölümünde Bakara suresinin 21, Zariyat suresinin 56 ve Hicr suresinin 99. ayetleri ele alınır. Öğrencilerin bu ayetlerde verilen mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 14

ALAN BECERİLERİ DAB1. Temel Kaynakları Kullanma (DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma)

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

KB2.5. Sınıflandırma, KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.14. Yorumlama

EĞİLİMLER

E1.6. Seçicilik, E3.4. Gerçeği Arama, E3.7. Sistematiiklik

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

Sosyal-Duygusal

Öğrenme Becerileri

SDB1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim, SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler

D3. Çalışkanlık, D4. Dostluk, D6. Dürüstlük, D20. Yardımseverlik

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** -

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

DAB2.1. Kaynak Kullanımını Yönetme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.9.3.1. İslam'da ibadet ve ibadetin temel ilkeleri hakkında bilgi toplayabilme

- a) İslam'da ibadet ve ibadetin temel ilkeleri hakkında bilgiye ulaşmak için kullanacağı kaynakları araştırır.
- b) Kaynakları kullanarak İslam'da ibadet ve ibadetin temel ilkelerine dair bilgi toplar.
- c) İslam'da ibadet ve ibadetin temel ilkeleri hakkında ulaştığı bilgileri temel kaynaklardan faydalananarak doğrular.
- ç) İslam'da ibadet ve ibadetin temel ilkeleri hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.

DKAB.9.3.2. İslam'da temel ibadetleri sınıflandırabilme

- a) İslam'da ibadetlerin sınıflandırılmasında kullanılan ölçütleri açıklar.
- b) Sınıflandırma ölçütlerine göre İslam'da temel ibadetleri ayırt eder.
- c) İslam'da temel ibadetleri tasnif eder.
- ç) İslam'da temel ibadetlerin neler olduğunu isimlendirir.

DKAB.9.3.3. İnsan ve ibadet ilişkisini yorumlayabilme

- a) İnsan ve ibadet ilişkisini inceler.
- b) İnsan ve ibadet ilişkisini kendi hayatı için anlamlı hâle getirir.
- c) İnsan ve ibadet ilişkisini doğru bir şekilde ifade eder.

DKAB.9.3.4. Bakara suresinin 21, Zariyat suresinin 56 ve Hicr suresinin 99. ayetlerinin mesajlarını anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme

- a) Ayetlerin meallerini bulur.
- b) Ayetlerde geçen konu ve kavramları belirler.
- c) Ayetleri içeriklerine göre sınıflandırır.
- ç) Ayet mealleri doğrultusunda konuyla ilgili çıkarım yapar.
- d) Ayetlerde verilen mesajlarla ilgili yaptığı çıkarımları kendi cümleleriyle ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

İslam'da İbadetin Kapsamı
İslam'da Temel İbadetler
İnsan ve İbadet
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

İbadet, ihlas, ihsan, itidal, tefekkür, tesettür, tevazu, yardımlaşma

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; çıkış kartı, bilgi kartı, boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular, açık uçlu sorular, öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

İbadetin bireye ve topluma kazandırdıklarıyla ilgili sunum hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "İbadetin bireye ve topluma kazandırdıkları hakkında bilgi toplama, bilgileri işleme, sınıflandırma ve sunma" ölçütlerine göre dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin namaz, oruç, zekât, hac ve kurban gibi ibadetler konusunda ön bilgilere sahip oldukları, ibadetlerle ilgili bazı tecrübe ve izlenimlerinin olduğu kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

İslam'da temel ibadetlerin neler olabileceği, ibadetlerin insana ve topluma etkileriyle ilgili öğrencilerin görüşleri alınabilir. Bu süreçte konuşma halkası tekniği kullanılabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerden namaz, oruç, zekât, hac gibi ibadetler hakkındaki izlenimlerini aktarmaları istenebilir. Bu izlenimlerinden hareketle ibadetlerin birey ve toplum hayatında ne gibi etkilerinin olduğu ele alınarak gerçek yaşamla köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

DKAB.9.3.1

Öğrencilerin ibadet konusuyla ilgili merak ettiklerini sormaları sağlanır. İbadetin tanımı, amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilir. Teklif, mükellef kavramlarına değinilir. Öğrenciler öğretmen rehberliğinde konuyla ilgili detaylı bilgilere ulaşmak için kullanacakları kaynakları araştırır **(E3.4)**. Öğrencilerin yararlandığı kaynaklardan ibadetin tanımı, kapsamı, amacı ve temel ilkeleriyle ilgili bilgi toplamaları sağlanır **(DAB2.1, OB1)**. Bu süreçte grup çalışması tekniği kullanılabilir. Öğrenciler topladıkları bilgilerin doğruluğunu öğretmen rehberliğinde kontrol eder ve bu bilgileri kaydeder. Ayrıca ibadetin temel ilkelerinden Kur'an-ı Kerim ve sünnete uygunluk, niyet, ihlas, süreklilik, itidal konularına vurgu yapılır. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında çıkış kartı kullanılabilir. Öğrenciler düzenli çalışmanın başarı üzerindeki etkisini ibadetlerdeki süreklilik anlayışıyla ilişkilendirerek çalışkanlık değerinin önemini fark eder **(D3.2)**.

DKAB.9.3.2

İslam'ın temel ibadetleriyle ilgili öğrencilere neler bildikleri sorulur. Beyin fırtınası tekniği bu aşamada kullanılabilir. İslam'ın temel ibadetleri olan namaz, oruç, zekât, hac ve kurban hakkında kısaca bilgi verilir. Bu ibadetlerle ilgili ayet ve hadisler vurgulanır. Ayrıca abdest ve guslün nasıl alınacağı ile namazın kılınışı kısaca ele alınır. Allah'ın (cc) rızasının gözetildiği tüm davranışların ibadet olduğuna ve salih amel kavramına değinilir. Bu bağlamda tesettür kavramı da ele alınır. İslam dinine göre tesettürün önemine değinilir. Tesettürün bazı ibadetlerin şartlarından biri olduğu açıklanır. İslam'da ibadetlerin hükümlerine ve yapılış şekillerine göre sınıflandırılması konusu ele alınır. İbadetlerin hükümleriyle ilgili başvuru- lan ayet ve hadisler değinilir. Öğrenciler, İslam'da ibadetlere dair sınıflandırma ölçütlerinin hükümleri ve yapılış şekilleri olduğunu kendi cümleleriyle açıklar. Bu ölçütlere göre öğrenciler ibadetleri birbirinden ayırt ederek tasnif eder **(E1.6)**. Öğrencilerin temel ibadetlerin isimlerini söylemesi beklenir **(SDB2.1)**. Bu süreçte eşleştirme veya sınıflama tekniği kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında bilgi kartı kullanılabilir.

DKAB.9.3.3

İbadetlerin insanı Allah'a (cc) yakınlaştırmayı, güzel ahlaka yönlendirmesi, insanda yardımlaşma duygusunu, sabır ve disiplini geliştirmesi vurgulanır. Tevazu ve ihsan kavramları konuyla ilişkilendirilerek açıklanır. İhsan ve ihlas kavramları arasındaki ilişkiye değinilir. Öğrenciler ihlasın insanı dürüstlüğe yönlendireceğini fark eder **(D6.2)**. İbadetin hikmetine, tefekkür boyutuna ve yapılaş amacına değinilir. Öğrenciler zekât ve kurban ibadetlerinden hareketle sahip olduklarını (para, mal, bilgi vb.) paylaşmanın önemini yaparak yaşayarak öğrenir **(D20.1, SDB1.3, SDB2.3)**. Öğrenciler insan-ibadet ilişkisi bağlamında ibadetlerin bireysel ve toplumsal hayata yansımalarını inceler **(SDB2.3)**. İbadetlerin bireysel ve toplumsal yansımalarını kendi hayatı için anlamlı hâle getirir. Bunun için örnek olay tekniği kullanılabilir. Öğrenciler insan ve ibadet ilişkisini ayet ve hadislerden hareketle doğru bir şekilde ifade eder. Öğrencilerin, beraber yapılan ibadetlerin inananlar arasındaki dostluğu artırdığını fark etmelerine imkân tanınır **(D4.3)**. Bu değerin kazandırılmasında afiş hazırlama tekniği kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında açık uçlu sorular kullanılabilir. İbadetin bireye ve topluma kazandırdıklarıyla ilgili sunum hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

DKAB.9.3.4

Öğrencilere insanın Allah'a (cc) karşı sorumluluklarıyla ilgili soru sorularak konuya dikkat çekilir. Öğretmen rehberliğinde Bakara suresinin 21, Zariyat suresinin 56 ve Hicr suresinin 99. ayetlerinin mealleri, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur **(OB1, OB2)**. Ayetlerde geçen konular ve kavramlar öğrenciler tarafından belirlenir. Ayetler içeriklerine göre sınıflandırılır. Öğretmen rehberliğinde ayetlerin mesajları incelenir. Öğrenciler, bu mesajlardan hareketle çıkarım yapar **(E3.7)**. Bu süreçte bilgi kartları kullanılabilir. Öğrenciler, ayetlerle ilgili yaptıkları çıkarımları kendi cümleleriyle ifade eder **(SDB2.1)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorulardan oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öğrencilerin ilmi hâlden ibadetlerin ayrıntılarını incelemeleri sağlanabilir. Farz, vacip, sünnet, müstehap ibadetlerin yer aldığı bir sunum hazırlamaları istenebilir. Hazırladıkları sunumun (afiş vb.) bir dokümana dönüştürülerek sınıf veya okul panosunda sergilemesi sağlanabilir.

Destekleme

Öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımlarını artırmak için gerekli görsel-işitsel araç gereç hazırlanarak ortam düzenlemesi yapılabilir. Öğrenciler İslam'ın temel ibadetleri konusunda dijital içerik (sesli metin, video vb.), boşluk doldurma, sürükle bırak gibi etkinliklerle desteklenebilir. Grup çalışmaları ve daha fazla rehberlikle öğrencilerin öğrenme süreçleri desteklenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. ÜNİTE: İSLAM'DA AHLAK İLKELERİ

Bu ünitenin odak noktasını İslam'da ahlak konusu oluşturmaktadır. Öğrencilerin İslam'da ahlakın mahiyetini müşahade edebilmesi, ahlakın temel unsurlarını sentezleyebilmesi, İslam'ın emrettiği bazı ahlaki davranışları idrak edebilmesi, ahlaki tutum ve davranışlara olan ihtiyaçla ilgili çıkarımlar yapabilmesi amaçlanır. Kur'an'dan mesajlar bölümünde İsrâ suresinin 23-29. ayetleri ele alınır. Öğrencilerin bu ayetlerde verilen mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 12

ALAN BECERİLERİ DAB1. Temel Kaynakları Kullanma (DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma), DAB4. Tefekkür (DAB4.1. Müşahade Etme, DAB4.5. İdrak Etme)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.20. Sentezleme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.4. Gerçeği Arama, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1. İletişim

Değerler D1. Adalet, D6. Dürüstlük, D12. Sabır, D16. Sorumluluk, D20. Yardımseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB6. Vatandaşlık Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER -

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.15. Yansıtırna

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.9.4.1. İslam'da ahlakın mahiyetini müşahade edebilme

- a) İslam'da ahlakın mahiyetine yönelik merak ettiği konuları belirler.
- b) İslam'da ahlakın mahiyeti hakkında sorular sorar.
- c) İslam'da ahlakın mahiyetiyle ilgili inceleme yapar.
- ç) İslam'da ahlakın mahiyeti hakkında yapılan incelemelerden faydalanarak çıkarım yapar.

DKAB.9.4.2. Ahlakın temel unsurlarını sentezleyebilme

- a) Ahlakın temel unsurlarının neler olduğunu ifade eder.
- b) Ahlakın temel unsurları arasında ilişki kurar.
- c) Bu unsurlar arasında özgün bir bakış açısı oluşturur.

DKAB.9.4.3. Ahlaki tutum ve davranışları idrak edebilme

- a) Ahlaki tutum ve davranışlarla ilgili tefekkür sürecini gözden geçirir.
- b) Ahlaki tutum ve davranışlarla ilgili tefekkür sürecine dayalı çıkarımlar yapar.
- c) Ahlaki tutum ve davranışlarla ilgili ulaştığı çıkarımları değerlendirir.

DKAB.9.4.4. İsra suresinin 23-29. ayetlerinin mesajlarını anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme

- a) Ayetlerin meallerini bulur.
- b) Ayetlerde geçen konu ve kavramları belirler.
- c) Ayetleri içeriklerine göre sınıflandırır.
- ç) Ayet mealleri doğrultusunda konuyla ilgili çıkarım yapar.
- d) Ayetlerde verilen mesajlarla ilgili yaptığı çıkarımları kendi cümleleriyle ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

İslam'da Ahlakın Mahiyeti
Ahlakın Temel Unsurları
Ahlaki Tutum ve Davranışlar
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

adalet, ahilik, ahlak, şecaat, hikmet, iffet, vicdan, terbiye

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; açık uçlu sorular, çalışma yaprağı, dereceli puanlama anahtarı, tanılayıcı dallanmış ağaç, çıkış kartı, öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Belirlenen bir ahlaki değerle ilgili kısa film senaryosu hazırlama, performans görevi olarak istenebilir. Bu performans görevi "değere ilişkin bilgi toplama, değeri açıklama ve senaryo yazma" ölçütlerine göre dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Ahlaki ilkelerin çoğunun evrensel özellik taşıdığını, İslam'da ahlak ilkelerinin önemli bir yer tuttuğunu, ahlakın birey ve toplum hayatında önemli bir yere sahip olduğunu öğrencilerin bildiği kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin ahlaki değerlerle ilgili ön bilgilerini belirlemeye yönelik sorular sorulabilir. Öğrencilerden, ahlaki tutum ve davranışların bireyin hayatına etkileri bağlamında akıl yürütmeleri istenebilir.

Köprü Kurma

Ahlakın temel unsurları ile ahlaki değerlere uygun ticaret yapılması arasında köprü kurulabileceği gibi öğrencilerden küresel ısınma ve iklim krizi sorunlarının ortaya çıkış süreci ve çözümünü ahlak ilkeleri ile ilişkilendirmeleri istenerek gerçek yaşam ile köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DKAB.9.4.1

Öğrenciler İslam'da ahlakın mahiyetine yönelik merak ettiklerini belirler **(E1.1)**. Öğrencilerin konuyla ilgili sorular sorması sağlanır **(SDB2.1, E3.4)**. Sorularını bir kâğıda yazarak soru kutusuna atması istenebilir. Öğrenciler, İslam'da ahlakın mahiyetiyle ilgili TDV İslam Ansiklopedisi gibi temel kaynaklardan bilgilendirici metinler okuyarak incelemeler yaparlar. Öğrencilerden inceleme yaparken not tutmaları istenebilir. Bu aşamada Cornell tekniği kullanılabilir. Öğrenciler, İslam'da ahlakın mahiyeti hakkındaki incelemelerinden faydalanarak çıkarım yapar. Öğretmen tarafından ahlakın kaynaklarının neler olduğu belirtilir. Vicdan ve terbiye kavramlarına değinilir. Ahlakın kaynaklarından aklın önemine de vurgu yapılır. Ahlakın din ile temellendirilmesi bağlamında ayet ve sünnet ışığında İslam'ın bakış açısı sunulur. İslam ahlakının temelinde, insanların hem Allah'a (cc) hem de diğer canlılara karşı sorumluluklarına uygun davranışlar sergilemesi gerektiğine değinilir **(D16.3)**. Bu süreçte davranış değiştirme yöntemi kullanılabilir. İslam'da ahlakın mahiyetine yönelik soru kutusuna atılan sorular cevaplanır. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında tanılayıcı dallanmış ağaç tekniği ve açık uçlu sorular kullanılabilir.

DKAB.9.4.2

Ahlakı oluşturan temel unsurların neler olabileceğine dair sorularla öğrenciler konu hakkında düşünmeye sevk edilir. Adalet, şecaat, iffet ve hikmet kavramlarına değinilir. İnsanın düşünme, arzu ve gazap gibi konularda ölçülü olması, itidal üzere hareket etmesi, bedenî ve maddî hazlara aşırı düşkünlükten korunması konuları ilgili kavramlar bağlamında ele alınır. Öğrencilerin ahlakın temel unsurlarının adalet, şecaat, iffet ve hikmet olduğunu ifade etmeleri sağlanır. Bu unsurlar arasındaki ilişkinin öğrenciler tarafından belirlenmesi istenir. Öğrenciler ahlakla ilgili kavramları dikkate alarak bunlar arasında özgün bir bakış açısı oluşturur **(OB1)**. Bu süreçte köşeleme tekniği kullanılabilir. Öğrenciler adaletin doğruluk, denge, gerçeğe uygun hükmetme, doğru yolu izleme, dürüstlük, tarafsızlık anlamlarına geldiğini bilerek sosyal hayatta adaletli olmaya özen gösterir **(SDB1.2, D1.2)**. Bu değer kazandırılması için ahlaki muhakeme yaklaşımı kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öğrencilerden değerlendirme metni yazmaları istenebilir. Bu metinler dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirilebilir.

DKAB.9.4.3

Ahlaki tutum ve davranışların neler olduğu, bu tutum ve davranışlara niçin ihtiyaç duyulduğu sorularak öğrencilerin konu hakkındaki düşüncelerini ifade etmeleri istenir. Bu süreçte beyin fırtınası tekniği kullanılabilir. Ahlaki tutum ve davranışlardan dürüstlük açıklanır. Dürüstlüğün hayatın tüm yönlerini kapsamı bakımından ahilik kavramı açıklanır. Ahilik haftasında yapılan etkinliklere dikkat çekilir. Bu bağlamda öğrencilerin söz ve davranışlarında tutarlı, tarafsız, doğru ve güvenilir olması sağlanır **(D6.2)**. Yardımseverlik konusuna değinilir. Öğrencilerin gösterişten uzak bir şekilde karşılıksız iyilik yapması sağlanır **(D20.4)**. Sabır konusuna değinilir. Öğrenciler, günlük hayatlarında etkilendikleri içsel ve dışsal faktörleri fark edip süreci sabırla doğru bir şekilde yönetmenin önemini kavrar **(D12.2)**. Bu değerlerin kazandırılmasında örnek olay yöntemi kullanılabilir. Toplumsal düzen için adabımuâşeretin önemi vurgu yapılır **(OB6)**. Ahlaki tutum ve davranışların toplumsal düzene etkisi vurgulanarak öğrencilerin konuyla ilgili tefekkür sürecini gözden geçirmeleri sağlanır. Öğrenciler ahlaki tutum ve davranışlarla ilgili tefekkür sürecine dayalı çıkarımlar yaparlar. Yapılan çıkarımlar ayet ve hadisler bağlamında değerlendirilir **(KB2.15)**. Bu süreçte düşün-eşleş-paylaş tekniği kullanılabilir. Böylece öğrenciler elde ettikleri bilgileri paylaşarak iletişim kurma becerilerini geliştirir **(SDB2.1)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında çıkış kartı kullanılabilir. Belirlenen bir ahlaki değerle ilgili kısa film senaryosu hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

DKAB.9.4.4

Kişinin; Allah'a (cc), anne babasına, ailesine ve çevresine karşı ahlaki vazifelerinin neler olduğu sorularak öğrencilerin görüşleri alınır. Öğretmen rehberliğinde İsrâ suresinin 23-29. ayetleri, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur **(OB1, OB2)**. Ayetlerde geçen konular ve kavramlar öğrenciler tarafından belirlenir. Öğrenciler ayetleri içeriklerine göre sınıflandırır. Ayetlerin mesajlarıyla ilgili çıkarımlar yapar **(E3.7)**. Ayetlerin mesajlarıyla ilgili yaptıkları çıkarımları kendi cümleleriyle ifade ederler. **(SDB2.1)**. Bu süreçte bilgi kartları kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorulardan oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Belirlenen bir kitabın veya bir filmin ahlaki erdemler bakımından incelenmesine ve sunulmasına imkân sağlanabilir. Öğrencilere uygulamalı etik konularında araştırma görevleri verilebilir ve öğrencilerin söz konusu araştırma görevlerini tercih edecekleri tarzlarda sunmalarına (rol oynama, dijital içerik hazırlama, eylem planı hazırlama, sözlü sunum, görsel sunum vb.) imkân verilir.

Destekleme

Ünite konularına dair temel kavramları kapsayan sade ve anlaşılır özetler hazırlanarak öğrencilere sunulabilir. Öğrencilere birebir veya küçük gruplar hâlinde bireysel ihtiyaçlarına göre daha yoğun bir destek sağlanabilir. Öğretim sürecinde görsel ve işitsel materyaller arasından çeşitli öğretim araçları kullanılabilir. Öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif rol almalarını teşvik eden etkileşimli ve uygulamalı etkinlikler düzenlenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

5. ÜNİTE: KUR'AN'A GÖRE HZ. MUHAMMED

Bu ünitenin odak noktasını Kur'an-ı Kerim'e göre Hz. Muhammed (sav) oluşturmaktadır. Öğrencilerin Hz. Muhammed'in (sav) beşerî ve peygamberlik yönünü özetleyebilmesi, Hz. Muhammed'in (sav) örnekliğini esas alarak kendi bakış açısını yapılandırabilmesi, kültürümüzdeki Hz. Muhammed (sav) ve Ehlibeyt sevgisini yorumlayabilmesi amaçlanır. Kur'an'dan mesajlar bölümünde Ahzab suresinin 45-46 ve Nahl suresinin 43-44. ayetleri ele alınır. Öğrencilerin bu ayetlerde verilen mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 12

ALAN BECERİLERİ DAB1. Temel Kaynakları Kullanma (DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.3. Özetleme, KB2.13. Yapılandırma, KB2.14. Yorumlama

EĞİLİMLER E3.4. Gerçeği Arama, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D4. Dostluk, D14. Saygı, D15. Sevgi

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

-

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

DAB3.3. Dinî Metinleri Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.9.5.1. Hz. Muhammed'in (sav) beşerî ve peygamberlik yönünü özetleyebilme

- a) Hz. Muhammed'in (sav) beşerî ve peygamberlik yönünü temel kaynaklardan yararlanarak inceler.
- b) Hz. Muhammed'in (sav) özelliklerini beşerî ve peygamberlik yönü açısından sınıflandırır.
- c) Hz. Muhammed'in (sav) beşerî ve peygamberlik yönünü öğrendiklerinden hareketle ifade eder.

DKAB.9.5.2. Hz. Muhammed'in (sav) örnekliğini esas alarak kendi bakış açısını yapılandırabilme

- a) Hz. Muhammed'in (sav) neden örnek alınması gerektiğiyle ilgili mantıksal ilişkiler kurar.
- b) Hz. Muhammed'in (sav) neden örnek alınması gerektiğiyle ilgili kurduğu ilişkilerden yararlanarak uyumlu bir bütün oluşturur.

DKAB.9.5.3. Kültürümüzde Hz. Muhammed (sav) ve Ehlîbeyt sevgisini yorumlayabilme

- a) Kültürümüzde Hz. Muhammed (sav) ve Ehlîbeyt sevgisini inceler.
- b) Kültürümüzde oluşan Hz. Muhammed (sav) ve Ehlîbeyt sevgisini bağlamından koparmadan hayatı için anlamlı hale getirir.
- c) Kültürümüzde Hz. Muhammed (sav) ve Ehlîbeyt sevgisini doğru bir şekilde ifade eder.

DKAB.9.5.4. Ahzab suresinin 45-46 ve Nahl suresinin 43-44. ayetlerinin mesajlarını anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme

- a) Ayetlerin meallerini bulur.
- b) Ayetlerde geçen konu ve kavramları belirler.
- c) Ayetlerde geçen konuları içeriklerine göre sınıflandırır.
- ç) Ayetlerin içerdiği mesajlarla ilgili çıkarım yapar.
- d) Ayetlerde verilen mesajlarla ilgili çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Hz. Muhammed'in Beşerî ve Peygamberlik Yönü
Hz. Muhammed'in Örnekliliği
Kültürümüzde Hz. Muhammed ve Ehlîbeyt Sevgisi
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

Ehlîbeyt, hadis, hatemülenbiya, nübüvvet, peygamber, sünnet, tebliğ, tebyin, temsil, teşri, üsveihasene

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; 3-2-1 kartı, çalışma yaprağı, çıkış kartları, dereceli puanlama anahtarı, tanılayıcı dallanmış ağaç ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Edebi metinlerden de yararlanarak Hz. Muhammed (sav) ve Ehlîbeyt sevgisiyle ilgili bir fanzin hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "bilgi toplama, inceleme, yorumlama, dil ve anlatım kurallarına uyma, tasarım yapma ve sunma" ölçütlerine göre dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin Hz. Muhammed'in (sav) peygamberlerin sonuncusu olduğunu ve kendisine indirilen kutsal kitabın Kur'an-ı Kerim olduğunu bildiği kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci

Soru-cevap tekniği kullanılarak Hz. Muhammed'in (sav) örnek oluşu ile ilgili öğrencilerin neler bildikleri ve ne öğrenmek istedikleri belirlenebilir.

Köprü Kurma

Öğrencilere kimleri rol model aldıkları, bu kişileri seçme nedenleri ve bu kişilerden nasıl etkilendikleri sorulabilir. İnsan yaşamında "rol model" olgusunun önemi üzerinde durulabilir. Kur'an-ı Kerim'de Hz. Muhammed (sav) için *üsveihasene* ifadesi kullanıldığı vurgulanabilir. Bu şekilde Hz. Muhammed'in (sav) örnek şahsiyeti ile kendi yaşamlarını ilişkilendirmeleri amaçlanır.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

DKAB.9.5.1

Öğrenciler "Hz. Muhammed (sav) kimdir?" sorusuna cevap bulmaya yönlendirilir. Hz. Muhammed'e (sav) peygamberlik görevi verilmeden önceki dönem coğrafi, sosyo-kültürel, ekonomik ve dinî açılarından ele alınır (**E3.4**). Dönemi yansıtan tarihi eserlerden, siyer kitaplarından, haritalardan, bilgi grafiğinden, belgesel ve filmlerden yararlanılabilir. Öğrenciler, öğretmen rehberliğinde Hz. Muhammed'in (sav) beşerî ve peygamberlik yönünü temel kaynaklardan yararlanarak inceler. Hz. Muhammed'in (sav) beşerî ve peygamberlik özelliklerini ayetler ve hadisler çerçevesinde sınıflandırır. Hatemülenbiya ve nübüvvet kavramlarına değinilir. Hz. Muhammed'in (sav) tebliğ, tebyin, teşri, temsil görevlerine değinilir. Bu süreçte kavram haritaları kullanılabilir. Hz. Muhammed'in (sav) nasıl bir şahsiyete sahip olduğu onun hayatından örneklerle incelenir. Öğrencilerin Hz. Muhammed'in (sav) beşerî ve peygamberlik yönünü öğrendiklerinden hareketle ifade etmelerine imkân tanınır (**OB1, SDB2.1**). Bu süreçte öğrencilerden "Bir beşer ve bir peygamber olarak Hz. Muhammed (sav) nasıl bir insandı?" konulu bir söyleşi yapmaları istenebilir. Mevlid-i Nebî Haftası'nda yapılan etkinliklerden kısaca bahsedilebilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında çalışma yaprağı kullanılabilir.

DKAB.9.5.2

Kur'an-ı Kerim'e göre "Hz. Muhammed (sav) nasıl bir insandır, neden üsveihasene olarak nitelendirilmiştir?" sorularını yanıtlamak ve ilgili ayetleri tespit etmek amacıyla öğrenciler Kur'an-ı Kerim mealinden araştırma yapmaya yönlendirilir. Öğrenciler, öğretmen rehberliğinde Hz. Muhammed'in (sav) örnekliğini ilgili ayet ve hadisler üzerinden inceler. Bu aşamada sünnet kavramı ele alınarak üsveihasene kavramı analiz edilir. Öğrenciler ayetlerden hareketle Hz. Muhammed'in (sav) neden örnek alınması gerektiğiyle mantıksal ilişki kurar (**E3.7**). Bu süreçte kar topu (piramit) tekniği kullanılabilir. Öğrencilerin, Hz. Muhammed'in (sav) neden örnek alınması gerektiğiyle ilgili kurduğu ilişkilerden yararlanarak uyumlu bir bütün oluşturmaları sağlanır. Hz. Muhammed'in (sav) gençlerle olan iletişiminde onlarla olan dostluğuna ve dayanışmasına dair örnekler verilir (**D4.2**). Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında 3-2-1 kartı kullanılabilir.

DKAB.9.5.3

Kültürümüzde yer alan Hz. Peygamber ve Ehlîbeyt sevgisi ile ilgili şiir, naat, mevlit gibi eserler okunarak veya dinletilerek konuya ilgi çekilebilir. Öğrenciler; Ali, Hasan, Hüseyin, Fatma ve Zeynep gibi isimlerin çokça kullanılmasının Hz. Peygamber ve Ehlîbeyt sevgisinin göstergelerinden olduğunu örnekler üzerinden inceler **(SDB2.3)**. Kültürümüzde oluşan Hz. Muhammed (sav) ve Ehlîbeyt sevgisini bağlamından koparmadan hayatı için anlamlı hâle getirir. Kültürümüzde oluşan Hz. Muhammed (sav) ve Ehlîbeyt sevgisini doğru bir şekilde ifade eder. Öğrencilerin toplumumuzda Hz. Muhammed (sav) ve Ehlîbeyt'ine duyulan bağlılık ve sevgi üstüne oluşmuş kültürel birikimi tanımlarına, ona saygı duymalarına, kültürel birikimden yararlanmalarına, onu korumalarına ve geliştirmelerine imkân sağlanarak onlara kültürel mirasa değer verme bilincinin kazandırılması amaçlanır **(D15.2)**. Öğrencilerin kültürümüzdeki Hz. Peygamber ve Ehlîbeyt sevgisine ilişkin duygu, düşünce ve bakış açılarına saygılı bir tutum geliştirmeleri hedeflenir **(OB5)**. Bu süreçte farklı duygu, düşünce ve inançlara karşı empati ile yaklaşarak kendisine, çevresine, içinde yaşadığı toplumun sahip olduğu millî ve manevî değerlere önem verir **(D14.3, D15.1)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında tanılayıcı dallanmış ağaç kullanılabilir. Edebî metinlerden de yararlanarak Hz. Muhammed (sav) ve Ehlîbeyt sevgisiyle ilgili bir fanzin hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan fanzin dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

DKAB.9.5.4

Hz. Peygamber'in Allah'a (cc) çağırıcı bir davetçi olarak gönderilmesiyle ilgili öğrencilerin görüşleri alınarak konuya dikkat çekilir. Öğretmen rehberliğinde Ahzab suresinin 45-46 ve Nahl suresinin 43-44. ayetleri, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur **(OB1, OB2)**. Ayetlerde geçen şahıslar, konular ve kavramlar öğrenciler tarafından belirlenir. Öğretmen rehberliğinde öğrenciler ayetleri içeriklerine göre sınıflandırır. Öğrenciler, bu ayet mealleri doğrultusunda ayetlerin içerdiği mesajlarla ilgili çıkarım yapar. **(E3.7)**. Ayetlerin mesajlarıyla ilgili yaptıkları çıkarımları kendi cümleleriyle ifade eder **(SDB2.1, DAB3.3)**. Bu süreçte bilgi kartları kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında çıkış kartı kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerin Hz. Muhammed'in (sav) örnekliği ve şahsiyeti ile ilgili hilye-i şerif örneklerini araştırmaları, incelemeleri ve bunu bir sunu ile arkadaşlarıyla paylaşmaları sağlanabilir. Öğrencilerin öğrenme özelliklerine göre ürün oluşturmalarına (afiş, duvar gazetesi, rapor, vb.) fırsat verilebilir.

Destekleme Ünite konularına dair temel kavramları kapsayan sade ve anlaşılır özetler hazırlanarak öğrencilere sunulabilir. Öğrencilere birebir veya küçük gruplar hâlinde bireysel ihtiyaçlarına göre daha yoğun bir destek sağlanabilir. Öğretim sürecinde görsel ve işitsel materyaller gibi çeşitli öğretim araçları kullanılabilir. Öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif rol almalarını teşvik eden etkileşimli bilgi ve hafıza kartları gibi etkinlikler düzenlenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

10. SINIF

1. ÜNİTE: İSLAM'DA VARLIK VE BİLGİ

Bu ünitenin odak noktasını İslam'da varlık ve bilgi konusu oluşturmaktadır. Öğrencilerin İslam'da bilginin yerini ve kaynaklarını çözümleyebilmesi, Allah-âlem ilişkisini müşahade edebilmesi amaçlanır. Kur'an'dan mesajlar bölümünde İsrâ suresinin 36 ve Mülk suresinin 23. ayetleri ele alınır. Öğrencilerin bu ayetlerde verilen mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 14

ALAN BECERİLERİ DAB1. Temel Kaynakları Kullanma (DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma), DAB4. Tefekkür (DAB4.1. Müşahade Etme)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.4. Çözümleme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.4. Gerçeği Arama, E3.7. Sistematiçlik, E3.8. Soru Sorma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1. İletişim

Değerler D10. Mütevazılık, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Kelam

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER DAB3.3. Dinî Metinleri Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.10.1.1. İslam'da bilginin yerini ve kaynaklarını çözümleyebilme

- a) İslam düşüncesinde bilginin yerini ve kaynaklarını inceler.
- b) İslam düşüncesinde bilginin yeri ve kaynakları arasındaki ilişkiyi belirler.

DKAB.10.1.2. Allah-âlem ilişkisini müşahade edebilme

- a) Allah-âlem ilişkisiyle ilgili merak ettiklerini belirler.
- b) Allah-âlem ilişkisiyle ilgili merak ettiklerine dair sorular sorar.
- c) Allah-âlem ilişkisiyle ilgili kavramları inceler.
- ç) Allah-âlem ilişkisi hakkında inceleme sonuçlarından hareketle çıkarım yapar.

DKAB.10.1.3. İsrâ suresinin 36 ve Mülk suresinin 23. ayetlerinin mesajlarını anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme

- a) Ayetlerin meallerini bulur.
- b) Ayetlerde geçen konu ve kavramları belirler.
- c) Ayetleri içeriklerine göre sınıflandırır.
- ç) Ayetlerin içerdiği mesajlarla ilgili çıkarım yapar.
- d) Ayetlerde verilen mesajlarla ilgili çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

İslam'da Bilgi ve Bilginin Kaynakları

Allah-Âlem İlişkisi

Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

akıl, bilgi, gayb, mütevatir, sadık haber, şehadet, varlık

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; kavram haritası, boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirilebilir.

Allah-âlem ilişkisiyle ilgili bir deneme yazma, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "bilgi toplama, inceleme, yorumlama, dil ve anlatım kurallarına uyma" ölçütlerine göre hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin, ilahi kitapların insanlara yol göstermek amacıyla Allah (cc) tarafından gönderildiğini bildikleri, görülen ve görülemeyen varlıklar hakkında bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin İslam'da varlık ve bilgi alanında merak ettiklerini ifade etmeleri istenebilir.

Köprü Kurma

Salim duyular, selim akıl ve sadık haberle elde edilebilecek bilgiler sınıflandırılabilir. Bu sınıflandırmaya uygun örnekler bulunarak konuyla köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DKAB.10.1.1

Öğrencilere varlık, nesne, olay ve olgular hakkındaki bilgileri nasıl elde ettikleri sorulur. Öğrencilerin verdikleri cevaplar dikkate alınarak bilgi kaynaklarının neler olduğu incelenir (**SDB2.1**). Öğrenciler bu kaynaklardan yararlanarak bilgi ve bilginin kaynakları arasındaki ilişkileri öğretmen rehberliğinde belirler (**E3.4**). Bu süreçte zihin haritası kullanılabilir. Doğru bilgi, doğru inanç ve doğru davranış arasındaki ilişkiden yola çıkılarak doğru bilginin önemine değinilir. İslam düşüncesinde bilgi ve kaynakları, bilginin değeri ve önemi farklı disiplinler dikkate alınarak açıklanır (**OB1**). Bilgi kaynaklarının öznel ve nesnel gibi farklı sınıflandırmaları ele alınır. İslam'da nesnel bilgi kaynakları sadık haber, selim akıl ve salim duyular olarak belirlenir. Bu bağlamda mütevatir kavramı açıklanır. Doğru bilgiyi elde etmeye yönlendirilerek duygu, düşünce ve davranışlarından sorumlu olduğu öğrenciye fark ettirilir (**D16.1, SDB1.2**). Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında kavram haritası kullanılabilir.

DKAB.10.1.2

Öğrenciler Allah-âlem ilişkisiyle ilgili merak ettiklerini belirler (**E1.1**). Öğrenciler Allah-âlem ilişkisini anlayabilmek için sorular sorar (**E3.8**). Bu süreçte soru kutusu tekniği kullanılabilir. Allah-âlem ilişkisiyle ilgili kavramlar incelenir. Zihin haritaları oluşturularak görülen (şehadet) ve görülemeyen (gayb) âlem, varlık türleri (insan, hayvan, bitki, melek, cin, şeytan) hakkında öğrencilerin görüşlerini paylaşmaları istenir. Öğrenciler, gözlem yoluyla edindiği bilgiler çerçevesinde insanın âlemdeki yerini bilir ve Allah'a (cc) kulluk için yaratıldığının farkına varır (**D10.1**). Öğrencilerin konuyla ilgili İslam'ın temel kaynaklarından bilgi toplamalarına imkân tanınır. Kelam ilminin Allah-âlem ilişkisine dair yaklaşımı dikkate alınarak konu aktarılır. Öğrenciler Allah-âlem ilişkisi hakkında inceleme sonuçlarından hareketle öğretmen rehberliğinde çıkarımda bulunur (**E3.7**). Düşün-eşleş-paylaş tekniği bu süreçte kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında açık uçlu sorulara yer verilebilir. Allah-âlem ilişkisiyle ilgili bir deneme yazma, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

DKAB.10.1.3

Bilgiye ulaşmaları için Allah'ın (cc) insanlara verdiği nimetlerin neler olduğuna dair sorularla konuya dikkat çekilir. Öğretmen rehberliğinde İsra suresinin 36 ve Mülk suresinin 23. ayetlerinin mealleri, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur (**OB1, OB2**). Ayetlerde geçen konular ve kavramlar öğrenciler tarafından belirlenir. Ayetler içeriklerine göre sınıflandırılır. Öğretmen rehberliğinde ayetlerin mesajları incelenir (**DAB3.3**). Öğrenciler, bu mesajlardan hareketle çıkarım yapar (**E3.7**). Bu süreçte bilgi kartları kullanılabilir. Öğrenciler, ayetlerle ilgili yaptıkları çıkarımları kendi cümleleriyle ifade eder (**SDB2.1**). Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorulardan oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Allah-âlem ilişkisini inceleyen bazı makalelerin okunması sağlanıp bu makalelerin özetlenmesi istenebilir. Özetlenen makalelerden elde edilen veriler afiş şeklinde tasarlanıp öğrenciler tarafından sınıfta sergilenebilir.

Destekleme Görsel ve interaktif materyaller kullanılarak İslam düşüncesinde bilgi kuramı ve bilginin kaynaklarının anlaşılması kolaylaştırılır. Örneğin vahiy, akıl ve beş duyunun nasıl bilgi kaynağı olduğunu açıklayan animasyonlar veya şemalar hazırlanabilir.

Allah-âlem ilişkisini ve Kur'an-ı Kerim'deki mesajları anlamalarını sağlamak için öğrencilere kısa, öz ve anlaşılır açıklamalar yapılabilir. Bu konularda örnek olay incelemeleri veya hikâye anlatımı gibi yöntemler kullanılabilir. Derste grup çalışmaları ve tartışmalar düzenlenerek öğrencilerin birbirlerinden öğrenmeleri teşvik edilebilir ve sınıf içi etkileşim artırılabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: ALLAH'I TANIMAK

Bu ünitenin odak noktasını Allah'ı (cc) tanımak konusu oluşturmaktadır. Öğrencilerin Allah'ın (cc) varlığının delillerini müşahade edebilmesi, Allah'ı (cc) gereği gibi tanıyabilmek için Allah'ın (cc) isim ve sıfatlarını bağlamına uygun kullanabilmesi amaçlanır. Kur'an'dan mesajlar bölümünde Haşr suresinin 22-24. ayetleri ele alınır. Öğrencilerin bu ayetlerde verilen mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 16

ALAN BECERİLERİ DAB1. Temel Kaynakları Kullanma (DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma), DAB3. Tahkik (DAB3.2. Dinî Kavramları Bağlamına uygun Kullanma), DAB4. Tefekkür (DAB4.1. Müşahade Etme)

KAVRAMSAL BECERİLER -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.4. Gerçeği Arama, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim

Değerler D9. Merhamet

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Felsefe

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.10.2.1. Allah'ın (cc) varlığının delillerini müşahade edebilme

- a) Allah'ın (cc) varlığının delilleriyle ilgili merak ettiklerini belirler.
- b) Allah'ın (cc) varlığının delilleriyle ilgili sorular sorar.
- c) Allah'ın (cc) varlığının delillerini inceler.
- ç) Allah'ın (cc) varlığının delilleriyle ilgili inceleme sonuçları hakkında çıkarım yapar.

DKAB.10.2.2. Allah'ı (cc) gereği gibi tanıyabilmek için O'nun isim ve sıfatlarını bağlamına uygun kullanabilme

- a) Ayet ve hadislerde yer alan Allah'ın (cc) isim ve sıfatlarını fark eder.
- b) Allah'ın (cc) isimleri ve sıfatları arasında ilişki kurar.
- c) Allah'ın (cc) isimleri ve sıfatlarının benzerliklerini ve farklılıklarını açıklar.
- ç) Allah'ın (cc) isim ve sıfatlarına sözlü ve yazılı iletişimde bağlamına uygun olarak yer verir.

DKAB.10.2.3. Haşr suresinin 22-24. ayetlerindeki mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme

- a) Ayetlerin mealini bulur.
- b) Ayetlerde geçen konu ve kavramları belirler.
- c) Ayetleri içeriklerine göre sınıflandırır.
- ç) Ayetlerin içerdiği mesajlarla ilgili çıkarım yapar.
- d) Ayetlerde verilen mesajlarla ilgili çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Allah'ın Varlığının Delilleri
Allah'ı İsim ve Sıfatlarıyla Tanımak
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

delil, evren, gaye, marifetullah, nizam, teleoloji

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; öğrenme günlüğü, kavram haritaları, açık uçlu sorular ve çıkış kartları kullanılarak değerlendirilebilir.

Allah'ın (cc) isim ve sıfatları konulu bir bilgi görseli hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "kaynakları kullanma, bilgi toplama, dil ve anlatım kurallarına uygunluk" ölçütlerine göre hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin İslam'a göre Allah'ın (cc) tek ilah ve mutlak yaratıcı olduğu bilgisine sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilere “Allah’ın (cc) varlığının kanıtlanması noktasında neler biliyorsunuz, yaratılanlar Allah’ın (cc) varlığına işaret eder mi, Allah’ın (cc) isim ve sıfatları denilince aklınıza gelenler nelerdir?” gibi sorular yöneltilebilir.

Köprü Kurma Gökyüzü, bitkiler, hayvanlar, insanlar gibi Allah’ın (cc) yarattığı varlıklarla ilgili belgeseller izletilerek O’nun ilmi, iradesi ve kudretine dikkat çekilebilir. Yaratılan her şeyin Allah’a (cc) muhtaç olduğu gerçeği üzerinden konuyla köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DKAB.10.2.1

Bakara suresinin 164. ayeti sunularak öğrencilerin ayette dikkat çekilen konuyla ilgili görüşleri alınır **(SDB2.1)**. Âlemdeki varlıkları ve yaratılışlarını düşünmeleri ve yaratıcının varlığının delilleriyle ilgili merak ettikleri hususları belirlemeleri sağlanır **(E1.1, E3.4)**. Varlıklar, evrendeki düzen ve tabiat olaylarından hareketle Allah’ın (cc) varlığının delilleriyle ilgili sorularını listelemeleri ve soruların cevaplarıyla ilgili incelemeler yaparak arkadaşlarıyla paylaşmaları istenir **(SDB2.1)**. Bu süreçte düşün-eşleş-paylaş tekniği kullanılabilir. Öğrencilerin, varlıklar ve evrendeki düzenle ilgili yaptıkları incelemeler hakkında çıkarım yapmaları sağlanır **(KB2.11)**. Öğrenciler, Allah’ın (cc) varlığı konusunda duygu, düşünce ve çıkarımlarını ifade ederler. Allah’ın (cc) varlığını ispatlamak için kozmolojik, teleolojik (gaye ve nizam), ontolojik ve dinî tecrübe delilleri detaya girilmeden anlatılır. Konu ayet ve hadislerle desteklenir ve konuda Hz. İbrahim’in kıssasına yer verilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öğrenme günlüğü kullanılabilir.

DKAB.10.2.2

Öğrencilerden Yüce Allah hakkında bildiklerini kısaca ifade etmeleri istenir **(SDB2.1)**. Marifetullah kavramı açıklanır. Öğrencilere esmayihüsnadan hareketle Allah’ın (cc) insana ve kâinata karşı merhametli, insanı ve kâinatı gören ve gözetken olduğu vurgusu yapılır. Bu kapsamda Allah’ın (cc) sıfatları; zatî sıfatlar, fiilî sıfatlar ve haberî sıfatlar olmak üzere üç farklı açıdan ele alınır. Öğrencilerin ayet ve hadisler doğrultusunda Allah’ın (cc) isim ve sıfatlarını fark etmeleri sağlanır **(OB1)**. Öğrencilerden O’nun isim ve sıfatları arasında ilişki kurmaları istenir. Öğrencilerin Allah’ın (cc) isim ve sıfatları arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklamaları beklenir. Bu süreçte karşılaştırma tablosu kullanılabilir. Allah’ın (cc) isimlerinin (Rahman, Rahîm, Melik, Rezzak, Halık gibi) ve sıfatlarının (Kelam, İlim, İrade, Kudret ve Tekvin gibi) anlamları açıklanır. Bu isim ve sıfatların varoluşa yansımaları öğrenciler tarafından örneklendirilir. Süreçte grafik düzenleyiciler kullanılabilir. Öğrencilerin Allah’ın (cc) isim ve sıfatlarını bağlamına uygun olarak kullanmaları beklenir. Bu süreçte fanzin hazırlamaları ve sunmaları istenebilir. Allah’ın (cc) Rahman isminin âlemdeki yansımalarının gözlemlenmesi ve canlılara karşı merhamet göstermenin gerekliliğinin öğrenciler tarafından fark edilmesi sağlanır **(D9.3)**. Bu süreçte öğrencilerden bir sosyal sorumluluk projesi planlamaları istenebilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında kavram haritaları ve açık uçlu sorular kullanılabilir. Allah’ın (cc) isim ve sıfatları konulu bir bilgi görseli hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

DKAB.10.2.3

Öğrencilerden Allah'ın (cc) eksikliklerden münezze olmasının ne anlama geldiği hakkındaki düşüncelerini paylaşmaları istenir **(SDB2.1)**. Öğretmen rehberliğinde Haşr suresinin 22-24. ayetleri Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur **(OB1, OB2)**. Ayetlerde geçen konular ve kavramlar öğrenciler tarafından belirlenir. Bu doğrultuda ayetler konularına göre sınıflandırılır. Öğrencilerden ayetlerin mesajlarına ilişkin çıkarım yapmaları ve çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir **(E3.7, SDB2.1)**. Bu süreçte bilgi kartları kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında çıkış kartı kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öğrencilere alanın önemli isimlerinden İbni Sina ve İbni Tufeyl'in Hay bin Yakzan isimli eserleri tavsiye edilebilir.

Öğrencilerden varlıklar arasındaki uyumu anlatan kısa videolar hazırlamaları istenebilir.

Allah'ın (cc) varlığının delillerine yönelik yapılmış akademik çalışmalar, makale ve kitapları araştırması, incelemesi elde ettiği bulgulardan en önemli gördüklerini afiş şeklinde tasarlayıp sınıf panosunda sergilemesi istenebilir.

Öğrencilerden kozmolojik ve teleolojik deliller hakkında araştırma yapmaları ve elde ettikleri sonuçları sunmaları istenebilir.

Haşr suresinin 22-24. ayetlerinde geçen Allah'ın (cc) isimleri ile ilgili esmayihüsna sözlüğü hazırlamaları istenebilir.

Destekleme

Allah'ın (cc) yarattığı varlıklar ve onların arasındaki ilişkileri gözlemlemek için etkileşimli sanal dış mekân etkinlikleri düzenlenebilir. Bu sayede öğrencilerin doğrudan gözlem yaparak kavramları daha iyi anlayabilmeleri sağlanır. Öğrencilerin metinleri daha iyi anlamaları ve yorumlamaları için görsel ve işitsel materyaller kullanılabilir. Öğrencilere Kur'an ayetlerinin mesajlarını özetlemeleri ve sınıflandırmaları için adım adım izlenebilecek çalışma yaprakları veya interaktif dijital araçlar sunulabilir öğrenme desteklenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: İSLAM'IN EVRENSEL MESAJLARI

Bu ünitenin odak noktasını İslam'ın evrensel mesajları oluşturmaktadır. Öğrencilerin İslam'ın evrensel mesajlarından birinin tevhit olduğu hakkında bilgi toplayabilmesi, İslam, adalet ve eşitlik kavramlarını bağlamına uygun kullanabilmesi, İslam ve barış ilişkisini yorumlayabilmesi amaçlanır. Kur'an'dan mesajlar bölümünde ise Nahl suresinin 90, Nisa suresinin 58 ve Bakara suresinin 208. ayetleri ele alınır. Öğrencilerin bu ayetlerde verilen mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 14

ALAN BECERİLERİ DAB1. Temel Kaynakları Kullanma (DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma), DAB3. Tahkik (DAB3.2. Dini Kavramları Bağlamına Uygun Kullanma)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.14. Yorumlama

EĞİLİMLER E2.2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.1 Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim, SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D1. Adalet, D11. Özgürlük, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Felsefe, Sosyoloji, Türk Dili ve Edebiyatı

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER DAB2.1. Kaynak Kullanımını Yönetme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.10.3.1. İslam'ın evrensel mesajlarından biri olan tevhit ilkesi hakkında bilgi toplayabilme

- a) İslam'da tevhit ilkesi hakkında bilgiye ulaşmak için kullanacağı kaynakları araştırır.
- b) Belirlediği kaynaklardan İslam'da tevhit ilkesi hakkında bilgileri bulur.
- c) İslam'da tevhit ilkesi hakkında elde ettiği bilgileri ayet ve hadisler ışığında doğrular.
- ç) İslam'da tevhit ilkesi hakkında elde ettiği bilgileri kaydeder.

DKAB.10.3.2. İslam'da adalet ve eşitlik kavramlarını bağlamına uygun kullanabilme

- a) İslam'da adalet ve eşitlik kavramlarının önemini fark eder.
- b) İslam'da adalet ve eşitlik kavramları arasında ilişki kurar.
- c) İslam'da adalet ve eşitlik kavramlarının benzerliklerini ve farklılıklarını açıklar.
- ç) İslam'da adalet ve eşitlik kavramlarına sözlü ve yazılı iletişimde bağlamına uygun olarak yer verir.

DKAB.10.3.3. İslam ve barış ilişkisini yorumlayabilme

- a) İslam ve barış ilişkisini inceler.
- b) İslam ve barış ilişkisini bağlamı içerisinde kendisi için anlamlı hâle getirir.
- c) İslam ve barış ilişkisini nesnel ve doğru bir şekilde ifade eder.

DKAB.10.3.4. Nahl suresinin 90, Nisa suresinin 58 ve Bakara suresinin 208. ayetlerinin mesajlarını anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme

- a) Ayetlerin meallerini bulur.
- b) Ayetlerde geçen konu ve kavramları belirler.
- c) Ayetleri içeriklerine göre sınıflandırır.
- ç) Ayetlerin içerdiği mesajlarla ilgili çıkarım yapar.
- d) Ayetlerde verilen mesajlarla ilgili yaptığı çıkarımları kendi cümleleriyle ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

İslam'ın Tevhit İlkesi
İslam'da Adalet ve Eşitlik
İslam ve Barış
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

cihat, emanet, emniyet, güven, hak, hukuk, liyakat

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorular, yapılandırılmış grid, anlam çözümleme tablosu ve dereceleme ölçeği kullanılarak değerlendirilebilir.

Adalet konusuyla ilgili bir roman, şiir ya da hikâyenin okunup tahlilini yapma ve raporlaştırma, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "tahlilin yeterliliği, dil ve anlatım kurallarına uyma, raporlaştırma" ölçütlerine göre hazırlanmış öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Eşitlik, adalet ve barış kavramlarının evrensel değerler arasında olduğunu öğrencilerin bildiği kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci İslam'da evrensel mesajların neler olduğu hakkında beyin fırtınası tekniğiyle öğrencilerin görüşlerini ifade etmeleri sağlanabilir. Verilen cevaplara göre öğrencilerin hazır bulunuşlukları ve temel kabuller kontrol edilir.

Köprü Kurma Dünyadaki sorunlar (savaş, göç, açlık gibi) gündeme getirilerek bir tartışma ortamı oluşturulabilir. Bu tür sorunların çözümü İslam'ın adalet, barış ve eşitlik anlayışıyla ilişkilendirilebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DKAB.10.3.1

Öğrencilere tevhit kavramının anlamıyla ilgili ne bildikleri sorulur ve cevaplar alınır **(SDB2.1)**. Bu süreçte beyin fırtınası tekniği uygulanabilir. Öğrenciler tevhit kavramının tanımı hakkında bilgi elde edeceği kaynakları araştırır. Öğretmen rehberliğinde hangi kaynaklardan faydalanacağını belirler. Belirlediği kaynaklardan tevhit ilkesiyle ilgili bilgilere ulaşır **(DAB2.1, OB1)**. Ulaştığı bilgileri ayet ve hadisler ışığında doğrular **(E3.1)**. Doğrulanmış bilgilerin kaydedilmesi istenir. Bu süreçte bilgi haritalama tekniği kullanılabilir. Tevhidin İslam'ın evrensel mesajlarının en önemlisi ve temeli olduğunu öğrencinin fark etmesi sağlanır. Bu bağlamda Hz. Nuh kıssasından yola çıkılarak bütün peygamberlerin ortak mesajının tevhit olduğu vurgulanır. Ölçme değerlendirme uygulamalarında öğrencilerden özet metin hazırlamaları istenebilir. Yazılan metinler dereceleme ölçeği ile değerlendirilebilir.

DKAB.10.3.2

Adalet ve eşitlik kavramları hakkında sorular sorularak öğrencilerin görüşleri alınır **(SDB2.1)**. Bu süreçte konuşma halkası tekniği kullanılabilir. Adaletin İslam'ın evrensel mesajlarından biri olduğu ayet ve hadisler bağlamında ele alınır. Allah'ın (cc) Adl ismine vurgu yapılır. İslam dininin adalet ve eşitlik konusundaki yaklaşımına ilişkin açıklamalar yapılır. Bu kavramlarla ilişkili olarak hak, hakkaniyet **(D1.1)**, dürüstlük, şeffaflık, tarafsızlık, emanet, liyakat, ahde vefa, insanın saygınlığı ve hesap verebilirlik ilkelerine vurgu yapılır **(OB1)**. Örnek olay inceleme tekniği bu süreçte kullanılabilir. Bütün insanların Allah (cc) katında eşit oluşu; kadın-erkek, işveren-işçi, amir-memur, zengin-fakir gibi ayrımların İslam'a göre insanlara bir üstünlük sağlamadığına vurgu yapılır, insanı değerli kılan özelliğin takva olduğu belirtilir **(SDB2.3)**. Bu kapsamda Veda Hutbesi'ne de değinilir. Böylece öğrencilerin İslam'da adalet ve eşitlik kavramlarının yerini ve önemini fark etmesi sağlanır. Öğrencilerin İslam'da, adalet ve eşitlik kavramları arasında ilişki kurmaları, bu kavramların benzerliklerini ve farklılıklarını açıklamaları sağlanır. Altıgen düşünme tekniği bu süreçte kullanılabilir. Öğrencilerin İslam'da adalet ve eşitlik kavramlarına sözlü ve yazılı iletişimde yer vermelerine imkân tanınır. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında yapılandırılmış grid, anlam çözümleme tablosu ve açık uçlu sorular kullanılabilir. Adalet konusuyla ilgili bir roman, şiir ya da hikâyenin okunup tahlilini yapma ve raporlaştırma, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürünler öz değerlendirme formu ve dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

DKAB.10.3.3

İslam kelimesinin anlamı sulh, selam, emniyet ve güven kavramlarıyla verilir. İslam kavramı kişinin kendisiyle ve diğerleriyle barış içinde yaşaması bağlamında ele alınır. Öğrenciler, Medine Dönemi'nde toplumsal barışın tesisi amacıyla Hz. Peygamber'in uygulamalarından hareketle İslam ve barış ilişkisini inceler. Öğrenciler Medine'de yaşanmış bir örnek olay (ensar muhacir kardeşliği, Medine Vesikası vb.) üzerinden İslam ve barış ilişkisini kendisi için anlamlı hâle getirir **(SDB1.1)**. İslam ve barış konusu ele alınırken cihat kavramına yer verilir. Cihadın; İslam tarihindeki bazı örneklerine, Anadolu ve Balkanlar'ın İslamlaşmasındaki rolüne, yakın tarihimizdeki Çanakkale Muharebeleri, Millî Mücadele süreci ve 15 Temmuz'da olduğu gibi barışı sağlama ve vatani savunmadaki rolüne vurgu yapılır **(D11.1)**. Cihat kavramı anlam genişliği göz önünde bulundurularak salt savaş ile sınırlandırılmadan tüm boyutlarıyla ele alınır. Cihadın farziyân ve farzıkıfaye olduğu durumlara değinilir. Bu kapsamda ceht, mücahede, davet, tebliğ, irşat, emir bilmaruf ve nehiy anilmünker, kıtal/ mukatele ve şehadet kavramlarına yer verilir. Cihat kavramının öncelikle kişinin nefsiyle mücadelesi anlamında kullanıldığı belirtilir **(E2.2)**. Güncel sorunlara (savaşlar, ekonomik ve sosyal problemler vb.) atıf yapılır. Öğrenciler, İslam'ın barış konusundaki yaklaşımını tarihten günümüze bir arada yaşama deneyimlerinden hareketle nesnel, doğru ve anlamını değiştirmeyecek bir şekilde ifade eder. Bu süreçte öğrencilerin her durumda vatanını sevmeye ve koruma bilincini kazanmaları sağlanır **(D19.1)**. Bu bağlamda Gaziler Haftası ve 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü etkinliklerine dikkat çekilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında açık uçlu sorular kullanılabilir.

DKAB.10.3.4

Öğrencilere huzurlu bir toplumun özellikleri sorularak konuya dikkat çekilir. Öğretmen rehberliğinde Nahl suresinin 90, Nisa suresinin 58 ve Bakara suresinin 208. ayetleri, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur **(OB1, OB2)**. Ayetlerde geçen konular ve kavramlar öğrenciler tarafından belirlenir. Öğrencilerin içeriklerine göre ayetleri sınıflandırması sağlanır. Öğretmen rehberliğinde ayetlerin mesajları incelenir. Öğrenciler, bu mesajlardan hareketle çıkarım yapar **(E3.7)**. Bu süreçte bilgi kartları kullanılabilir. Öğrenciler, ayetlerle ilgili yaptıkları çıkarımları kendi cümleleriyle ifade eder **(SDB2.1)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorulardan oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

İslam'ın evrensel mesajlarının günlük hayattaki uygulamalarına örnek olarak Veda Hutbesi sınıfta okutularak adalet, eşitlik ve barış kavramları üzerinden tahlil edilebilir.

Öğrencilerden adalet, barış ve eşitlik konularında bir poster, sunu veya bilgi grafiği hazırlamaları istenebilir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Sözleşmeleri'nde yer alan barışa yönelik ifadelerle Kur'an ve hadislerde yer alan barış ifadelerindeki benzerliklerin raporlanması ve sınıfa sunulması istenebilir.

Destekleme

Öğrenciler dijital içerik (sesli metin, video vb.), soru cevap etkinlikleri ile desteklenebilir.

Öğrencilerden İslam'ın evrensel mesajlarına dair kavramların anlamlarını sözlükten bularak not etmeleri ve arkadaşlarıyla paylaşmaları istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. ÜNİTE: DİN, ÇEVRE VE TEKNOLOJİ

Bu ünitenin odak noktasını din, çevre ve teknoloji oluşturmaktadır. Öğrencilerin insan, çevre ve ahlak arasındaki ilişkiyi yorumlayabilmesi, teknoloji ve ahlak ilişkisini çözümleyebilmesi, çevre ve teknoloji tartışmalarını özetleyebilmesi amaçlanır. Kur'an'dan mesajlar bölümünde ise Rum suresinin 41. ayeti ele alınır. Öğrencilerin bu ayette verilen mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 12

ALAN BECERİLERİ DAB1. Temel Kaynakları Kullanma (DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.3. Özetleme, KB2.4. Çözümleme, KB2.14. Yorumlama

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.1. Empati, E2.2. Sorumluluk, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D5. Duyarlılık, D8. Mahremiyet, D14. Saygı, D16. Sorumluluk, D17. Tasarruf, D18. Temizlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB8. Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Bilişim Teknolojileri, Coğrafya, Felsefe

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.14. Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.10.4.1. İnsan, çevre ve ahlak arasındaki ilişkiyi yorumlayabilme

- a) İnsan, çevre ve ahlak arasındaki ilişkiyi inceler.
- b) Çevreye karşı ahlaki sorumluluklarını bağlamından koparmadan kendi yaşantısı için anlamlı hâle getirir.
- c) İnsan ve çevre arasındaki ilişkiyi nesnel bir biçimde ifade eder.

DKAB.10.4.2. Teknoloji ve ahlak ilişkisini çözümleyebilme

- a) Teknoloji ve ahlakla ilgili unsurları araştırır.
- b) Teknoloji ve ahlakla ilgili unsurlar arasındaki ilişkileri belirler.

DKAB.10.4.3. Çevre ve teknoloji ilişkisini özetleyebilme

- a) Çevre ve teknoloji ilişkisi ile ilgili çözümleme yapar.
- b) Çevre ve teknoloji arasındaki ilişkileri sınıflandırır.
- c) Çevre ve teknoloji ilişkisini açıklar.

DKAB.10.4.4. Rum suresinin 41. ayetinin mesajlarını anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme

- a) Ayetin mealini bulur.
- b) Ayette geçen konu ve kavramları belirler.
- c) Ayette geçen konuları sınıflandırır.
- ç) Ayetin içerdiği mesajlarla ilgili çıkarım yapar.
- d) Ayette verilen mesajlarla ilgili çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

İnsan, Çevre ve Ahlak
Teknoloji ve Ahlak
Çevre ve Teknoloji
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

çevre, teknoloji

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; kavram haritaları, çıkış kartı, tanılayıcı dallanmış ağaç, dereceli puanlama anahtarı, kısa cevaplı ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirilebilir.

Çevre ve teknoloji ilişkisiyle ilgili düzenlenecek bir konferans için konuşma metni hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "konuyu araştırma, kaynak kullanma, metnin konuyu kapsamı, dil ve anlatım kurallarına uygunluk" ölçütlerine göre dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin çevreyi korumak ve teknolojiyi verimli kullanmak konusunda temel bilgilere sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

“Yarın kıyametin kopacağını bilseniz bile elinizdeki fidanı dikiş.” (İbni Hanbel, III, 184.) hadisinden hareketle öğrencilerin din ve çevre konusundaki görüşleri alınabilir.

Köprü Kurma

İslam’ın temel ilkeleri çerçevesinde, çevre ve teknolojiyle ilgili güncel problemler ele alınarak gerçek yaşamla köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DKAB.10.4.1

Öğrencilerin insan, çevre ve ahlak arasındaki ilişkiyi fıtrat, denge, ölçü ve bütünlük kavramları ekseninde incelemesi sağlanır. Konuyla ilgili EBA ve Diyanet İşleri Başkanlığı gibi resmî kurumların platformlarında bulunan belgesel veya görsellerden yararlanılarak çevresel sorunların hayata etkileri üzerinde durulur (**OB8**). Öğrenciler çevreye karşı ahlaki sorumluluklarını kendi yaşantısı için anlamlandırır. Yer altı ve yer üstü kaynaklarını amacına uygun kullanır. İsrafın olası zararlarını fark eder (**D17.2**). İnsan ve çevre arasındaki ilişkiyi İslam’ın çevreye dair temel ahlaki ilkelerini dikkate alarak ifade etmelerine imkân verilir (**SDB2.3**). Bu süreçte arkadaşla öğretme tekniği kullanılabilir. Güncel çevre sorunlarına değinilerek öğrencilerin çevreye karşı sorumluluklarının farkına varmaları konuşma halkası tekniğiyle sağlanabilir (**E2.2, D16.2**). Biyoçeşitliliğin kaybı, çevre kirliliği ve bilinçsiz su tüketimi gibi çevre sorunlarıyla ilgili içerikler sunularak öğrencilerin bu konuları merak etmeleri sağlanır. Gelecek yıllarda bu sorunların ne düzeyde küresel sorunlara dönüşebileceğine dair görüşlerini beyin fırtınası tekniği ile belirtmelerine imkân verilir (**E1.1, D18.3, SDB2.3**). Bu şekilde öğrenciler farklı açılardan olaylara bakarak problemlere çözümler bulur. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında kavram haritaları ve açık uçlu sorular kullanılabilir.

DKAB.10.4.2

Teknoloji ve ahlak arasındaki ilişki güncel teknolojik gelişmelerle bağlantı kurularak incelenir. Öğrenciler teknoloji ve ahlakla ilgili unsurları araştırır. Bu süreçte çift sütun tekniği kullanılabilir. Teknolojinin geliştirilmesinde ve kullanılmasında ahlaki kurallara dikkat edilmesi gerektiği vurgulanır. Teknoloji ve ahlak arasındaki ilişkinin belirlenmesinde örnek olay incelemesi tekniği kullanılabilir. Öğrencilerin sosyal medya, genetik, biyoteknoloji, yapay zekâ, savaş teknolojisi, sanal gerçeklik, dijital oyunlar gibi teknolojik alanlarda sorumluluk bilincine sahip olması, kişisel hakların ve verilerin korunması ile mahremiyet ilkelerine uygun davranışlar geliştirmesi hedeflenir (**OB2, SDB1.1**). Bu süreçte Kişisel Verileri Koruma Günü ile ilgili etkinlikler hakkında bilgi verilebilir. Öğrenciler, kendisinin, ailesinin ve başkalarının özel alanını ve bilgilerini korur; başkalarının özgürlüklerini ihlal etmez ve kişisel sınırlara saygı duyar (**D8.1, D14.2**). Drama tekniği bu süreçte kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında dijital öykü oluşturulması istenebilir ve hazırlanan öyküler dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirilebilir.

DKAB.10.4.3

Teknolojik gelişmelerin sebep olduğu çevre problemleri ile ilgili (iklim değişikliği, ormanların yok edilmesi, nesli tükenme tehlikesi altında olan hayvanlar, çarpık kentleşme, tüketim bağımlılığı vb.) belgesel veya kısa film izletilerek öğrencilerin çevreye ve canlılara ilişkin duyarlılık kazanmaları sağlanır **(D5.2)**. Çevre ve teknoloji ilişkisi incelenir **(KB2.14)**. Öğrencilerin bu ilişkileri çözümülemesi çember tekniği kullanılarak sağlanabilir. Mevcut sorunların sınıflandırılmasında 5N1K tekniği kullanılabilir **(SDB2.3)**. Öğrenciler “Ben Olsam Ne Yaparım?” etkinliği ile çevre sorunlarına dair açıklama yaparak çözüm üretirler **(SDB1.1, E2.1, OB8)**. Konu kapsamında Çevre ve İklim Değişikliği Haftası ile Dünya Su Günü etkinlikleri hakkında bilgi verilebilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında çıkış kartları kullanılabilir. Çevre ve teknoloji ilişkisiyle ilgili düzenlenecek bir konferans için konuşma metni hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

DKAB.10.4.4

Allah'ın(cc) tabiata koyduğu düzenin korunmasında insana ve topluma düşen görevlerin neler olduğu sorularak öğrencilerin görüşleri alınır. Öğretmen rehberliğinde Rum suresinin 41. ayeti, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallere bulunur ve okunur **(OB1, OB2)**. Ayette geçen konular ve kavramlar öğrenciler tarafından belirlenir. Öğrenciler ayetin mesajlarını içeriklerine göre sınıflandırır. Ayetin mesajlarıyla ilgili çıkarımlar yapar **(E3.7)**. Ayetin mesajlarıyla ilgili yaptığı çıkarımları kendi cümleleriyle ifade eder. Bu süreçte bilgi kartları kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında tanılayıcı dallanmış ağaç, kısa cevaplı ve açık uçlu sorular kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Günümüzdeki çevre ve teknoloji sorunlarını konu edinen fotoğraf ve kısa film yarışmaları düzenlenerek öğrencilerin mevcut potansiyellerini keşfetmeleri sağlanır. Teknolojik bağımlılıklar hakkında Yeşilay'ın Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı'ndaki materyallerinden faydalanılabilir.

Destekleme Özel öğretim yöntemleri kullanılarak öğrencinin çevre ve teknoloji hakkında merak ettikleri soruları sormaları ve cevap bulmaları anlamında etkinlikler planlanabilir. Öğrenciler gruplara ayrılarak akran öğretimi uygulanabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

5. ÜNİTE: İSLAM DÜŞÜNCESİNDE İTİKADİ-SİYASİ VE FİKHİ YORUMLAR

Bu ünitenin odak noktasını İslam düşüncesinde itikadi-siyasi ve fıkhi yorumlar oluşturmaktadır. Öğrencilerin dinî yorumların ortaya çıkış sebeplerini sorgulayabilmesi, İslam düşüncesindeki itikadi-siyasi ve fıkhi yorumları anlamak için irdeleyebilmesi amaçlanır. Kur'an'dan mesajlar bölümünde Hucurat suresinin 13. ayeti ele alınır. Öğrencilerin bu ayette verilen mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 12

ALAN BECERİLERİ DAB1. Temel Kaynakları Kullanma (DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma),
DAB4. Tefekkür (DAB4.3. Dinî Görüş/Argümanları İrdeleme)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.20. Sentezleme

EĞİLİMLER E1.2. Bağımsızlık, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistematiçlik, E3.8. Soru Sorma, E3.10. Eleştirel Bakma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D14. Saygı

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER -

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.7. Karşılaştırma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.10.5.1. Dinî yorum farklılıklarının ortaya çıkış sebeplerini sentezleyebilme

- a) Dinî yorum farklılıklarının ortaya çıkış sebeplerinin neler olduğunu belirler.
- b) Dinî yorum farklılıklarının ortaya çıkış sebepleri arasında ilişki kurar.
- c) Dinî yorum farklılıklarının ortaya çıkış sebepleriyle ilgili bütünsel bakış açısına ulaşır.

DKAB.10.5.2. İslam düşüncesindeki itikadi-siyasi ve fıkhi yorumları irdeleyebilme

- a) İslam düşüncesindeki itikadi-siyasi ve fıkhi yorumları tespit eder.
- b) İslam düşüncesindeki itikadi-siyasi ve fıkhi yorumları karşılaştırır.
- c) İslam düşüncesindeki itikadi-siyasi ve fıkhi yorumları temel dinî bilgi kaynaklarını ölçüt alarak inceler.
- ç) İslam düşüncesindeki itikadi-siyasi ve fıkhi yorumları açıklar.

DKAB.10.5.3. Hucurat suresinin 13. ayetinin mesajlarını anlamak için Kur'an'ı Kerim meallerine başvurabilme

- a) Ayetin mealini bulur.
- b) Ayette geçen konu ve kavramları belirler.
- c) Ayette geçen konuları sınıflandırır.
- ç) Ayetin içerdiği mesajlarla ilgili çıkarım yapar.
- d) Ayette verilen mesajlarla ilgili çıkarımları kendi cümleleriyle ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Dinî Yorum Farklılıklarının Sebepleri
İslam Düşüncesinde İtikadi-Siyasi ve Fıkhi Yorumlar
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

Ehlisünnet, fıkıh, itikat, mezhep, tevil

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; bilgi haritası, yapılandırılmış grid, boşluk doldurma, kısa cevaplı ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirilebilir.

İslam düşüncesindeki yorum farklılıkları konusunda bilgi görseli hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "bilgi toplama, dil ve anlatım kurallarına uygunluk, uygun görsel kullanma, kaynak kullanma, metnin konuyu kapsamı" ölçütlerine göre hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Farklı dinî yorumların var olduğunu bildikleri ve Hanefilik, Şafiilik hakkında bilgi sahibi oldukları kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilere mezhep kelimesini daha önce duyup duymadıkları sorulabilir. Dijital öğrenme platformları kullanılarak konuyla ilgili videolar izletilebilir ve insanların yorum farklılıklarının nelerden kaynaklandığı ve bunların sebeplerinin neler olabileceği soruları öğrencilere yöneltililebilir. Böylece öğrencilerin din ve dinî yorum hakkında hazır bulunuşlukları ve temel kabuller kontrol edilir.

Köprü Kurma İnsanların karşılaştıkları olaylar hakkında farklı yorumlarda bulunmalarının birçok sebebi vardır. İnsanın karakteri, yetiştiği coğrafya, aldığı eğitim gibi sebepler farklı yorumları ortaya çıkarır. İslam düşüncesindeki itikadi-siyasi ve fıkhi yorumlar da bu bağlamda değerlendirilebilir. Öğrencilerin herhangi bir konuda farklı fikirler ortaya koymasıyla İslam düşüncesinde ortaya çıkan yorum farklılıklarının sebepleri arasında köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları DKAB.10.5.1

Öğrenciler dinî yorum farklılıkları hakkında merak ettiklerini sorar **(E3.8)**. Dinî yorum farklılıklarının sebepleri ile ilgili bir metin paylaşılır ve bu metinden hareketle öğrencilerin dinî yorum farklılıklarının sebeplerini belirlemelerine imkân tanınır **(OB5)**. Bu sebepler arasında ilişki kurmaları sağlanır. Beyin fırtınası tekniği bu süreçte kullanılabilir. Öğrencilerin dinî yorum farklılıklarının zenginlik olduğunu, böylece İslam'ın tüm çağ ve coğrafyalarda yaşanabilir hâle geldiğini fark etmeleri ve bütünsel bir bakış açısına ulaşmaları amaçlanır **(E3.5)**. Bu süreçte zıt panel tekniği uygulanabilir. Dinin yanlış yorumlanmasından doğan sorunların, dinin kendisinden kaynaklanmadığı vurgulanır. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında bilgi haritası kullanılabilir.

DKAB.10.5.2

Öğrencilere "Mezhepler hakkında neler biliyorsunuz?" sorusu yöneltilerek soru-cevap tekniği uygulanabilir. Mezhep, fıkıh, fırka, itikat ve tevil kavramları hakkında bilgi verilir. Ehli-sünnet başlığı altında itikadi yorumlardan Eşarilik ve Matüridilik; fıkhi yorumlardan Hanefilik, Malikilik, Şafilik ve Hanbelilik; Şia başlığı altında Caferilik hakkında bilgi verilerek İslam düşüncesindeki itikadi-siyasi ve fıkhi yorumları tespit etmeleri sağlanır. **(E3.7, SDB2.3)**. Öğrenciler bu yorumlardan birini seçerek grup halinde bilgi toplamakla görevlendirilir **(E1.2)**. Öğrenciler temel dinî bilgi kaynaklarından faydalanarak İslam düşüncesindeki itikadi-siyasi, fıkhi yorumların benzerlik ve farklılıklarını karşılaştırarak inceler **(KB2.7)**. Bu süreçte istasyon tekniği kullanılabilir **(E3.10)**. Öğrencilerin bu itikadi-siyasi ve fıkhi yorumları kendi cümleleriyle açıklamaları sağlanır. Bu süreçte düşün-eşleş-paylaş tekniğinden yararlanılabilir. İslam düşüncesindeki farklı yorumların zenginlik olduğuna, İslam'ın fikir özgürlüğüne verdiği öneme ve farklı fikirlere saygı duymanın gerekliliğine değinilir **(D14.1)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında yapılandırılmış grid, boşluk doldurma, kısa cevaplı ve açık uçlu sorular kullanılabilir. İslam düşüncesindeki yorum farklılıkları konusunda bilgi görseli hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

DKAB.10.5.3

“Yüce Allah’ın insanları ve toplumları farklı farklı yaratmasının hikmetleri neler olabilir?” sorusu üzerine öğrencilerin görüşlerini ifade etmesine imkân verilir **(SDB2.1)**. Öğretmen rehberliğinde Hucurat suresinin 13. ayeti Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur. **(OB1, OB2)**. Ayette geçen konular ve kavramlar öğrenciler tarafından belirlenir. Öğrenciler bu ayette verilen mesajları çözümler ve sınıflandırır. Bu süreçte bilgi kartları kullanılabilir. Öğrencilerden ayetin mesajlarına ilişkin çıkarım yapmaları ve çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir **(E3.7)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında kısa cevaplı ve açık uçlu sorular kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden iktisadi, siyasi ve fıkhi mezhepler ve bu mezheplerin hangi olay veya durumlardan dolayı ortaya çıktığını akademik makalelerden araştırması ve bulgularını özetleyerek arkadaşlarına sunması istenebilir.

Öğrencilerden namaz ibadetinin uygulanışındaki mezhepler arası farklılıkları araştırması istenebilir.

Destekleme Öğrenciler dijital içerikler (sesli metin, video vb.) ve soru cevap etkinlikleri ile desteklenebilir. Doğru-yanlış, boşluk doldurma, eşleştirme, sözcük avı gibi etkinliklerin yanında EBA’da yer alan dijital içerikler de kullanılabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

11. SINIF

1. ÜNİTE: KADER, İRADE VE SORUMLULUK

Bu ünitenin odak noktasını kader, irade ve sorumluluk konuları oluşturmaktadır. Öğrencilerin kader ve kaderle ilgili kavramları yapılandırabilmesi, insan, akıl, irade ve sorumluluk arasındaki ilişki hakkında eleştirel düşünebilmesi amaçlanır. Kur'an'dan mesajlar bölümünde Bakara suresinin 286. ayeti ele alınır. Öğrencilerin bu ayette verilen mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 14

ALAN BECERİLERİ DAB1. Temel Kaynakları Kullanma (DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.13. Yapılandırma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

EĞİLİMLER E1.2. Bağımsızlık, E2.2. Sorumluluk, E3.7. Sistematiçlik, E3.8. Soru Sorma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler D11. Özgürlük, D5. Duyarlılık, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Felsefe

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER DAB3.3. Dinî Metinleri Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.11.1.1. Kader ve kaderle ilgili kavramları yapılandırabilme

- a) Kader ve kaderle ilgili kavramları inceleyerek nedensel ilişkiler ortaya koyar.
- b) Kader ve kaderle ilgili kavramlara dair elde ettiği bilgilere dayalı olarak bütüncül bir bakış açısı ortaya koyar.

DKAB.11.1.2. İnsan, akıl, irade ve sorumluluk kavramları arasındaki ilişki hakkında eleştirel düşünebilme

- a) İnsan, akıl, irade ve sorumluluk arasındaki ilişkiyi sorgular.
- b) İnsan, akıl, irade ilişkisi bağlamında insanın özgür ve sorumlu bir varlık olduğu ile ilgili akıl yürütür.
- c) İnsanın özgürlüğü ve sorumluluğu konusunda akıl yürütmeye ulaştığı çıkarımları yansıtır.

DKAB.11.1.3. Bakara suresinin 286. ayetinin mesajlarını anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme

- a) Ayet mealini bulur.
- b) Ayette geçen konu ve kavramları belirler.
- c) Ayette geçen konuları sınıflandırır.
- ç) Ayetin içerdiği mesajlarla ilgili çıkarım yapar.
- d) Ayette verilen mesajlarla ilgili çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

İnsan ve Kader
Akıl, İrade ve Sorumluluk Sahibi Bir Varlık Olarak İnsan
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

insan, irade, kader, kaza, özgürlük, sorumluluk

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; kavram haritası, çıkış kartı, boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerden performans görevi olarak kaderle ilişkili olarak başarı-başarısızlık hakkında köşe yazısı yazmaları istenebilir. Bu performans görevi "bilgiyi kullanma, dil ve anlatım kurallarına uygunluk, kaynak kullanma, metnin kapsam geçerliliği" ölçütlerine göre hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin kadere imanının İslam inanç esasları arasında yer aldığını bildikleri kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere kader, akıl, irade ve sorumluluk kavramlarıyla ilgili sorular sorulabilir ve öğrencilerin verdikleri cevaplara göre ön bilgileri kontrol edilir.

Köprü Kurma "İnsanların kendi elleriyle yapıp ettikleri yüzünden karada ve denizde düzen bozuldu..." (Rum suresi, 41. ayet.) ayet mealinde verilen mesajla insan iradesi arasında öğrencilerin köprü kurması sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları DKAB.11.1.1

Öğrencilerin kaderle ilgili merak ettiklerini sormalarına imkân verilir (**E3.8**). Soru kutusu tekniği bu süreçte kullanılabilir. Kader ve kaza kavramları hakkında bilgi verilir. "Sünnetullah, afet, rızık, sabır, ömür, ecel, hastalık, sağlık, başarı, başarısızlık, hidayet, dalalet, hayır, şer, dua, tevekkül, teslimiyet, rıza ve imtihan" kavramları açıklanır. Bu bağlamda Hz. Eyyüb kıssasına vurgu yapılır. Rızık kavramı açıklanırken helal kazancın önemine değinilir. Öğrencilerin bu kavramların kaderle bağlantısını dikkate alarak nedensel ilişkiler kurmaları ve elde ettiği bilgilerle bütüncül bir bakış açısı ortaya koymaları sağlanır. Toplumda yaygın olan yanlış kader anlayışlarına dikkat çekilir. Öğrencilerin kaderin yanlış yorumlanmasından doğan sorunların, insanın iradesinden kaynaklandığı çıkarımında bulunmalarına rehberlik edilir. Fay hatları ya da dere yatakları üzerine ev yapmanın ortaya çıkarabileceği olumsuz durumlarla ilgili farkındalık oluşturulur (**D5.2, D16.2**). Bu süreçte tartışma tekniklerinden yararlanılabilir. Ayrıca Dünya Afet Risklerini Azaltma Günü'ne dikkat çekilebilir ve bu konuda etkinlikler yaptırılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında kavram haritası ve açık uçlu sorular kullanılabilir.

DKAB.11.1.2

İnsanın akli sayesinde nesne, olay ve olgulara dair doğru-yanlış, iyi-kötü, güzel-çirkin, hayır-şer ayrımı yapabilen (temyiz ve tefrik kabiliyeti olan) bir varlık olduğu üzerinde durulur. Öğrenciler insan, akıl, irade ve sorumluluk arasındaki ilişkiyi sorgular. Özgürlük kavramı açıklanır. Bu bağlamda insanın özgürlüğü ve özgürlüğünün sınırları ele alınır (**E1.2**). İnsan için mutlak özgürlüğün olmadığı ifade edilir ancak insanın, davranışlarında özgürce karar verebildiği sürece sorumlu olduğu vurgulanır (**D11.1**). Bu süreçte rol oynama ve drama teknikleri kullanılabilir. Allah'ın (cc) bilgisi ve insanın iradesi arasındaki ilişkinin insanın akıllı, özgür ve sorumlu bir varlık olmasıyla çelişmediği belirtilir. Öğrenciler, insanın özgür ve sorumlu bir varlık olduğu ile ilgili akıl yürütür. Öğrenciler, mükellefiyet kavramıyla insanın özgürce karar vermesi ve kararlarının sorumluluğunu üstlenmesi arasında ilişki kurar (**SDB3.3**). Bu bağlamda insanın Allah'a (cc), kendisine ve çevresine karşı sorumlulukları belirlenir (**E2.2**). Bu süreçte İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası ile ilgili bilgi verilebilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında çıkış kartı ve açık uçlu sorular kullanılabilir. Kader, akıl, irade ve sorumluluk bağlamında başarı-başarısızlık konulu bir köşe yazısı yazma performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

DKAB.11.1.3

Öğrencilere dualarında hangi hususlara yer verdikleri sorularak konuya dikkat çekilir. Öğretmen rehberliğinde Bakara suresinin 286. ayetinin mealı Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur **(OB1, OB.2)**. Ayette geçen konular ve kavramlar öğrenciler tarafından belirlenir. Bu doğrultuda ayette geçen konular sınıflandırılır. Öğretmen rehberliğinde ayetlerin mesajları incelenir **(DAB3.3)**. Öğrencilerden ayetin mesajlarına ilişkin çıkarım yapmaları ve çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir **(KB2.3, E3.7, SDB2.1)**. Bu süreçte bilgi kartları kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorulardan oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden insanın Allah'a (cc), kendisine ve çevresine karşı sorumluluklarıyla ilgili bilgi grafiği hazırlamaları istenebilir.

Üniversite sınavına hazırlanan bir öğrencinin hedefe ulaşması sürecinde kader ve sorumluluk arasındaki ilişki incelenebilir.

Destekleme Kader ve insan ilişkisi konusunda, kavramları açıklamak için günlük hayattan örnekler ve hikâyeler kullanılabilir.

Akliselim sahibi insan ve aklın hüküm verme kabiliyeti üzerine düşünceleri için öğrencilere senaryo tabanlı örnek olaylar sunulabilir. Kur'an-ı Kerim ayetlerinin okunması ve yorumlanmasında, öğrencilere ayetlerin anlamını ve önemini daha iyi kavrayabilmeleri için görsel ve işitsel destekler sağlanabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: DİN, FELSEFE, BİLİM VE SANAT

Bu ünitenin odak noktasını dinin felsefe, bilim ve sanatla olan ilişkisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin din tanımlarını ve din ile ilgili yaklaşımları mukayese edebilmesi, din, felsefe ve bilim arasındaki ilişkiyi sorgulayabilmesi, din ve sanat arasındaki ilişkiyi çözümleyebilmesi amaçlanır. Kur'an'dan mesajlar bölümünde Al-i İmran suresinin 190-191. ayetleri ele alınır. Öğrencilerin bu ayetlerde verilen mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurulabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 14

ALAN BECERİLERİ DAB1. Temel Kaynakları Kullanma (DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma), DAB5. Dinî Delillere Başvurma (DAB5.2. Mukayese Yapma)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.4. Çözümleme, KB2.8. Sorgulama

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.1. Muhakeme, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistematiçlik, E3.8. Soru Sorma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D3. Çalışkanlık, D7. Estetik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Tarih, Türk Dili ve Edebiyatı, Felsefe

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.7. Karşılaştırma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- DKAB.11.2.1. Din tanımlarını ve farklı disiplinlerin dine yaklaşımları arasında mukayese yapabilme
- a) Din tanımlarını ve farklı disiplinlerin dine yaklaşımlarını belirler.
 - b) Din tanımlarının ve farklı disiplinlerin dine yaklaşımlarıyla ilgili benzerliklerini ortaya koyar.
 - c) Din tanımlarının ve farklı disiplinlerin dine yaklaşımlarıyla ilgili farklılıklarını ortaya koyar.
 - ç) Din tanımları ve farklı disiplinlerin dine yaklaşımlarına ilişkin özellikler arasında ilişki kurar.
 - d) Din tanımları ve farklı disiplinlerin dine yaklaşımlarına ilişkin benzerlik ve farklılıklara dayalı olarak çıkarım yapar.
- DKAB.11.2.2. Dinin felsefe ve bilimle ilişkisini sorgulayabilme
- a) Dinin felsefe ve bilimle ilişkisi hakkında merak ettiklerini tanımlar.
 - b) Dinin felsefe ve bilimle ilişkisi hakkında sorular sorar.
 - c) Dinin felsefe ve bilimle ilişkisi hakkında bilgi toplar.
 - ç) Dinin felsefe ve bilimle ilişkisine yönelik elde ettiği bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
 - d) Felsefe ve bilimin İslam kültüründeki yerine ve İslam düşüncesine katkılarına dair çıkarımda bulunur.
- DKAB.11.2.3. Din ve sanat arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme
- a) Din ve sanat ilişkisinin temel unsurlarını araştırır.
 - b) Belirlediği unsurlar arasındaki ilişkileri tespit eder.
- DKAB.11.2.4. Al-i İmran suresinin 190-191. ayetlerindeki mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme
- a) Ayetlerin mealini bulur.
 - b) Ayetlerde geçen konu ve kavramları belirler.
 - c) Ayetleri içeriklerine göre sınıflandırır.
 - ç) Ayetlerin içerdiği mesajlarla ilgili çıkarım yapar.
 - d) Ayetlerde verilen mesajlarla ilgili çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Din
Din, Felsefe ve Bilim
Din ve Sanat
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

âlim, Beytülhikme, darülhadis, darülkurra, filozof, ilim, medrese, rasathane

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; anlam çözümleme tablosu, çıkış kartı, kavram haritası, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirilebilir.

Dinin felsefe, bilim ve sanatla ilişkisiyle ilgili bir blog yazısı yazma, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi, "bilgi toplama, yorumlama, içerik, özgünlük, dil ve anlatım uygunluk" ölçütlerine göre hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin bu üniteye din, felsefe, bilim ve sanat kavramlarına aşina oldukları ve bu kavramlarla ilgili deneyim ve gözleme dayalı fikirlerinin olduğu kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

"Din nedir, felsefe nedir, bilim nedir ve sanat nedir?" soruları sırayla yöneltilebilir. Verilen cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin hazır bulunuşlukları ve temel kabuller tespit edilir.

Köprü Kurma

Öğrencilere felsefe, bilim, sanat alanında eserler vermiş Müslüman âlimlerin biyografilerinin ele alındığı belgeseller izletilebilir. Okul çevresine yakın, konuyla ilgili müze, kütüphane ve mimari eserlere gezi düzenlenerek kurum veya eserler ziyaret edilebilir. 3D gösterimi yapan sitelerden ilgili eserler çevrimiçi olarak sınıfta incelenebilir. Bu etkinliklerin ardından öğrencilere gözlemleri, dinin bu eserlerdeki etkisi sorularak derste işlenen konularla köprü kurulması sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DKAB.11.2.1

Klasik İslam kaynaklarında yer alan din tanımları hakkında bilgi verilir. Felsefe, psikoloji, sosyoloji ve antropoloji disiplinlerinin dine yaklaşımları açıklanır. Öğrenciler Klasik İslam kaynaklarında yer alan din tanımlarıyla farklı disiplinlerin dine yaklaşımlarını belirler. Klasik İslam kaynaklarında yer alan din tanımlarıyla farklı disiplinlerin dine yaklaşımlarının benzerlik ve farklılıklarını ortaya koyar (**E3.1, KB2.7**). Çift sütun tekniği bu süreçte kullanılabilir. Öğrenciler Klasik İslam kaynaklarında yer alan din tanımlarıyla farklı disiplinlerin dine yaklaşımları arasında ilişki kurar. Öğrencilerin Klasik İslam kaynaklarında yer alan din tanımlarıyla farklı disiplinlerin dine yaklaşımlarının benzerlik ve farklılıklarına dayalı çıkarım yapmaları sağlanır (**E3.7**). Evet-hayır kartlarıyla öğrencilerin çıkarımları değerlendirilebilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında anlam çözümleme tabloları ve çıkış kartı kullanılabilir.

DKAB.11.2.2

Öğrenciler din, felsefe ve bilime dair merak ettiklerini tanımlar ve konuya dair öğrencilerin sorular sormaları sağlanır (**E1.1, E3.8**). Kum saati tekniği bu süreçte kullanılabilir. Felsefi bilgidен bahsedilerek öğrencilerin felsefenin sınırlılıklarını tartışma tekniğiyle değerlendirmeleri istenir (**SDB2.1**). Felsefi düşüncenin İslam kültüründeki yerine ve İslam düşüncesine olan katkılarına değinilir. İlgili konu bağlamında ilim, âlim ve filozof kavramlarına yer verilir. Öğrencilere, İslam medeniyetinde bilim ve düşüncenin gelişim süreci hakkında bilgi verilir. İslam medeniyetinde öne çıkan eğitim ve bilim kurumları (Cami, mescit, mektep, medrese, darulkurra, darulhadis, Beytülhikme, kütüphane, rasathane ve şifahane ile sınırlandırılır.) tanımlanır. Bu örneklerden yola çıkarak İslam ve bilim arasında ilişki kurulur. Öğrenciler dinin felsefe ve bilimle olan ilişkisine dair bilgi toplar (**OB1**). Din, bilim ve felsefe arasındaki ilişki ele alınır. Bu süreçte münazara tekniği kullanılabilir (**SDB2.1, SDB2.2**). Bu sayede öğrenciler, düşüncelerini açık fikirlilikle ele almanın önemini fark ederek çalışmalarını kararlılıkla yürütürler (**E3.5, D3.1**). Toplanan bilgiler öğretmen rehberliğinde değerlendirilir. Din, felsefe ve bilimin etkileşim hâlinde oldukları ve birbirleriyle çalışmadıkları çıkarımında bulunmaları sağlanır. Konu ile ilişkilendirilerek Kütüphaneler Haftası ile ilgili etkinlikler hakkında bilgilendirme yapılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorulardan oluşan bir çalışma yapırağı kullanılabilir.

DKAB.11.2.3

Sanat ve estetik kavramları hakkında bilgi verilir. Allah'ın (cc) "Cemal" ve "Muhsin" isimleriyle kâinattaki güzellikler arasında ilişki kurulur. Öğrenciler din ve sanat arasındaki ilişkinin unsurlarını araştırır **(OB1)**. Öğrenciler Allah'ın (cc) esmasından sanata yansıyan boyutlarına dair çeşitli örneklerden din ve sanatın unsurları arasındaki ilişkiyi belirler. Öğrencilerin yaşadığı çevredeki sanat eserlerini ve doğal güzellikleri tanıması amaçlanır. Öğrencilerin sanat eserlerini din ve sanat ilişkisi bağlamında öğrendikleriyle ve toplumsal değerlerle ilişkilendirerek yorumlamaları sağlanır **(D7.1)**. Bu süreçte gezi gözlem veya görsel yorumlama yöntemleri kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında kavram haritası kullanılabilir. Dinin felsefe, bilim ve sanatla ilişkisiyle ilgili bir blog yazısı yazma, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

DKAB.11.2.4

Öğrencilerin Allah'ı (cc) tespih etmenin ne anlama geldiği hakkında düşüncelerini ifade etmeleri istenir. Öğretmen rehberliğinde Al-i İmran suresinin 190-191. ayetleri Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur **(OB1, OB2)**. Ayetlerde geçen konular ve kavramlar öğrenciler tarafından belirlenir. Bu doğrultuda ayetler konularına göre sınıflandırılır. Öğrencilerden ayetlerin mesajlarına ilişkin çıkarım yapmaları ve çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir **(E3.7, SDB2.1)**. Bu süreçte bilgi kartları kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında kısa cevaplı ve açık uçlu sorular kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden kültürümüze ait somut ve somut olmayan mirası tespit etmeleri ve bu eserlerle ilgili çeşitli araştırmalar yapmaları istenebilir.

Destekleme Öğrencilere din tanımları ve yaklaşımları sunulurken görsel ve işitsel malzemelerden yararlanmak, farklı öğrenme stillerine hitap eder. Felsefe ve bilim kavramları tanıtılırken, öğrencilere farklı düşünce sistemlerini keşfetmeleri için interaktif etkinlikler ve tartışma ortamları sunulabilir. Din ve sanat arasındaki ilişkiyi inceleyen etkinliklerde, çeşitli sanat eserleri ve mimari örneklerini içeren görsel materyaller kullanılabilir. Kur'an-ı Kerim ayetlerinin analizi sırasında, öğrencilere metinlerin derinlemesine anlaşılmasına yardımcı olacak görsel ve işitsel destekler sunulabilir. Ayetlerin günlük hayatla ilişkilendirilmesi için öğrencilerin kendi deneyimlerini tartışmaları teşvik edilebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: İSLAM MEDENİYETİ VE GÖNÜL COĞRAFYAMIZ

Bu ünitenin odak noktasını İslam medeniyeti ve gönül coğrafyamız oluşturmaktadır. Öğrencilerin medeniyetin oluşumuna etki eden unsurları çözümleyebilmesi, İslam medeniyetinin izlerini özetleyebilmesi, İslam medeniyetinin bugünü ve geleceği hakkında akıl yürütebilmesi amaçlanır. Kur'an'dan mesajlar bölümünde Rum suresinin 9. ayeti ele alınır. Öğrencilerin bu ayette verilen mesajları yorumlayabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 14

ALAN BECERİLERİ DAB3. Tahkik (DAB3.3. Dinî Metinleri Yorumlama)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.3. Özetleme, KB2.4. Çözümleme, KB2.16.3. Analogik Akıl Yürütme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.4. Gerçeği Arama

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim

Değerler D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı, OB9. Sanat Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Tarih, Coğrafya, Türk Dili ve Edebiyatı, Müzik

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

KB2.14. Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.11.3.1. Medeniyetin oluşumuna etki eden unsurları çözümleyebilme

- a) Medeniyetin oluşumuna ilişkin unsurları araştırır.
- b) Medeniyetin oluşumuna etki eden unsurlar arasındaki ilişkileri belirler.

DKAB.11.3.2. İslam medeniyetinin izlerini özetleyebilme

- a) İslam medeniyetinin mimari, musiki, dil ve edebiyata olan etkisini çözümler.
- b) İslam medeniyetinin izlerini bölgelere göre sınıflandırır.
- c) İslam medeniyetinin Anadolu ve Balkanlara taşınmasında Horasan, Anadolu ve Rumeli erenlerinin rolünü açıklar.

DKAB.11.3.3. İslam medeniyetinin bugünü ve geleceği hakkında akıl yürütebilme

- a) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Türkiye Maarif Vakfı (TMV), Türkiye Diyanet Vakfı (TDV) gibi kurumların gönül coğrafyamızda gerçekleştirdiği çalışmaları gözlemler.
- b) Bu kurumların gönül coğrafyamızda yaptıkları çalışmaların niteliklerini tespit eder.
- c) Gönül coğrafyamızda yapılan çalışmaların birliğe, beraberliğe, yardımlaşma ve dayanışmaya olan katkısıyla ilgili çıkarım yapar.

DKAB.11.3.4. Rum suresinin 9. ayetinin mesajlarını yorumlayabilme

- a) Temel İslam bilimlerinin usullerine göre bir ayeti yorumlamada yararlanılacak ilkeleri seçer.
- b) Belirlenen ilkeler çerçevesinde ayetin mesajını inceler.
- c) Ayetin mesajını bağlamı içinde kendi cümleleri ile ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Medeniyetin Oluşumu
İslam Medeniyetinin İzleri
İslam Medeniyetinin Bugünü ve Geleceği
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

medeniyet, mimari, musiki, vakıf

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular, açık uçlu sorular, çıkış kartları ve bilgi haritası kullanılarak değerlendirilebilir.

Geçmişten günümüze İslam kültür ve medeniyeti konulu broşür hazırlama performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "bilgi toplama, inceleme, yorumlama, dil ve anlatım kurallarına uyma" ölçütlerine göre hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin medeniyet kavramı hakkında bilgi sahibi olduğu, İslam medeniyetinin farklı zamanlarda ve bölgelerde dünya üzerinde etkili olduğuna dair ön bilgilerinin bulunduğu kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere “İslam medeniyeti ve gönül coğrafyamız” ifadelerinin ne anlama geldiği sorulabilir.

Köprü Kurma

İslam medeniyetinin mimari, musiki, dil ve edebiyat alanlarına etkisi göz önünde bulundurularak ülkemizin gönül coğrafyamızda Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Türkiye Maarif Vakfı (TMV), Türkiye Diyanet Vakfı (TDV) gibi kurumlar aracılığı ile yaptığı çalışmalar arasında köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

DKAB.11.3.1

Öğrencilere medeniyet kavramıyla ilgili bildikleri sorularak konuya dikkat çekilebilir. Medeniyetin tanımı, gelişimi ve unsurları hakkında öğrencilere bilgi verilir. Kültür ve medeniyet arasındaki farka kısaca değinilir. Buradan hareketle öğrenciler, İslam medeniyetini oluşturan unsurları araştırır **(E1.1, E3.4)**. Soru-cevap tekniği bu süreçte kullanılabilir. Medeniyetin maddi ve manevi unsurları açıklanır. Medeniyet ile medeniyetin unsurları arasındaki ilişki belirlenir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında açık uçlu ve kısa cevaplı sorular kullanılabilir.

DKAB.11.3.2

Mimari, musiki, dil ve edebiyat alanlarından hareketle İslam medeniyetinin sanat üzerindeki etkisi anlatılır. EBA ve Diyanet İşleri Başkanlığı gibi resmî kurumların platformlarında bulunan görsel ve işitsel materyallerle öğrencilerin İslam medeniyetinin bu alanlara etkisini çözümlemesi sağlanır. Mimari, musiki, dil ve edebiyat alanlarından çeşitli örneklerle dinin medeniyet üzerindeki etkisine dair farkındalık oluşturulur **(OB4, OB9)**. Öğrencilerin, toplumun millî ve manevi değerlerini koruyup yaşatmaya istekli olmaları amaçlanır **(D16.2)**. Bu süreçte görsel yorumlama yöntemi kullanılabilir. İslam medeniyetinin gelişmesinde etkili olan merkezlere ve özelliklerine yer verilir **(OB5)**. Hicaz Bölgesi, Kudüs ve çevresi, Şam ve Bağdat Bölgesi; İran, Horasan, Türkistan ve Maverâünnehir Bölgesi; Hint Alt Kıtası, Anadolu ve Balkanlar, Kuzey Afrika (Mısır ve Mağrip) ve Endülüs gibi İslam medeniyetinin tarihî süreçte hayat bulduğu ilim ve kültür havzaları ele alınır **(OB1)**. Gönül coğrafyamız konusu ele alınırken Kıbrıs'ın İslam kültür ve medeniyet tarihindeki yerine ve önemine değinilir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bu kültür ve medeniyeti yaşatmadaki önemine vurgu yapılır. İslam'ın yayıldığı coğrafyalardan hareketle öğrenciler, İslam medeniyetinin izlerini bölgelerine göre sınıflandırır. Bu süreçte görsel özetleyicilerden yararlanılabilir. Horasan, Anadolu ve Rumeli erenlerinden (Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş Velî, Ahi Evran, Yunus Emre, Sarı Saltuk, Mevlâna Celaleddin Rumi, Hacı Bayram Velî) bahsedilir. Öğrencilere önemli bazı şahsiyetlerden bahsedilirken Ben Kimim? oyunu oynatılabilir. Bu şahsiyetlerin İslam medeniyetinin Anadolu ve Balkanlara taşınmasındaki rolünü öğrenciler açıklar. Konu ile bağlamı bakımından Türk Dünyası ve Toplulukları Haftası ile ilgili bilgilendirme yapılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öğrencilerden bilgi haritası hazırlamaları istenebilir.

DKAB.11.3.3

İslam medeniyeti ve değerlerimize katkı sağlayan Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Türkiye Maarif Vakfı (TMV), Türkiye Diyanet Vakfı (TDV) gibi kurumların çalışmalarına değinilir. Bu kurumların yaptığı çalışmalarla ilgili örnekler sunularak (belgesel, video, fotoğraflar) öğrencilerin gözlem yapmasına imkân tanınır. Bu gözlemler neticesinde yapılan çalışmaların nitelikleri tespit edilir. Öğrenciler gönül coğrafyamızda yapılan çalışmaların birliğe, beraberliğe, yardımlaşma ve dayanışmaya olan katkısıyla ilgili çıkarım yapar. Öğrencilere vakıf kavramıyla ilgili neler bildikleri sorulur ve kavramla ilgili bilgi verilir. Bu süreçte düşün-eşleş-paylaş tekniği kullanılabilir. Öğrencilerin medeniyetimize katkı sağlayabilecek yeni önerilerde bulunmalarına imkân tanınır (**SDB2.1**). Beyin fırtınası tekniğinden yararlanılabilir. Bu süreçte Vakıflar Haftası ile ilgili bilgilendirme yapılabilir. İslam medeniyetinin günümüze ve geleceğe ne tür katkılar sağlayabileceği öğretmen rehberliğinde konuşulur. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında çıkış kartı kullanılabilir. Öğrencilerden performans görevi olarak geçmişten günümüze İslam kültür ve medeniyeti konulu bir broşür hazırlamaları istenebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

DKAB.11.3.4

İbret almanın ne demek olduğuyla ilgili, öğrencilerin görüşleri alınır ve konuya dikkat çekilir. Öğretmen rehberliğinde Rum suresinin 9. ayetinin meali, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur. İslam medeniyetinin günümüze ve geleceğe ne tür katkılar sağlayabileceği öğretmen rehberliğinde konuşulur. (**OB1, OB2**). Bir ayeti yorumlamada yararlanılacak ilkelerin neler olabileceği hakkında öğrencilerle beyin fırtınası yapılabilir. Temel İslam bilimlerinin usullerine göre bir ayeti yorumlamada yararlanılacak ilkeler hakkında öğretmen tarafından öğrenciler bilgilendirilir. Öğrencilerin ayeti yorumlamada yararlanılacak ilkeleri seçmeleri sağlanır. Belirlenen ilkeler çerçevesinde öğrenciler ayetin mesajını inceler ve bağlamına uygun olarak kendi cümleleri ile ifade eder. (**KB2.14, SDB2.1**). Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorulardan oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

İslam medeniyetinin geleceği için bir kurum tasarımları ve bu kurumun ne tür çalışmalar gerçekleştirmesi, hangi niteliklere sahip olması gerektiğini araştırmaları ve bu araştırma sonuçlarını raporlaştırmaları istenebilir.

Destekleme

Öğrenciler farklı medeniyetler hakkında bilgiler içeren grafik düzenleyiciler ve şemalar kullanarak karşılaştırmalı analizler yapabilirler. Bu sürecin değerlendirilmesinde, öğrencilere kendilerini değerlendirebilmeleri için kontrol listeleri sunulabilir.

Öğrencilere İslam medeniyetinin etkilerini farklı bakış açılarından incelemek için basamaklandırılmış içerikler sunulurken bu içeriklerin sunumunda çeşitli multimedya araçlarından yararlanılabilir.

Ülkemizdeki çeşitli kurumların İslam medeniyetine katkıları hakkında genelleme yapabilmeleri için öğrencilere şemalar, kavram haritaları ve farklı veri sunum yöntemleri sağlanabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. ÜNİTE: İNANÇLA İLGİLİ MESELELER

Bu ünitenin odak noktasını inançla ilgili meseleler oluşturmaktadır. Öğrencilerin inançla ilgili felsefi yaklaşımları sorgulayabilmesi, kötülük problemi hakkında eleştirel düşünebilmesi, din istismarının ve yeni dinî hareketlerin ortaya çıkış sebeplerini-sonuçlarını sorgulayabilmesi amaçlanır. Kur'an'dan mesajlar bölümünde Hadid suresinin 1-5. ayetleri ele alınır. Öğrencilerin bu ayetlerde verilen mesajları tahlil edebilmesi beklenir.

DERS SAATİ 16

ALAN BECERİLERİ DAB3. Tahkik (DAB3.4. Dinî Metinleri Tahlil Etme)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.8. Sorgulama, KB3.3. Eleştirel Düşünme

EĞİLİMLER E1.6. Seçicilik, E3.4. Gerçeği Arama, E3.8. Soru Sorma, E3.9. Şüphe Duyma, E3.10. Eleştirel Bakma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.3. Sosyal Farkındalık, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Felsefe, Kelam

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.6. Bilgi Toplama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.11.4.1. İnançla ilgili felsefi yaklaşımları sorgulayabilme

- a) İnançla ilgili felsefi yaklaşımlar hakkında merak ettiklerini tanımlar.
- b) İnançla ilgili felsefi yaklaşımlar hakkında soru sorar.
- c) İnançla ilgili felsefi yaklaşımlar hakkında bilgi toplar.
- ç) Topladığı bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
- d) Toplanan bilgiler üzerinde çıkarım yapar.

DKAB.11.4.2. Kötülük problemi hakkında eleştirel düşünebilme

- a) Kötülük problemini sorgular.
- b) Kötülük problemi ve tanrı inancıyla ilgili akıl yürütür.
- c) Akıl yürütmeye ulaştığı çıkarımları yansıtır.

DKAB.11.4.3. Din istismarının ve yeni dinî hareketlerin ortaya çıkış sebeplerini-sonuçlarını sorgulayabilme

- a) Din istismarı ve yeni dinî hareketlerle ilgili merak ettiklerini tanımlar.
- b) Din istismarı ve yeni dinî hareketlerle ilgili sorular sorar.
- c) Din istismarı ve yeni dinî hareketlerle ilgili bilgi toplar.
- ç) Toplanan bilgilerin doğruluğunu temel kaynakları dikkate alarak değerlendirir.
- d) Toplanan bilgiler üzerinde çıkarım yapar.

DKAB.11.4.4. Hadid suresi 1-5. ayetlerin mesajlarını tahlil edebilme

- a) Temel İslam bilimlerinin usullerine göre ayetleri incelemede yararlanılacak ilkeleri seçer.
- b) Ayetlerdeki kavram, değer ve hükümleri tespit eder.
- c) Belirlenen ilkelere göre ayetleri inceler.
- ç) Ayetlerden çıkardığı sonuçları değerlendirir.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

İnançla İlgili Felsefi Yaklaşımlar
Kötülük Problemi
Yeni Dinî Hareketler ve Din İstismarı
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

din istismarı, İslamofobi, iyilik, kötülük

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; yapılandırılmış grid, öğrenme günlüğü ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirilebilir.

İnançla ilgili felsefi yaklaşımlarla ilgili araştırma yaparak bir deneme yazma, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "dil ve anlatım kurallarına uyma, kaynaklardan yararlanabilme, araştırmayı derinleştirme, raporlaştırma ve sunma" gibi ölçütlere göre hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin İslam inanç esasları hakkında bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilere teizm, ateizm ve deizm kavramları hakkında neler bildikleri sorulabilir. Verilen cevaplar çerçevesinde öğrencilerin hazır bulunuşlukları ve temel kabuller kontrol edilir.

Köprü Kurma Öğrencilerin felsefe dersinde öğrenmiş olduğu tanrının varlığına ilişkin görüşlerden hareketle teizm, deizm, ateizm, nihilizm, agnostisizm, materyalizm, pozitivizm, sekülerizm gibi inanç ve felsefi yaklaşımlar arasında köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DKAB.11.4.1

İnançla ilgili felsefi yaklaşımlar hakkında bilgi verilir. Öğrenciler konuyla ilgili merak ettiklerini ifade eder ve sorular sorar (**E3.8**). Beyin fırtınası tekniği bu süreçte kullanılabilir. Teizm, deizm, materyalizm, pozitivizm, sekülerizm, agnostisizm, ateizm, nihilizm ve transhümanizm yaklaşımları öğretmen rehberliğinde açıklanır (**OB1**). Yapılandırılmış bir metinden hareketle öğrencilerin konu hakkında bilgi toplamaları sağlanır. Öğrenciler topladıkları bilgileri öğretmen rehberliğinde değerlendirir (**KB2.6**). Öğrencilerin bu yaklaşımların ortaya koyduğu meseleleri İslam'ın temel kaynaklarından hareketle ve eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirerek çıkarımda bulunmaları sağlanır (**E3.10**). Ayrıca bu felsefi yaklaşımlar İslam'ın ahiret inancı açısından da ele alınır. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında yapılandırılmış grid ve açık uçlu sorular kullanılabilir. İnanç konusundaki felsefi yaklaşımlarla ilgili araştırma yaparak bir deneme yazma, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

DKAB.11.4.2

Öğrencilere iyilik ve kötülük kavramlarıyla ilgili neler bildikleri sorulur. Kelam disiplinine göre iyilik ve kötülük kavramları açıklanır. Kötülük problemi hakkında bilgi verilir. Öğrencilerin, kötülük problemine dair merak ettiklerini sormaları sağlanır (**E3.8**). Bu süreçte soru kutusu tekniği kullanılabilir. Yapılandırılmış bir metinden hareketle öğrencilerin konu hakkında akıl yürütmeleri sağlanır. Örnek olay incelemesi tekniğinden faydalanılabilir. Kötülük problemiyle ilgili görüşlerde tanrı inancına dair öne sürülen iddialar öğretmen rehberliğinde ele alınır. Kötülüğün ortaya çıkmasında insan iradesine ve sorumluluğuna vurgu yapılarak öğrencilerin eleştirel düşünceleri ve çıkarım yapmaları sağlanır (**E3.4, E3.10**). Buradan hareketle öğrenciler kötülük problemine dair çıkarım yapar. Öğrenciler çıkarımlarını görüş geliştirme tekniğiyle yansıtabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında açık uçlu sorular kullanılabilir.

DKAB.11.4.3

Öğrencilerin din istismarıyla ilgili bildikleri yoklanır ve din istismarı konu bağlamında öğrenci seviyesi gözetilerek nesnel bir tutum içerisinde öğrenciyle karşılıklı tartışma ortamı oluşturmadan açıklanır. Yeni dinî hareketler ve FETÖ, DAESH gibi din istismarında bulunan oluşumlarla ilgili öğrencilerin merak ettiklerini dile getirmeleri sağlanır. Bunların ortaya çıkma ve yaygınlaşma sebeplerine, ortak yönlerine, ülkemize olan olumsuz yansımalarına, İslam'a ve Müslümanlara verdikleri zararlara güncel örneklerle yer verilir. Konu ile ilgili yapılandırılmış bir metin üzerinden öğrenciler merak ettikleri sorulara dair bilgi toplar. Toplanan bilgilerin doğruluğu öğretmen rehberliğinde değerlendirilir. Bu süreçte balık kılıcı diyagramı kullanılabilir. Terörist, illegal, çıkarıcı yapı ve gruplara değinilir. Batı'da ortaya çıkan "İslamofobi/İslam karşıtlığı" sebebiyle başta Müslümanlar olmak üzere dünya üzerinde yaşayan pek çok insana zarar veren söylem ve eylemlere dikkat çekilir. Bu hareketlerin bireysel, toplumsal, ekonomik ve siyasal etkenleri ile ilgili çıkarım yapmalarına imkân tanınır. Ülkemize verdiği zararların farkında olarak yeni dinî hareketlere ve din istismarına karşı mücadelede bireysel ve toplumsal sorumluluklar vurgulanır. Öğrencilerden bu ve benzeri toplumsal sorunların çözümü için öneriler sunmaları istenir (**SDB3.3, SDB2.3, D16.2**). Öğrencilerin dinî konularda alanında uzman olmayan kişilerin verdiği bilgilere şüpheyle yaklaşmaları ve doğru bilgiye ulaşmak için araştırma yapmaları sağlanır. (**E3.9**). Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öğrenme günlükleri kullanılabilir.

DKAB.11.4.4

İsim ve sıfatlarını bilmenin Yüce Allah'ı tanımaya etkisinin neler olduğu sorularak öğrencilerin görüşleri alınır. Öğretmen rehberliğinde Hadid suresinin 1-5. ayetleri Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallere bulunur ve okunur (**OB1, OB2**). Bir ayeti incelemede yararlanılacak ilkelerin neler olabileceği hakkında öğrencilerle beyin fırtınası yapılabilir. Temel İslam bilimlerinin usullerine göre bir ayeti incelemede yararlanılacak ilkeler hakkında öğrenciler öğretmen tarafından bilgilendirilir. Öğrencilerin ayetleri incelemede faydalanacakları ilkeleri seçmeleri sağlanır (**E1.6**). Ayetlerdeki kavram, değer ve hükümler tespit edilir. Belirlenen ilke ve usuller çerçevesinde öğrenciler ayetleri inceler ve ayetlerden çıkardığı sonuçları öğretmen rehberliğinde değerlendirir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında açık uçlu sorular kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öğrencilerden kötülük problemini İmam Matürîdî'nin nasıl yorumlandığını araştırmaları istenebilir.

Öğrencilerden 15 Temmuz gazileriyle din istismarının bireye ve topluma verdiği zararlara dair röportaj yapmaları veya konuyla ilgili hazırlanmış röportajlardan faydalanarak bir metin hazırlamaları istenebilir.

Destekleme

Öğrenmeyi desteklemek için dijital uygulamalardan, eşleştirme, soru cevap ve görsel yorumlama tekniklerinden kullanılabilir.

ÖĞRETMEN**YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

5. ÜNİTE: YAHUDİLİK VE HRİSTİYANLIK

Bu ünitenin odak noktasını Yahudilik ve Hristiyanlık oluşturmaktadır. İlgili üniteye öğren-
cilerin Yahudilik ve Hristiyanlık dinlerinin tarihi sürecini özetleyebilmeleri amaçlanır. An-
latımda nesnel ve tasvirici (betimleyici) bir yöntem benimsenir, dinlerin kendi kavramları
ve epistemolojik kabulleriyle tanıtılmasına özen gösterilir. Yahudilik ve Hristiyanlık; tarih-
çeleri, inanç esasları, ibadetleri, sembolleri, kutsal kitapları bakımından ele alınır ve bu
dinlerin bazı mezheplerine yer verilir.

DERS SAATİ 10

ALAN BECERİLERİ -

**KAVRAMSAL
BECERİLER** KB2.3. Özetleme

EĞİLİMLER E3.7. Sistematiçlik, E3.10. Eleştirel Bakma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D14. Saygı

Okuryazarlık Becerileri OB5. Kültür Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Tarih, Coğrafya

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.4. Çözümleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.11.5.1. Yahudilik ve Hristiyanlık dinlerinin tarihini ve temel özelliklerini özetleyebilme

- a) Yahudilik ve Hristiyanlığın tarihi ve temel özellikleriyle ilgili çözümleme yapar.
- b) Yahudilik ve Hristiyanlığın tarihi ve temel özellikleriyle ilgili sınıflandırma yapar.
- c) Yahudilik ve Hristiyanlığın tarihini ve temel özelliklerini açıklar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Yahudilik
Hristiyanlık

Anahtar Kavramlar

Ahd-i Atik, Ahd-i Cedid, Elohim, haç, havra, İncil, katedral, kilise, Kitab-ı Mukaddes, Musevi, ritüel, sakrament, sinagog, şapel, Tanah, teslis, Tevrat, vaftiz, Yehova

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; kavram haritası, bilgi haritası ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirilebilir.

Yahudilik ve Hristiyanlık ritüelleri, kutsal mekân ve sembolleriyle ilgili bir sunu hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "kavram ve ritüelleri tespit etme, kutsal mekân ve sembollerle ilgili bilgi toplama, bilgileri sınıflandırma, ilgili bölümlere görsel ekleme, hazırlanan içeriği sunma ve zamanı verimli kullanma" ölçütlerine göre hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin Yahudilik ve Hristiyanlık ile bu dinlerin kutsal kitapları ve bazı sembolleri hakkında bilgi sahibi oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere "Yahudilik ve Hristiyanlık hakkında neler biliyorsunuz?" sorusu sorularak öğrencilerin ön bilgileri kontrol edilebilir.

Köprü Kurma

Yahudilik ve Hristiyanlığın tarihsel gelişimi ve dağılımı ile ilgili bir harita gösterilerek öğrencilere bu dinlerin yaygın olarak yaşandığı yerler hakkında bilgilendirme yapılabilir. Böylelikle öğrencilerin tarih ve coğrafya dersinde öğrendikleriyle köprü kurması sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları DKAB.11.5.1

Yahudiliğin tarihçesine; Elohim, Yehova, İbrani, İsrail, Yahudi ve Musevi kavramlarına değinilir. Öğrencilerin Yahudilik hakkında neler bildikleri beyin fırtınası tekniğiyle tespit edilebilir. Alınan cevaplardan hareketle öğretmen rehberliğinde inanç esasları, ritüelleri, sembolleri, kutsal mekânları, kitap ve peygamber anlayışlarına yer verilir **(OB5, SDB2.3)**. Öğrenciler Yahudiliğin tarihine ve kavramlarına ilişkin çözümleme yapar. Yahudi mezheplerine yer verilir ve siyonizm konusuna değinilir **(E3.10)**. Kitab-ı Mukaddes, Tanah, Tevrat, sinagog, havra kavramları çerçevesinde öğrencilerin Yahudilik tarihi ve kavramları arasında sınıflandırma yapması ve açıklaması sağlanır **(E3.7)**. Bu süreçte zihin haritaları ve yapılandırılmış grid kullanılabilir. Öğrenci yaşadığı toplumda insanların farklı kültür ve inançlara sahip olabileceğini fark ederek çevresindekilere saygılı ve duyarlı olur **(D14.3)**. Bu değerlerin kazandırılmasında tartışma tekniğinden yararlanılabilir.

Hristiyanlığın tarihçesine; inanç esaslarına, ritüellerine, sembollerine ve kutsal mekânlarına değinilir. Öğrencilerin Hristiyanlık hakkında neler bildikleri beyin fırtınası tekniğiyle tespit edilebilir. Alınan cevaplardan hareketle öğretmen rehberliğinde Hristiyanlığın kurumsallaşmasında ve inanç esaslarının oluşmasında Pavlus'un rolüne, Hristiyanların vahiy ve peygamberlik anlayışına yer verilir **(OB5, SDB2.3)**. Öğrenciler Hristiyanlığın tarihine ve kavramlarına (Kitab-ı Mukaddes, Ahd-i Atik, Ahd-i Cedit, İncil, teslis, haç, kilise, katedral, şapel, vaftiz, sakrament) ilişkin çözümleme yapar **(KB2.4)**. Katoliklik, Ortodoksluk ve Protestanlık gibi Hristiyan mezheplerinden ve evanjelik akımlardan kısaca bahsedilir **(E3.10)**. Bu çerçevede öğrencilerin Hristiyanlık tarihi ve kavramları arasında sınıflandırma yapması ve öğrendiklerini açıklaması sağlanır **(E3.7)**. Bu süreçte zihin haritaları ve yapılandırılmış grid kullanılabilir. Öğrenci yaşadığı toplumda insanların farklı kültür ve inançlara sahip olabileceğini fark ederek çevresindekilere saygılı ve duyarlı olur **(D14.3)**. Bu değerlerin kazandırılmasında tartışma tekniğinden yararlanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında Yahudilik ve Hristiyanlığın tarihi ve temel özellikleriyle ilgili kavram haritası, bilgi haritası ve açık uçlu sorular kullanılabilir.

Yahudilik ve Hristiyanlık ritüelleri, kutsal mekân ve sembolleriyle ilgili bir sunu hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerin ilgi alanlarına göre farklı ürünler oluşturmalarına (afiş, duvar gazetesi, rapor, vb.) fırsat verilebilir.

Türkiye'de yer alan dinî gruplardan Musevi Hahambaşılığına ve Ermeni, Süryani, Ortodoks kiliselerine dair araştırma yapmaları istenebilir.

Destekleme Öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımlarını artırmak için gerekli araç gereçler hazırlanır ve ortam düzenlemesi yapılır. Öğrenciler dijital içerik (sesli metin, video vb.), soru cevap etkinlikleri ile desteklenebilir.

ÖĞRETMEN
YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

12. SINIF

1. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM

Bu ünitenin odak noktasını Kur'an-ı Kerim oluşturmaktadır. Öğrencilerin Kur'an-ı Kerim'in tarihi süreci hakkında bilgi toplayabilmesi, ana konularını ve temel özelliklerini sentezleyebilmesi, Kur'an'ın anlaşılmasında temel ilkeleri özetleyebilmesi ve kültürümüze etkisini yorumlayabilmesi amaçlanır. Kur'an'dan mesajlar bölümünde İsra suresinin 9. ayeti ele alınır. Öğrencilerin bu ayette verilen mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 14

ALAN BECERİLERİ DAB1. Temel Kaynakları Kullanma (DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.3. Özetleme, KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.14. Yorumlama, KB2.20. Sentezleme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.2. Odaklanma, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1. İletişim, SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D3. Çalışkanlık, D5. Duyarlılık, D6. Dürüstlük, D7. Estetik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Tarih, Türk Dili ve Edebiyatı

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER DAB3.3. Dinî Metinleri Yorumlama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.12.1.1. Kur'an-ı Kerim'in tarihî süreci hakkında bilgi toplayabilme

- a) Kur'an-ı Kerim'in tarihî süreciyle ilgili kaynakları araştırır.
- b) Kaynakları kullanarak Kur'an-ı Kerim'in tarihî süreci hakkındaki bilgileri bulur.
- c) Kur'an-ı Kerim'in tarihî süreci hakkında ulaştığı bilgileri temel kaynaklara dayanarak doğrular.
- ç) Kur'an-ı Kerim'in tarihî süreci hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.

DKAB.12.1.2. Kur'an-ı Kerim'in ana konularını ve temel özelliklerini sentezleyebilme

- a) Kur'an-ı Kerim'in ana konularını ve temel özelliklerini inceler.
- b) Kur'an-ı Kerim'in ana konuları ve temel özellikleri arasındaki ilişkiyi belirler.
- c) Kur'an-ı Kerim'in ana konuları ve temel özellikleriyle özgün bir bütün oluşturduğunun farkına varır.

DKAB.12.1.3. Kur'an-ı Kerim'in anlaşılmasında temel ilkeleri özetleyebilme

- a) Kur'an-ı Kerim'in anlaşılmasındaki temel ilkeleri çözümler.
- b) Kur'an-ı Kerim'in anlaşılmasındaki temel ilkeleri sınıflandırır.
- c) Kur'an-ı Kerim'in anlaşılmasındaki temel ilkeleri açıklar.

DKAB.12.1.4. Kur'an-ı Kerim'in kültürümüze etkisini yorumlayabilme

- a) Kur'an-ı Kerim'in kültürümüz üzerindeki etkisini inceler.
- b) Kur'an-ı Kerim'in kültürümüz üzerindeki etkisini bağlamından koparmadan hayatı için anlamlı hâle getirir.
- c) Kur'an-ı Kerim'in kültürümüz üzerindeki etkisini ifade eder.

DKAB.12.1.5. İsrâ suresinin 9. ayetinin mesajlarını anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme

- a) Ayet mealini bulur.
- b) Ayette geçen konu ve kavramları belirler.
- c) Ayette geçen konuları sınıflandırır.
- ç) Ayetin içerdığı mesajlarla ilgili çıkarım yapar.
- d) Ayette verilen mesajlarla ilgili çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Kur'an-ı Kerim'in Tarihi
Kur'an-ı Kerim'in Ana Konuları ve Temel Özellikleri
Kur'an-ı Kerim'in Anlaşılmasında Temel İlkeler
Kur'an-ı Kerim ve Kültürümüz
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

Mushaf, nüzul, vahiy

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; bilgi kartları, tanılayıcı dallanmış ağaç, çıkış kartı, bağlam temelli sorular, boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirilebilir.

Kur'an-ı Kerim'le ilgili bilgi görseli hazırlama performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "dil ve anlatım kurallarına uyma, konu hakkında yeterli bilgi toplama, konuya uygun görseller kullanma" ölçütlerine göre hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencinin peygamber, ilahi kitap ve vahiy kavramları ile ilgili temel bilgilere sahip olduğu kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Allah'ın (cc) vahiy göndermesinin nedenleri ile ilgili beyin fırtınası yaptırılabilir. Etkinlik sırasında peygamberler ve ilahi kitaplarla ilgili sorular sorulabilir. Öğrencilerin görüşleri not edilerek ön bilgileri kontrol edilebilir.

Köprü Kurma

Kur'an ayetlerinin sanat, edebiyat, mimari, musiki gibi alanlardaki yansımaları üzerinden köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DKAB.12.1.1

Kur'an-ı Kerim'in tanımına yer verilerek Hz. Peygamber döneminde Kur'an'ın hangi materyallere yazıldığına değinilir. Öğrenciler konuyla ilgili merak ettiklerini sorar (**SDB2.1, E1.1**). Bu süreçte soru kutusu tekniği kullanılabilir. Öğrenciler öğretmen rehberliğinde Kur'an-ı Kerim'in tarihî süreci hakkında bilgi toplayabilmeleri için ilgili kaynakları belirler (**OB1**). Öğrencilerin temel kaynaklardan Kur'an-ı Kerim'in indirilişi, Mushaf hâline getirilişi, çoğaltılması, hareketlenmesi ve noktalanması hakkında bilgi toplaması sağlanır (**OB1, SDB1.2**). Toplanan bilgilerden hareketle öğrenciler öğretmen rehberliğinde Kur'an-ı Kerim'in tahriften korunmuş olması ve son ilahî kitap oluşu ile ilgili bilgileri temel kaynaklara dayanarak doğrular ve kaydeder. Öğrenciler, öğrendiklerini düşün-eşleş-paylaş tekniğiyle arkadaşlarıyla paylaşabilir. Öğrencilere sahabenin, Kur'an-ı Kerim'in Mushaf hâline getirilmesinde gösterdikleri özveri, azim ve planlı çalışmalardan bahsedilir. Bu örnekten yola çıkarak disiplinli ve istikrarlı çalışma alışkanlıkları geliştirmeleri, doğru ve güvenilir bilgiyi ayırt edebilmeleri ve çalışmalarını planlayarak ertelemekten yürütmeye gayret etmeleri gerektiği vurgusu yapılır (**D3.2**). Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öğrencilerden bilgi kartları hazırlamaları istenebilir.

DKAB.12.1.2

Kur'an-ı Kerim'in ana konuları olan tevhit, nübüvvet, ahiret, ibadetler, ahlaki ilkeler, sosyal hayat ve kıssalar ayetler çerçevesinde aktarılır. Bu süreçte kum saati tekniği kullanılabilir. Ayrıca ahiret konusu aşamalarıyla birlikte ayetler ışığında ele alınır. Öğrenciler, ayetlerden hareketle Kur'an-ı Kerim'in mucize oluşunu, ana konularını ve temel özelliklerini inceler. Kur'an'ın iyiye, doğruya ve güzele yönlendirmesi, kötülüklerden sakındırması, yol göstermesi, açıklayıcı olması, insanları düşünmeye ve aklını kullanmaya yöneltmesi gibi temel özellikleriyle Kur'an-ı Kerim'in ana konuları arasındaki ilişkiyi öğrenciler tespit eder. Öğrencilere ahlaki ilkelerin yer aldığı ayet ve hadislerden örnekler verilerek sosyal ilişkilerinde duyarlı ve dürüst olmaya gayret etmeleri telkin edilir (**D5.2, D6.1**). Bu bağlamda Hz. Yusuf kıssasına değinilir. Öğrenciler, Kur'an-ı Kerim'in ana konuları ve temel özellikleriyle bir bütün oluşturduğunun farkına varır. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında tanılayıcı dallanmış ağaç ve açık uçlu sorular kullanılabilir.

DKAB.12.1.3

Öğrenciler, Kur'an-ı Kerim'in anlaşılmasındaki temel ilkeleri tespit ederek bunlar arasındaki ilişkiyi çözümler. Öğrencilerin, Kur'an-ı Kerim'in anlaşılmasındaki temel ilkeleri, Hz. Peygamber'in açıklamaları, ayetlere bütüncül bakma, ayetleri bağlamlarıyla değerlendirme ve ayetlerin nüzul sebepleri şeklinde sınıflandırabilmelerine imkân tanınır **(E3.7)**. Anlam çözümleme tablosu bu süreçte kullanılabilir. Öğrenciler, meal ve tefsirlerden yararlanarak Kur'an-ı Kerim'i anlamada dikkat edilmesi gereken temel ilkeleri öğretmen rehberliğinde açıklar **(E3.2)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında çıkış kartı kullanılabilir.

DKAB.12.1.4

Öğrenciler, Kur'an-ı Kerim'in dil, edebiyat, mimari, sanat ve musiki gibi alanlar üzerindeki etkisini EBA ve Diyanet İşleri Başkanlığı gibi resmî kurumlar tarafından geliştirilen görsel ve işitsel materyaller üzerinden inceler **(OB5, E1.1)**. Öğrencilerin Kur'an-ı Kerim'in kültürümüz üzerindeki etkisini kendi hayatları için anlamlı hâle getirmelerine imkân sağlanır **(SDB2.3)**. Öğrenciler Kur'an-ı Kerim'in kültürümüz üzerindeki etkisini hüsnühat, tezhip gibi sanatlar bağlamında ifade eder. Öğrencilerin gezi gözlem yoluyla geleneksel sanatlara ait etkinliklere katılmaları, sanat eseri oluşturma emek, zaman ve maliyet gerektirdiğini fark etmeleri **(D7.2)**, yaşamını estetik unsurlarla zenginleştirmeleri beklenir **(D7.4)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında bağlam temelli sorular kullanılabilir. Öğrencilerden performans görevi olarak Kur'an-ı Kerim'in tarihî süreci, ana konuları, temel özellikleri, anlaşılmasında temel ilkeler ve kültürümüze etkisini içeren bilgi görseli hazırlamaları istenebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

DKAB.12.1.5

Öğrencilere Kur'an-ı Kerim'in önemi sorularak konuya dikkat çekilir. Öğretmen rehberliğinde İsra suresinin 9. ayetinin mealî Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur **(OB1, OB2)**. Ayette geçen yerler, konular ve kavramlar öğrenciler tarafından belirlenir. Bu doğrultuda ayette geçen konular sınıflandırılır. Öğretmen rehberliğinde ayetlerin mesajları incelenir **(DAB3.3)**. Öğrencilerden ayetin mesajlarına ilişkin çıkarım yapmaları ve çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir **(E3.7, SDB2.1)**. Bu süreçte bilgi kartları kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorulardan oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Kur'an-ı Kerim'in sanata, dil ve edebiyata yansımalarını inceleyebilmek için Kültür ve Turizm Bakanlığına ait sanal müzeleri öğrencilerin ziyaret etmeleri teşvik edilebilir.

Kur'an-ı Kerim'in musikiye etkisine dair sanat eserleri dinletilebilir.

Kur'an-ı Kerim'in anlaşılmasına katkı sağlayabilecek özgün önerilerin sunulması ve bu önerilerin sınıf veya okul panosunda sergilenmesi istenebilir.

Destekleme Öğrenciler dijital içerik (sesli metin, video vb.), soru cevap etkinlikleri ile desteklenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: DİN VE AİLE

Bu ünitenin odak noktasını dinin aile kurumuna verdiği değer oluşturmaktadır. Öğrencilerin İslam'ın aile kurumuna verdiği önemi yorumlayabilmesi, aile içi iletişim ve etkileşim sürecini çözümleyebilmesi, aile hayatında dikkat edilmesi gereken ahlaki değerleri özetleyebilmesi amaçlanır. Kur'an'dan mesajlar bölümünde Ahkaf suresinin 15. ayeti ele alınır. Öğrencilerin bu ayetlerde verilen mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 12

ALAN BECERİLERİ DAB1. Temel Kaynakları Kullanma (DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.3. Özetleme, KB2.4. Çözümleme, KB2.14. Yorumlama

EĞİLİMLER E2.1. Empati, E2.2. Sorumluluk, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1. İletişim, SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D2. Aile bütünlüğü, D6. Dürüstlük, D8. Mahremiyet, D9. Merhamet, D14. Saygı, D15. Sevgi

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

-

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER DAB4.3. Dinî Görüş/Argümanları İrdeleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.12.2.1. İslam'ın aile kurumuna verdiği önemi yorumlayabilme

- a) İslam'ın aile kurumuna verdiği önemi inceler.
- b) İslam'ın aile kurumuna ve akrabalık ilişkilerine verdiği önemi kendi hayatı için anlamlı hâle getirir.
- c) Neslin devamı ve korunmasında İslam'ın aile kurumuna verdiği önemi doğru bir şekilde ifade eder.

DKAB.12.2.2. Aile içi iletişim ve etkileşim sürecini çözümleyebilme

- a) Aile içi iletişim ve etkileşim sürecine dâhil olan unsurları açıklar.
- b) Aile içi iletişim ve etkileşim sürecine dâhil olan unsurlar arasındaki ilişkileri belirler.

DKAB.12.2.3. Aile hayatında dikkat edilmesi gereken ahlaki değerleri özetleyebilme

- a) Aile hayatının üzerine inşa edildiği ahlaki değerlerle ilgili çözümleme yapar.
- b) Aile hayatında önemli olan ahlaki değerleri sınıflandırır.
- c) Aile hayatında önemli olan ahlaki değerleri açıklar.

DKAB.12.2.4. Ahkaf suresinin 15. ayetindeki mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme

- a) Ayetin mealini bulur.
- b) Ayette geçen konu ve kavramları belirler.
- c) Ayette geçen konuları sınıflandırır.
- ç) Ayetin içerdiği mesajlarla ilgili çıkarım yapar.
- d) Ayette verilen mesajlarla ilgili çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

İslam'da Aile
Aile İçi İletişim
Aile ve Ahlaki Değerler
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

aile, fedakârlık, mahremiyet, merhamet, sadakat, vefa

ÖĞRENME

KANITLARI

(ÖLÇME VE

DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; kavram haritası, sınıflandırma tablosu, çıkış kartı, boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirilebilir.

Aile temalı kısa bir film hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "değerlere yer verme, bilgi toplama, senaryo yazma, görüntü ve ses tekniklerine uygun çekim yapma" ölçütlerine göre hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME

YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin aile kavramının tanımını bildikleri ve aile içi sorumlulukların farkında oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Aile kurumunun bireysel ve toplumsal önemi hakkında sorular sorularak öğrencilerin ön bilgileri değerlendirilebilir.

Köprü Kurma Ailenin değer ve kültür aktarımındaki rolü ile gerçek yaşam arasında köprü kurması sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DKAB.12.2.1

Aile kurumunun toplumun temeli olduğu vurgulanır. Dinlerin aile kurumuna bakış açısına kısaca yer verilir. Öğrenciler temel kaynaklardan İslam'da ailenin yeri ve önemini inceler **(DAB4.3)**. İslam'ın aile kurumuna ve neslin korunmasına verdiği değer ayet ve hadisler ışığında açıklanır. Allah'ın (cc) aile üyeleri arasında sevgi ve merhamet bağı yarattığı, Hz. Muhammed'in (sav) evliliği teşvik ettiği, eşlerin birbirlerine olan sorumluluğu gibi hususlara değinilir. Öğrencilerin, Hz. Peygamber'in örnekliliğinden hareketle aile fertlerinin sevgilerini samimi ve istekli bir şekilde göstermeleri, sevdikleri için fedakârlık yapmaları, birbirlerinin sevincine ve üzüntüsüne ortak olmaları gerektiğini fark etmeleri sağlanır **(D15.1, E2.2)**. Aile bağlarının boşanma ile sona ermesi durumunda tarafların hakları olduğundan, boşanmanın birey ve toplum üzerindeki etkilerinden bahsedilir **(SDB2.3)**. Öğrencilerin ülkemizin geleceği için neslin korunması ve aile bütünlüğünün önemini grup çalışması etkinliğiyle fark etmeleri sağlanır **(D2.1, E3.5)**. Akrabalar arası ilişkilerin birey ve toplum hayatı için önemine vurgu yapılır. Bu bağlamda sılayırahim kavramına dikkat çekilir. Öğrencilerin İslam'ın aile kurumuna ve akrabalık ilişkilerine verdiği önemi kendisi için anlamlı hâle getirmesi amaçlanır. Öğrencilerin neslin devamı ve korunmasında İslam'ın aile kurumuna verdiği önemi doğru bir şekilde ifade etmelerine imkân verilir. Bu süreçte RAFT tekniği kullanılarak öğrencilerden bir metin oluşturmaları istenebilir. Yazılan metinler öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında açık uçlu sorular kullanılabilir.

DKAB.12.2.2

Aile içi iletişim süreçleri, iletişim kanalları, aile ortamı ve aile değerleri hakkında sınıfta tartışma ortamı oluşturulur. Öğrenciler aile içi iletişim ve etkileşim sürecine dâhil olan unsurları belirler. Bu süreçte konuşma halkası tekniği kullanılabilir. Öğrenciler aile bireylerinin birbirlerine karşı sorumluluklarına ilişkin unsurları açıklar **(SDB1.2)**. Aile üyelerinin birbirleri ile iletişimlerinde dürüst olmalarının ve birbirlerini saygıyla dinlemesinin kişiye ve topluma olumlu katkılar sağlayacağı vurgulanır **(E2.1, D14.2)**. Hz. Peygamber'in aile fertlerine olan sevgi ve merhametini anlatan rivayetlere yer verilir. Ehlibeyt sevgisi ile ilgili öğrencilerin öz farkındalık kazanması hedeflenir **(SDB1.1)**. Konu kapsamında Yaşlılar Haftası etkinlikleri hakkında bilgi verilebilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında kavram haritası kullanılabilir.

DKAB.12.2.3

Öğrencilere aile kurumunun güçlü ve sağlam olmasında hangi değerlerin ön plana çıktığı sorulur. Bu süreçte beyin fırtınası tekniği kullanılabilir. Öğrencilerin ayet ve hadislerden hareketle aile hayatının üzerine inşa edildiği ahlaki değerlerin neler olduğu üzerine çözümleme yapmaları sağlanır. Öğrenciler aile bireylerinin hak ve sorumlulukları doğrultusunda ahlaki değerleri sınıflandırır ve açıklar (**E3.7**). Bu bağlamda Hz. Lokman'ın oğluna verdiği öğütlere vurgu yapılır. Mahremiyet, sadakat, iffet, vefa, fedakârlık, merhamet, adalet ve eşitliğin ailedeki önemini fark etmeleri sağlanır (**SDB1.1, D6.2, D8.3, D9.2, D15.2, D15.3**). Örnek olay incelemesi tekniği bu süreçte uygulanabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında sınıflandırma tabloları ve çıkış kartı kullanılabilir. Aile temalı kısa bir film hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

DKAB.12.2.4

Öğrencilerin anne babaya iyilikle muamele etmenin İslam'daki yeri ve önemi hakkında görüşlerini ifade etmeleri istenir. Öğretmen rehberliğinde Ahkaf suresinin 15. ayetini Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur (**OB1, OB2**). Ayette geçen şahıslar, konular ve kavramlar öğrenciler tarafından belirlenir. Bu doğrultuda ayette geçen konular sınıflandırılır. Öğrencilerden ayetlerin mesajlarına ilişkin çıkarım yapmaları ve çıkarımlarını kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir (**E3.7, SDB2.1**). Bu süreçte bilgi kartları kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorulardan oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Peygamberlerin aile kavramına vurgu yapan kıssalarının derlenmesi istenebilir.

Öğrencilerden TÜİK'in aile kurumunu çeşitli yönleri ile ele alan istatistiklerinin analizi istenebilir.

Destekleme

Çoklu görsel ve işitsel materyaller (çizimler, grafikler, ses kayıtları vb.) kullanarak aile ve toplumsal değerlerle ilgili konuları her öğrencinin erişebileceği şekilde sunulabilir.

Aile içi iletişim ve ahlaki değerler hakkında interaktif oyunlar ve uygulamalar kullanılarak öğrencilerin aktif katılımı teşvik edilebilir.

Dini metinlerin anlaşılmasını sağlamak için görsel destekli anlatımlar yapılabilir.

ÖĞRETMEN**YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: GÜNCEL DİNİ MESELELER

Bu ünitenin odak noktasını güncel dinî meseleler oluşturmaktadır. Öğrencilerin dinî meselelerin çözümünde temel ilke ve yöntemleri özetleyebilmesi, gıda maddeleriyle ilgili meseleleri yorumlayabilmesi, bağımlılık ve günlük hayatla ilgili meseleleri ayet ve hadislerden hareketle sorgulayabilmesi amaçlanır. Kur'an'dan mesajlar bölümünde Enam suresinin 151-152. ayetleri ele alınır. Öğrencilerin bu ayetlerde verilen mesajları yorumlayabilmesi beklenir.

DERS SAATİ 16

ALAN BECERİLERİ DAB3. Tahkik (DAB3.3. Dinî Metinleri Yorumlama)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.3. Özetleme, KB2.8. Sorgulama, KB2.14. Yorumlama

EĞİLİMLER E1.3. Azim ve Kararlılık, E1.6. Seçicilik, E3.4. Gerçeği Arama, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistematiçlik, E3.8. Soru Sorma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D11. Özgürlük, D13. Sağlıklı Yaşam

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

-

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.6. Bilgi Toplama

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.12.3.1. Güncel dinî meselelerin çözümünde temel ilke ve yöntemleri özetleyebilme

- a) Güncel dinî meselelerin çözümünde kullanılan temel ilke ve yöntemlerle ilgili çözümleme yapar.
- b) Güncel dinî meselelerin çözümünde kullanılan temel ilke ve yöntemlerle ilgili sınıflandırma yapar.
- c) Güncel dinî meselelerin çözümünde kullanılan ilke ve yöntemleri açıklar.

DKAB.12.3.2. Gıda maddeleriyle ilgili meseleleri yorumlayabilme

- a) Gıda maddeleriyle ilgili meseleleri inceler.
- b) Gıda maddeleriyle ilgili meselelerin hükümlerini kendisi için anlamlı hâle getirir.
- c) Gıda maddeleriyle ilgili meseleleri doğru bir şekilde ifade eder.

DKAB.12.3.3. Bağımlılıkla ilgili meseleleri sorgulayabilme

- a) Bağımlılıkla ilgili meseleleri tanımlar.
- b) Bağımlılıkla ilgili meseleler hakkında sorular sorar.
- c) Bağımlılıkla ilgili meseleler hakkında bilgi toplar.
- ç) Bağımlılıkla ilgili meseleler hakkında toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
- d) Bağımlılıkla ilgili meseleler hakkında toplanan bilgiler üzerinde çıkarım yapar.

DKAB.12.3.4. Günlük hayatla ilgili meseleleri sorgulayabilme

- a) Günlük hayatla ilgili meselelerden merak ettiklerini tanımlar.
- b) Günlük hayatla ilgili meseleler hakkında sorular sorar.
- c) Günlük hayatla ilgili meseleler hakkında bilgi toplar.
- ç) Günlük hayatla ilgili meseleler hakkında topladığı bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
- d) Günlük hayatla ilgili meseleler hakkında topladığı bilgilerden çıkarımlar yapar.

DKAB.12.3.5. Enam suresinin 151-152. ayetlerinin mesajlarını yorumlayabilme

- a) Temel İslam bilimlerinin usullerine göre ayetleri yorumlamada yararlanılacak ilkeleri seçer.
- b) Belirlenen ilkeler çerçevesinde ayetlerin mesajını inceler.
- c) Ayetlerin mesajını bağlamı içinde kendi cümleleri ile ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Dinî Meselelerin Çözümünde Temel İlke ve Yöntemler

Gıda Maddeleriyle İlgili Meseleler

Bağımlılıkla İlgili Meseleler

Günlük Hayatla İlgili Meseleler

Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

bidat, haram, helal, hurafe, icma, içtihat, kul hakkı, mekruh, zaruratıdiniye, zaruratıhamse

**ÖĞRENME
KANITLARI
(ÖLÇME VE
DEĞERLENDİRME)**

Öğrenme çıktıları; çıkış kartı, açık uçlu sorular, öğrenme günlüğü, dereceleme ölçeği ve çalışma yaprağı kullanılarak değerlendirilebilir.

Dinî meselelerin çözümünde belirlenen temel ilke ve yöntemlerle ilgili bilgi haritası oluşturma, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "konuyla ilgili bilgi toplama, bilgileri sınıflandırma, dil ve anlatım kurallarına uyma, kaynak kullanma" ölçütlerine göre hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

**ÖĞRENME-ÖĞRETME
YAŞANTILARI**

Temel Kabuller

Öğrencilerin helal, haram, caiz gibi dinî hükümler ve kavramları bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerden helal ve haram diye nitelendirilen davranışlara örnek vermeleri istenebilir. Bu davranışların helal ve haram olarak nitelendirilmelerinin sebepleri sorularak ön bilgileri kontrol edilebilir.

Köprü Kurma

Güncel meselelerin bireyin hayatına yansımalarından hareketle dinin bu meselelerin çözümündeki yaklaşımını göz önünde bulundurarak değişim ve süreklilik bağlamında hayatla köprü kurulabilir.

**Öğrenme-Öğretme
Uygulamaları**

DKAB.12.3.1

Güncel dinî meselelerin çözümünde kullanılan ilke ve yöntemlerin, İslam âlimlerinin üzerinde icma ettiği temel esas ve hükümlere ters düşmemesi, bu önerilerin "zaruratıdiniye" adı verilen ilkelere aykırı olmaması gerektiğine vurgu yapılır. İslam'ın ortaya koyduğu çözümlerin temel amacının, insanların can, nesil, akıl, mal ve din emniyetini (zaruratıhamse) güvence altına almak olduğuna dikkat çekilir. Ayrıca dinî mesellerin çözümünde "Defi mefasit celbi menafiden evladır." ve "seddizeraî" ilkelerinin önemine değinilir. Bu ilkelerden hareketle öğrenciler dinî meselelerin çözümünde kullanacağı temel ilke ve yöntemleri içtihat kavramı çerçevesinde inceler (E3.4). Öğrenciler ilke ve yöntemleri sınıflandırır ve açıklar (E3.7, SDB2.1). Bu süreçte anlam çözümleme tablosu ve düşün-eşleş-paylaş tekniği kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında açık uçlu sorular kullanılabilir. Dinî meselelerin çözümünde belirlenen temel ilke ve yöntemlerle ilgili bilgi haritası oluşturma, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürünler dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

DKAB.12.3.2

Öğrencilere yiyecek ve içecekler konusunda “Eşyada asıl olan ibahadır.” ilkesi kapsamında “yasakların sınırlı, helaller alanının ise geniş olduğu” vurgulanır. Bu süreçte mekruh kavramına da yer verilir. İslam’a göre yenilmesi ve içilmesi yasaklanmış gıdalar, beyin fırtınası tekniğiyle örneklendirilir. Yiyecek ve içeceklerle ilgili yasakların delillerine ve hikmetlerine yer verilir. Genetiği ve öz niteliği değiştirilmiş yiyecek ve içeceklerin insan sağlığı üzerindeki etkilerine değinilir. Öğrenciler verilen bu bilgiler doğrultusunda gıda maddeleri ilgili meseleleri bireysel olarak inceler **(E3.4)**. Öğrencilerin gıda maddeleri ile ilgili meseleleri anlamlı hâle getirmelerine rehberlik edilir ve doğru bir şekilde ifade etmeleri sağlanır **(SDB2.1)**. Bu süreçte örnek olay incelemesi yöntemi uygulanarak sağlıklı ve sağlıklı besinleri ayırt etmeleri ve dengeli beslenmenin önemini fark etmeleri sağlanır **(D13.1)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında çıkış kartı ve açık uçlu sorular kullanılabilir.

DKAB.12.3.3

“Bağımlılık konusunda merak ettikleriniz nelerdir?” sorusundan hareketle öğrenciler merak ettikleri konuları tanımlar ve sorular sorarlar **(E3.8)**. Bu aşamada soru kutusu tekniği kullanılabilir. Uyuşturucu madde, alkol ve sigara kullanımı ile kumar oynamak gibi bağımlılığa neden olan zararlı alışkanlıklar ve teknoloji bağımlılığı hakkında bilgi verilir **(SDB2.3)**. Öğrencilere uyuşturucu madde, alkol ve sigara kullanımı ile kumar oynamak gibi bağımlılığa neden olan zararlı alışkanlıkların İslam’da yasaklandığı vurgulanır. Konuyla ilgili ayet ve hadisler üzerinde durulur. Örnek olay yöntemiyle öğrencilerin uyuşturucu madde, alkol ve sigara kullanımı ile kumar oynamak gibi bağımlılığa neden olan zararlı alışkanlıkların olumsuz etkilerini fark etmeleri ve bu zararlı alışkanlıklarla azim ve kararlılıkla mücadele etme bilinci kazanmaları sağlanır **(D13.3, E1.3)**. Bu meselelerle ilgili yapılandırılmış bir metin öğrencilerle paylaşarak konu hakkında bilgi toplamaları sağlanır **(OB1)**. Öğrenciler topladıkları bilgilerin doğruluğunu öğretmen rehberliğinde değerlendirir ve elde ettiği bilgilerden çıkarım yapar. Bu süreçte zihin haritası tekniği kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öğrencilerden tekdüz metni veya köşe yazısı yazmaları istenebilir. Hazırlanan metin derecelleme ölçeği kullanılarak değerlendirilebilir.

DKAB.12.3.4

“Günlük hayatta dinî hükmünü merak ettiğiniz konular nelerdir?” sorusundan hareketle öğrenciler merak ettikleri konuları tanımlar ve sorular sorar **(E3.8)**. Bu aşamada soru kutusu tekniği kullanılabilir. Sağlık ve tıpla ilgili meseleler (otopsi, ötenazi, organ nakli, kan bağıışı, haram maddelerle tedavi, dövme, estetik ameliyat ve intihar); toplumsal hayatla ilgili meseleler (akran zorbalığı, mobbing, telif hakkı ihlali ve kul hakkı kapsamındaki diğer konular), çalışma hayatıyla ilgili meseleler (işçi ve işveren hakları, iş sağlığı ve güvenliği, iş ve meslek ahlakı), yanlış inanışlar (ruh çağırma, falcılık ve büyüculük gibi bidat ve hurafeler) hakkında bilgi verilir **(SDB2.3)**. Bu meselelerle ilgili yapılandırılmış bir metin öğrencilerle paylaşarak bilgi toplamaları sağlanır **(OB1, SDB2.3, KB2.6)**. Öğrenciler, topladıkları bilgilerin doğruluğunu öğretmen rehberliğinde değerlendirir ve elde ettiği bilgilerden çıkarım yapar. Bu süreçte Philips 66 tekniği kullanılabilir **(SDB2.2)**. Ahlakî muhakeme yaklaşımıyla öğrencilerin kişisel haklara ve fikri mülkiyet haklarına saygı göstermeleri sağlanır **(D11.3, OB2)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öğrenme günlüğü kullanılabilir.

DKAB.12.3.5

Allah'ın (cc), bazı şeyleri haram kılmasının nedenlerine dair öğrencilerin görüşleri alınır. Öğretmen rehberliğinde Enam suresinin 151-152. ayetlerinin mealleri, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur **(OB1, OB2)**. Bir ayeti yorumlamada yararlanılacak ilkelerin neler olabileceği hakkında öğrencilerle beyin fırtınası yapılabilir. Temel İslam bilimlerinin usullerine göre bir ayeti yorumlamada yararlanılacak ilkeler hakkında öğretmen tarafından öğrenciler bilgilendirilir. Öğrencilerin ayetleri yorumlamada yararlanılacak ilkeleri seçmeleri sağlanır **(E1.6)**. Belirlenen ilkeler çerçevesinde öğrenciler ayetlerin mesajını inceler ve bağlamına uygun olarak kendi cümleleri ile ifade eder. **(SDB2.1)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında boşluk doldurma, doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorulardan oluşan çalışma yaprağı kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerin güncel dinî meselelerle ilgili İslam Araştırmaları Merkezinde yayınlanan bir makaleyi okuyarak sunum yapmaları istenebilir.

Destekleme Öğrencilere dinî meselelerin çözümünde temel ilke ve yöntemlerini anlatmak için görsel ve işitsel materyallerle desteklenmiş dersler yapılabilir.

İslam'ın yiyecek ve içeceklerle ilgili hükümleri konusunda, görsel materyaller ve interaktif tartışmalar kullanılarak öğrencilerin konuyu derinlemesine anlamaları sağlanabilir.

Sağlık ve tıpla ilgili konuları araştırırken, öğrencilere çeşitli kaynaklar ve araştırma yöntemleri sunulur. Günlük hayatla ilgili meselelerin tartışılmasında öğrencilerin kendi deneyimlerini paylaşımları teşvik edilebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. ÜNİTE: İSLAM DÜŞÜNCESİNDE TASAVVUFİ YORUMLAR

Bu ünitenin odak noktasını İslam düşüncesinde tasavvufi yorumlar oluşturmaktadır. Öğrencilerin tasavvufi düşüncenin oluşum sürecini çözümleyebilmesi ve tasavvufi düşüncenin ahlaki boyutunu özetleyebilmesi, kültürümüzde etkin olan tasavvufi yorumları anlamak için irdeleyebilmesi amaçlanır. Ayrıca Alevilik Bektaşilikte erkân ve temel kavramları öğrenmeleri hedeflenir. Kur'an'dan mesajlar bölümünde Hucurat suresinin 10. ayeti ele alınır. Öğrencilerin bu ayette verilen mesajları tahlil edebilmesi beklenir.

DERS SAATİ 16

ALAN BECERİLERİ DAB3. Tahkik (DAB3.4. Dinî Metinleri Tahlil Etme), DAB4. Tefekkür (DAB4.3. Dinî Görüş/Argümanları İrdeleme)

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.3. Özetleme, KB2.4. Çözümleme, KB2.20. Sentezleme

EĞİLİMLER E1.2. Bağımsızlık, E1.6. Seçicilik, E3.2. Odaklanma, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.1. İletişim, SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D14. Saygı, D15. Sevgi

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- DKAB.12.4.1. Tasavvufi düşüncenin oluşum sürecini çözümleyebilme
- a) Tasavvufi düşüncenin oluşum sürecindeki unsurları inceler.
 - b) Tasavvufi düşüncenin oluşum sürecindeki unsurlar arasındaki ilişkileri belirler.
- DKAB.12.4.2. Tasavvufi düşüncenin ahlaki boyutunu özetleyebilme
- a) Tasavvufi düşüncenin ahlaki boyutuyla ilgili çözümleme yapar.
 - b) Tasavvufi düşüncenin ahlaki boyutuyla ilgili sınıflandırma yapar.
 - c) Tasavvufi düşüncenin ahlaki boyutunu açıklar.
- DKAB.12.4.3. Kültürümüzde etkin olan tasavvufi görüşleri irdeleyebilme
- a) Kültürümüzde etkin olan tasavvufi görüşleri tespit eder.
 - b) Kültürümüzde etkin olan tasavvufi görüşleri karşılaştırır.
 - c) Kültürümüzde etkin olan tasavvufi görüşleri temel dinî bilgi kaynaklarını ölçüt olarak inceler.
 - ç) Kültürümüzde etkin olan tasavvufi yorumları açıklar.
- DKAB.12.4.4. Alevilik Bektaşilikte temel kavramlar ve cem erkânını sentezleyebilme
- a) Alevilik Bektaşilikte temel kavramlar ve cem erkânını açıklar.
 - b) Alevilik Bektaşilikte temel kavramlar ve cem erkânı arasında ilişki kurar.
 - c) Alevilik Bektaşilikte temel kavramlar ve cem erkânıyla ilgili bütüncül bir bakış açısı oluşturur.
- DKAB.12.4.5. Hucurat suresinin 10. ayetinin mesajlarını tahlil edebilme
- a) Temel İslam bilimlerinin usullerine göre ayetleri incelemede yararlanılacak ilkeleri seçer.
 - b) Ayetlerdeki kavram, değer ve hükümleri tespit eder.
 - c) Belirlenen ilkelere göre ayetleri inceler.
 - ç) Ayetlerden çıkardığı sonuçları değerlendirir.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Tasavvufi Düşüncenin Oluşumu
Tasavvufi Düşüncenin Ahlaki Boyutu
Kültürümüzde Etkin Olan Tasavvufi Yorumlar
Alevilik Bektaşilikte Temel Kavramlar ve Cem Erkânı
Kur'an'dan Mesajlar

Anahtar Kavramlar

edep, erkân, insanikâmil, semah, tasavvuf

**ÖĞRENME
KANITLARI
(ÖLÇME VE
DEĞERLENDİRME)**

Öğrenme çıktıları; kavram haritası, yapılandırılmış grid, kısa cevaplı ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirilebilir.

Kültürümüzde yer alan tasavvufi yorumlarla ilgili bilgi görseli oluşturma, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "bilgi toplama, bilgileri sınıflandırma, uygun görsel kullanma, dil ve anlatım kurallarına uyma" ölçütlerine göre hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

**ÖĞRENME-ÖĞRETME
YAŞANTILARI**

Temel Kabuller

İslam düşüncesi içerisinde tasavvufi yorumların yer aldığını ve bu yorumlardan bazılarının isimlerini bildikleri kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci

Ön bilgilerini ölçmek amacıyla öğrencilere "tasavvuf" kavramıyla ilgili neler bildikleri sorulabilir. Tasavvuf kavramının öğrencilerde yaptığı çağrışımlardan yola çıkarak ön bilgileri kontrol edilebilir.

Köprü Kurma

Öğrencilere ilgili tasavvufi yorumların erkân ve uygulamalarıyla ilgili videolar veya belgeseller izletilebilir. Bu video veya belgesellerdeki dikkat çeken hususların toplumdaki yansımaları üzerinde durulabilir ve konuyla gerçek hayat arasında köprü kurulabilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

DKAB.12.4.1

Tasavvufi düşüncüyü ortaya çıkaran sebeplerle ilgili bilgiler öğrencilerle paylaşılır. Öğrenciler bu bilgilerden hareketle tasavvufi düşüncenin oluşum sürecinde etkili olan unsurları ve bunlar arasındaki ilişkileri inceler (**E3.2**). Kavram haritalama tekniği bu süreçte kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında açık uçlu sorulara yer verilebilir.

DKAB.12.4.2

Tasavvufi düşüncenin ahlaki boyutu açıklanır. Tasavvufi düşüncenin gelişmesinde etkili olan önemli şahsiyetlere dair bilgilere yer verilir. Buradan hareketle öğrenciler, tasavvufi düşüncenin ahlaki boyutu ile ilgili çözümleme yapar. Öğrenciler, tasavvufi düşüncüyü, birey ve toplum hayatına etkilerini ele alarak sınıflandırır (**E3.7**). Bu süreçte anlam çözümleme tablosu kullanılabilir. Öğrenciler tasavvufi düşüncenin ahlaki boyutunu edep ve insanîkâmil kavramları bağlamında açıklar (**SDB2.1**). Konuşma halkası tekniği kullanılarak yorumlarını saygı içerisinde arkadaşları ile paylaşmaları sağlanabilir (**D14.2**). Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında kavram haritası kullanılabilir.

DKAB.12.4.3

Öğrencilerin kültürümüzde etkin olan tasavvufi yorumlardan Yesevîlik, Kadîrîlik, Rîfâîlik, Mevlevîlik, Nakşibendîlik ve Alevîlik Bektaşîlik'in görüşlerini öğretmen rehberliğinde tespit etmeleri sağlanır **(SDB2.3)**. Öğrenciler bu yorumlardan birini seçerek grup hâlinde bilgi toplamakla görevlendirilir **(E1.2)**. Öğrenciler temel dinî bilgi kaynaklarından faydalanarak kültürümüzde etkin olan tasavvufi yorumların benzerlik ve farklılıklarını karşılaştırarak inceler. Öğrencilerin bu tasavvufi yorumları kendi cümleleriyle açıklamaları sağlanır. Bu süreçte konuşma halkası tekniğinden yararlanılabilir. Öğrencilerden tasavvufi düşüncenin topluma yansımalarının somut olmayan kültürel mirasımız olduğunu bilerek bu mirası tanımak, tanıtmak, korumak ve geliştirmek için duyarlı olması beklenir **(D15.2, OB5)**. Bu değeri kazandırmak için görsel-film-belgesel yorumlama yöntemi kullanılabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında yapılandırılmış grid ve açık uçlu sorular kullanılabilir. Kültürümüzde yer alan tasavvufi yorumlarla ilgili bilgi görseli oluşturma, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

DKAB.12.4.4

Öğrencilerden bir araştırma yaparak Alevîlik Bektaşîlikte yer alan temel kavramları (cem ve cemevî, musahiplik, erkân, ikrar, razılık ve kul hakkının sorulması, cemde on iki hizmet, semah, gülbân, Hızır ve muharrem orucu) açıklamaları istenir **(OB5)**. Bu süreçte bilgi kartı kullanılabilir. Bu kapsamda; Hacı Bektaş Velî'nin, Bektaşîliğin oluşumu ve Alevîliğin gelişimindeki rolüne, Alevîlik Bektaşîlikteki "ocak kültürü"nden, "el ele, el hakka ikrar"ndan ve "dört kapı kırk makam"dan bahsedilir. Bektaşîlikte musahipliğe "ikrar verip nasip almak" da denildiğine ve bu kavramın İslam tarihindeki muhacir ensar kardeşliğine dayandırıldığına değinilir. Cemevî; âyin-i cem erkânının yapıldığı, "yol, âdâp ve erkân yeri" olarak nitelendirilir. "Düşkünlükten kaldırma cemi", "dardan indirme cemi" ile "Abdal Musa cemi"nden bahsedilir. Âyin-i cem ve cemevî ile ilgili görsellere yer verilir. Alevîlik Bektaşîlikte gülbânların başında, "Bismişah", sonunda ise "Allah Allah" lafzı söylenir. Burada, "Bismişah" lafzında yer alan "şah" kelimesinin evrenin mutlak ve yegâne yöneticisi olarak Allah'ı ifade ettiği, "Allah Allah" lafzının ise amin anlamına geldiği belirtilir. Ayrıca lokma duasına da yer verilir. Öğrenciler Alevîlik Bektaşîliği anlamak için erkân ve kavramlar arasında ilişki kurar **(E3.2)**. Kavram haritaları bu süreçte kullanılabilir. Öğrenciler Alevîlik Bektaşîlikte erkân ve temel kavramlara dair edindiği bilgilerden hareketle bütüncül bir bakış açısı oluşturur **(SDB2.3, OB5.)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında kavram haritası, kısa cevaplı ve açık uçlu sorular kullanılabilir. Öğrencilerin gözlemlerinden hareketle toplumun farklı kültür ve anlayışlara sahip olabileceğini ve bu farklılıklara saygılı olunması gerektiğini bilmeleri sağlanır **(D14.3, OB5)**.

DKAB.12.4.5

Müminlerin kardeş olmasının neler ifade ettiğiyle ilgili öğrencilerin görüşleri alınır **(SDB2.1)**. Öğretmen rehberliğinde Hucurat suresinin 10. ayeti, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan matbu ve dijital meallerden bulunur ve okunur **(DAB1.1, OB1, OB2)**. Bir ayeti incelemede yararlanılacak ilkelerin neler olabileceği hakkında öğrencilerle beyin fırtınası yapılabilir. Temel İslam bilimlerinin usullerine göre bir ayeti incelemede yararlanılacak ilkeler hakkında öğrenciler öğretmen tarafından bilgilendirilir. Öğrencilerin ayetleri incelemede faydalacakları ilkeleri seçmeleri sağlanır **(E1.6)**. Ayetlerdeki kavram, değer ve hükümler tespit edilir. Belirlenen ilkeler çerçevesinde öğrenciler ayetleri inceler ve ayetlerden çıkardığı sonuçları öğretmen rehberliğinde değerlendirir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında açık uçlu sorular kullanılabilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Mevlana Celaleddin Rumi ve Hacı Bektaş Velî'nin özlü sözlerinin derlenmesi, benzer anlamda olanlarının tablo üzerinde bir araya getirilerek afiş hazırlanması istenebilir. Seçilen bir sözün temsil ettiği değeri ve bu değerın günlük hayata yansmasıyla ilgili örnek olay içeren bir sunum hazırlanması istenebilir.

Destekleme

Tasavvufi düşüncenin oluşum sürecinin grup çalışması ile incelenmesi önerilebilir, bu süreçte öğrencileri desteklemek için çeşitli materyaller ve etkinlikler sunulabilir.

Kültürümüzde etkin olan tasavvufi yorumların araştırılmasında öğrencilere çeşitli kaynaklardan yararlanma imkânı sunulabilir. Alevilik Bektaşilikteki temel kavramların araştırılması sırasında öğrencilere görsel ve işitsel materyallerle destek verilebilir.

Hucurat suresi 10. ayetin mealinin incelenmesi sırasında öğrencilere metni farklı formatlarda sunarak (sesli kitap, görsel sunumlar vb.) ayetin mesajlarını çeşitli yollarla keşfetmeleri teşvik edilebilir.

ÖĞRETMEN**YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

5. ÜNİTE: HİNT VE ÇİN DİNLERİ

Bu ünitenin odak noktasını Hinduizm, Budizm, Sihizm, Konfüçyanizm ve Taoizm oluşturmaktadır. İlgili ünite bu dinlerin ortaya çıkış süreci ve yayıldığı bölgelerden bahsedilir. Dinlerin inanç ve ahlak esasları, ritüelleri, sembolleri, kutsal metinleri ve mekânları nesnel ve betimleyici bir yaklaşımla ele alınır. Öğrencilerin Hint ve Çin dinlerinin özelliklerini sınıflandırarak özetleyebilmesi amaçlanır.

DERS SAATİ 10

ALAN BECERİLERİ -

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.3. Özetleme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.7. Sistematiçlik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D14. Saygı

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Coğrafya, Tarih

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.7. Karşılaştırma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DKAB.12.5.1. Hinduizm, Budizm, Sihizm, Konfüçyanizm, Taoizm dinlerinin tarihini ve temel özelliklerini özetleyebilme

- a) Hinduizm, Budizm, Sihizm, Konfüçyanizm, Taoizm dinlerinin tarihi ve temel özellikleri ile ilgili çözümleme yapar.
- b) Hinduizm, Budizm, Sihizm, Konfüçyanizm, Taoizm dinlerinin tarihi ve temel özellikleri ile ilgili sınıflandırma yapar.
- c) Hinduizm, Budizm, Sihizm, Konfüçyanizm, Taoizm dinlerinin tarihi ve temel özelliklerini açıklar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Hinduizm
Budizm
Sihizm
Konfüçyanizm
Taoizm

Anahtar Kavramlar

guru, karma, kast, nirvana, pagoda, reenkarnasyon, tenasüh, tien, yin-yang, yoga

ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Öğrenme çıktıları; eşleştirme ve doğru-yanlış soruları, kısa cevaplı sorular ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirilebilir.

Hint ve Çin dinleri ile ilgili (ritüeller, kutsal mekân ve semboller) bilgi haritası hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Bu performans görevi "ritüeller, kutsal mekân ve sembollerle ilgili bilgi toplama, bilgileri sınıflandırma, görsel kullanma, tasarım yapma" ölçütlerine göre hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Sonuç değerlendirmede performans görevleri kullanılabileceği gibi yazılı yoklamalar da kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin dünya genelinde farklı dinlerin var olduğunu bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere "Hint ve Çin dinlerinden hangilerini biliyorsunuz?" sorusuyla hazır bulunuşlukları ve temel kabuller kontrol edilebilir.

Köprü Kurma

Hint ve Çin dinlerinin dağılımı ile ilgili bir harita gösterilerek öğrencilere bu dinlerin yaygın olarak yaşandığı yerler hakkında bilgilendirme yapılabilir. Böylelikle öğrencilerin tarih ve coğrafya dersinde öğrendikleriyle köprü kurması sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DKAB.12.5.1

Öğrencilere Hinduizm'in uzun bir tarihî süreç içerisinde, farklı inanç ve kültürlerin birleşmesi neticesinde oluştuğu ifade edilir. Hinduizm'in tarihsel gelişimi ve dağılımı ile ilgili bir harita gösterilerek öğrencilere bu dinin yaygın olarak yaşandığı yerler hakkında bilgi verilir. Öğrencilere kast, karma- tenasüh, reenkarnasyon, nirvana ve yoga gibi kavramlar hakkında neler bildikleri sorulur **(E1.1)**. Öğrencilerden alınan cevaplar çerçevesinde konuyla ilgili bilgi verilir. Öğrenciler Hinduizm'in inanç ve ritüellerine ilişkin çözümleme yapar. Bu süreçte yapılandırılmış grid kullanılabilir. Özellikle kast sisteminin toplumsal yapıyı nasıl etkilediğini yorumlamaları; Hinduizm'de karma-tenasüh anlayışı ile tek tanrılı dinlerdeki ahiret inancını karşılaştırmaları istenir **(KB2.7, SDB2.3)**. Öğrenciler, Hinduizm'in kutsal metinlerini, mekânlarını, ritüellerini ve sembollerini sınıflandırır **(E3.7, OB1, OB4)**. Bu sınıflandırmanın anlam çözümleme tablosu üzerinde gösterilmesi istenebilir. Öğrenciler Hinduizm'in tarihini ve temel özelliklerini açıklar **(OB5)**.

Budizm'in tarihçesi ve özellikleri hakkında genel bilgi verilir. Öğrencilere "Budizm'in kurucusu kimdir, Budizm ne zaman ve nasıl ortaya çıkmıştır?" soruları sorulur ve öğrencilerden alınan cevaplar değerlendirilerek konu anlatılır. Öğrencilere Budizm'le ilgili Tripitika, sekiz dilimli yol, dört yüce hakikat, pagoda gibi kavramlar hakkında bilgi verilir. Öğrenciler bu kavramlar bağlamında Budizm'in inanç, ibadet, ahlak ilkeleri ve kutsal kitap anlayışına ilişkin çözümleme yapar. Bu süreçte yapılandırılmış grid kullanılabilir. Verilen bu bilgiler çerçevesinde öğrenciler Budizm'in inanç, ibadet ve ahlak ilkelerini; kutsal metinlerini, mekânlarını, ritüellerini ve sembollerini sınıflandırır **(E3.7, OB1, OB4)**. Bu süreçte zihin haritası tekniği kullanılabilir. Öğrenciler Budizm'in tarihini ve temel özelliklerini açıklar **(OB5)**.

Sihizm'in tarihçesi ve özellikleri hakkında genel bilgi verilir. Öğrencilere "Sihizm'in kurucusu kimdir, Sihizm ne zaman ve nasıl ortaya çıkmıştır?" soruları sorulur ve öğrencilerden alınan cevaplar değerlendirilerek konu anlatılır. Öğrencilere Sihizm'le ilgili guru, karma, tenasüh, kakkas (5 K), khalsa teşkilatı gibi kavramlar hakkında bilgi verilir. Öğrenciler bu kavramlar bağlamında Sihizm'in inanç esasları ve ahlak ilkelerine ilişkin çözümleme yapar. Bu süreçte yapılandırılmış grid kullanılabilir. Verilen bilgiler çerçevesinde öğrenciler, Sihizm'in kutsal metinlerini, mekânlarını, ritüellerini ve sembollerini sınıflandırır **(E3.7, OB1, OB4)**. Öğrenciler "beş hırsız" (kibir, öfke, hırs, tutku ve şehvet) "beş silah" (kanaat, hayırsızlık, şefkat, iyi davranış, alçak gönüllülük) anlayışını açıklar. Bu süreçte kavram haritaları kullanılabilir. Öğrenciler Sihizm'in tarihini ve temel özelliklerini kendi cümleleriyle ifade eder **(OB5)**.

Konfüçyanizm'in tarihçesi ve özellikleri hakkında genel bilgi verilir. Öğrencilere "Konfüçyanizm'in kurucusu kimdir, Konfüçyanizm ne zaman ve nasıl ortaya çıkmıştır?" soruları sorulur ve öğrencilerden alınan cevaplar değerlendirilerek konu anlatılır. Öğrencilere Konfüçyanizm'le ilgili tien, şangti, junzi gibi kavramlar hakkında bilgi verilir. Öğrenciler bu kavramlar bağlamında Konfüçyanizm'in inanç esasları ve ahlak ilkelerine ilişkin çözümleme yapar. Bu süreçte yapılandırılmış grid kullanılabilir. Verilen bu bilgiler çerçevesinde öğrenciler Konfüçyanizm'in inanç, ibadet ve ahlak ilkelerini; kutsal metinlerini, mekânlarını, ritüellerini ve sembollerini sınıflandırır **(E3.7, OB1, OB4)**. Öğrenciler "beş erdem", "beş insani ilişki" gibi ahlak esaslarını açıklar. Bu süreçte anlam çözümleme tablosu kullanılabilir. Öğrenciler Konfüçyanizm'in tarihini ve temel özelliklerini kendi cümleleriyle ifade eder **(OB5)**.

Taoizm'in tarihçesi ve özellikleri hakkında genel bilgi verilir. Öğrencilere "Taoizm'in kurucusu kimdir, Taoizm ne zaman ve nasıl ortaya çıkmıştır?" soruları sorulur ve öğrencilerden alınan cevaplar değerlendirilerek konu anlatılır. Öğrencilere Taoizm'le ilgili tao, yin-yang ve wue-wei kavramları hakkında bilgi verilir. Öğrenciler, verilen bu bilgiler çerçevesinde Taoizm'in inanç, ibadet ve ahlak ilkelerini çözümleme yapar. Bu süreçte yapılandırılmış grid kullanılabilir. Verilen bilgiler doğrultusunda öğrenciler Taoizm'in kutsal metinlerini, mekânlarını, ritüellerini ve sembollerini sınıflandırır **(E3.7, OB1, OB4)**. Öğrenciler Taoizm'de "üç insani özellik" anlayışını açıklar. Bu süreçte zihin haritası kullanılabilir. Öğrenciler Taoizm'in tarihini ve temel özelliklerini kendi cümleleriyle ifade eder **(OB5)**.

Öğrenciler tartışarak farklı fikirlere ve inançlara saygı duymanın önemini fark eder **(D14.3)**. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında Hinduizm, Budizm, Sihizm, Konfüçyanizm, Taoizm dinlerinin tarihi ve temel özellikleriyle ilgili açık uçlu sorular, kısa cevaplı sorular, doğru-yanlış soruları ve eşleştirme sorularından oluşturulan çalışma yaprağı kullanılabilir. Hint ve Çin dinleri ile ilgili (ritüeller, kutsal mekân ve semboller) bilgi haritası hazırlama, performans görevi olarak verilebilir. Hazırlanan ürün dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

- Zenginleştirme** Hinduizm, Budizm, Sihizm, Konfüçyanizm, Taoizm dinlerinin inanç ve ahlak esasları, kutsal metinleri, mekânları, ritüelleri ve sembolleri ile ilgili karşılaştırmalı bir tablo hazırlamaları istenebilir.
- Destekleme** Farklı dinlerin temel kavramları ve öğretilerini açıklayan görsel ve işitsel materyaller kullanarak, Hinduizm, Budizm, Sihizm, Konfüçyanizm ve Taoizm hakkında temel bilgileri erişilebilir kılarak bu bilgiler öğrencilere sunulabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4501710266 - 4501710266 - 4501710266 - 4501710266

